

**UCHWAŁA NR XXX/343/2017
RADY GMINY ZBROSŁAWICE**

z dnia 28 czerwca 2017 r.

w sprawie: przyjęcia „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Zbrosławice do 2022 roku”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.), w związku z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.) na wniosek Wójta Gminy,

**Rada Gminy Zbrosławice
uchwala:**

§ 1.

Przyjąć „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Zbrosławice do 2022 roku” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zbrosławice.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Jan Fels

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY ZBROSŁAWICE DO 2022 ROKU

**Inwestor: Gmina Zbrosławice
ul. Oświęcimska 2
42-674 Zbrosławice**

**ECOEN CONSULT Sp. z o. o.
Centralna 5,
42-625 Pyrzowice**

Pyrzowice, wrzesień 2016r.

Spis treści

1. Cel opracowania	6
2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.....	8
3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	10
3.1 Analiza gminy z uwzględnieniem wybranych danych.....	10
3.2 Sytuacja demograficzna, ekonomiczna i społeczna.....	12
3.3 Analiza i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów gminy	14
3.4 Analiza porównawcza obszarów gminy ze względu na występowanie czynników i zjawisk kryzysowych na podstawie wybranych danych statystycznych	26
3.4.1. Problemy demograficzne.....	27
3.4.2 Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej	28
3.4.2.1 Ubóstwo	29
3.4.2.2 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.....	32
3.4.2.3 Niepełnosprawność	34
3.4.2.4 Alkoholizm	37
3.4.2.5 Problem bezrobocia.....	38
3.4.2.6 Zadłużenie.....	46
3.4.2.7 Przystępczość.....	47
3.4.2.8 Poziom edukacji.....	52
3.4.2.9 Kapitał społeczny	59
3.4.2.10 Uczestnictwo w życiu publicznym	61
3.4.2.11 Uczestnictwo w życiu kulturalnym	64
3.4.3 Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej	66
3.4.4 Zjawiska kryzysowe w sferze środowiskowej	68
3.4.5 Zjawiska kryzysowej w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	70
3.4.5.1 Infrastruktura techniczna i społeczna.....	70
3.4.5.2 Komunikacja publiczna	75
3.4.6 Zjawiska kryzysowe w sferze technicznej.....	75
3.5 Analiza obszarów kryzysowych na podstawie badań ankietowych.....	80
3.6 Wyznaczenie obszarów zdegradowanych	87
4. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji.....	93
4.1 Podobszar Zbrostawice – Ptakowice.....	97
4.2 Podobszar Przezchlebie	104
4.3 Podobszar Wieszowa	109
5. Wizja, planowany efekt rewitalizacji i założenia programu	113
6. Cele i kierunki działań.....	116
7. Lista planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	120
8. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	136
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem	138

10. Indykatywne ramy finansowe	144
11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	148
12. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	155
13. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu	159
14. Postępowanie w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	164

Spis tabel

Tabela 1 Charakterystyka sołectw w gminie Zbrostawice (stan na 12.2016)	10
Tabela 2 Struktura ludności	12
Tabela 3 Działające na obszarze Zbrostawic podmioty gospodarki narodowej, z uwzględnieniem sektora rolniczego, przemysłowego i budowlanego	13
Tabela 4 Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej	13
Tabela 5 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	13
Tabela 6 Obiekty edukacyjne na terenie gminy Zbrostawice	19
Tabela 7 Obiekty wpisane do rejestrów zabytków na terenie gminy Zbrostawice	20
Tabela 8 Pomniki przyrody żywej i nieożywionej na terenie gminy Zbrostawice	23
Tabela 9 Liczba ludności w poszczególnych sołectwach Gminy Zbrostawice w latach 2012-2016	27
Tabela 10 Udział rodzin objętych pomocą GOPS ze względu na ubóstwo w latach 2012-2016	29
Tabela 11 % wskaźnik osób objętych pomocą GOPS w poszczególnych sołectwach ze względu na ubóstwo w 2016 r.	30
Tabela 12 Udział rodzin objętych pomocą GOPS ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2012-2016	32
Tabela 13 % wskaźnik osób objętych pomocą GOPS w poszczególnych sołectwach ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 2016 r.	33
Tabela 14 Udział osób objętych pomocą GOPS ze względu na niepełnosprawność w latach 2012-2016	34
Tabela 15 % wskaźnik osób objętych pomocą GOPS w poszczególnych sołectwach ze względu na niepełnosprawność	35
Tabela 16 Ilość zabiegów pielęgniarsko - opiekuńczych dla pacjentów poszczególnych sołectw Gminy Zbrostawice realizowanych przez Caritas Diecezji Gliwickiej	35
Tabela 17 Udział rodzin objętych pomocą GOPS ze względu na alkoholizm w latach 2012-2016	37
Tabela 18 % wskaźnik osób objętych pomocą GOPS w poszczególnych sołectwach ze względu na alkoholizm	38
Tabela 19 Liczba osób u których występuje problem bezrobocia w latach 2014-2016	39
Tabela 20 % wskaźnik osób w rodzinach objętych pomocą GOPS w poszczególnych sołectwach ze	

względu na problem bezrobocia.....	39
Tabela 21 Struktura bezrobocia w Gminie Zbrosławice. Dane z PUP Tarnowskie Góry.	40
Tabela 22 Liczba osób oraz łączna wartość zadłużenia z tytułu najmu lokalu w rozbiu na rejony w 2016 r.	46
Tabela 23 Liczba osób oraz łączna wartość zadłużenia z tytułu dostawy wody i odbioru ścieków w rozbiu na rejony w 2016 r.	46
Tabela 24 Ilość przestępstw i wykroczeń na terenie Gminy Zbrosławice w latach 2014-2016.....	47
Tabela 25 Egzamin po 6 klasie w latach 2014-2016.....	52
Tabela 26 Wyniki egzaminu po klasie III gimnazjum w latach 2014-2016.....	56
Tabela 27 Wskaźnik EWD z podziałem na rejony.....	59
Tabela 28 Realizacja zadań publicznych z dziedziny sportu i rekreacji na terenie Gminy Zbrosławice w latach 2014-2016.....	61
Tabela 29 Aktywność mieszkańców - wnioski złożone do Urzędu Gminy w latach 2014-2016.....	61
Tabela 30 Frekwencja wyborów samorządowych.....	63
Tabela 31 Wykaz bibliotek na terenie Gminy Zbrosławice.....	64
Tabela 32 Wykaz wydarzeń kulturalnych organizowanych przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Zbrosławicach w poszczególnych sołectwach w latach 2014-2016.....	64
Tabela 33 Wykaz wydarzeń kulturalnych organizowanych przez Gminę Zbrosławice w poszczególnych sołectwach w latach 2014-2016.....	65
Tabela 34 Przedsiębiorcy działający na terenie Gminy Zbrosławice pod względem rodzaju wykonywanej działalności – 20 najpopularniejszych wg CDIEG w roku 2016r.	66
Tabela 35 Aktywne podmioty gospodarcze na terenie Gminy Zbrosławice w 2016 r. wg CDIEG.....	67
Tabela 36 Gminna infrastruktura społeczna.....	70
Tabela 37 Sieć kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Zbrosławice.....	71
Tabela 38 Sieć wodociągowa na terenie Gminy Zbrosławice.....	72
Tabela 39 Sieć gazowa na terenie Gminy Zbrosławice.....	74
Tabela 40 Obszary na terenie Gminy Zbrosławice o niskich walorach estetycznych.....	74
Tabela 41 Gminne zasoby mieszkaniowe.....	76
Tabela 42 Główne problemy społeczne w ujęciu procentowym cz 1.....	82
Tabela 43 Główne problemy społeczne w ujęciu procentowym cz 2.....	83
Tabela 44 Wskazanie miejsc, obszarów, obiektów wymagających interwencji.	86
Tabela 45 Syntetyczna ocena zjawisk kryzysowych w poszczególnych sołectwach Gminy Zbrosławice.....	90
Tabela 46 Wizja, cele i kierunki LPR.....	117
Tabela 47 Wskaźniki produktu.....	118

Tabela 48 Wskaźniki rezultatu	118
Tabela 49 Listy planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	121
Tabela 50 Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych dla projektów podstawowych	135
Tabela 51 Zestawienie pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych	136
Tabela 52 Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych dla pozostałych rodzajów przedsięwzięć	137
Tabela 53 Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	145
Tabela 54 Harmonogram wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Zbrostawice	157
Tabela 55 Elementy LPR poddawane monitoringowi	160
Tabela 56 Zakres działań monitorujących.....	161
Tabela 57 Elementy podlegające ewaluacji	162

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja Gminy Zbrostawice na terenie Województwa Śląskiego.....	11
Mapa 2 Lokalizacja Gminy Zbrostawice na terenie powiatu tarnogórskiego	12
Mapa 3 Obszary prawnie chronione na terenie gminy Zbrostawice	23
Mapa 4 Lokalizacja obszarów NATURA 2000 względem granic gminy Zbrostawice	25
Mapa 5 Mapa rewitalizowanego obszaru z zaznaczonymi podobszarami rewitalizacji	95
Mapa 6 Mapa podobszaru Zbrostawice – Ptakowice	97
Mapa 7 Mapa podobszaru Przezchlebie	104
Mapa 8 Mapa podobszaru Wieszowa.....	109

Spis wykresów

Wykres 1 Przyrost naturalny w latach 1995-2015 w gminie Zbrostawice	14
Wykres 2 Produkcyjne grupy wieku, 2015	15
Wykres 3 Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Zbrostawice lata 2004-2015.....	16

1. Cel opracowania

Zgodnie z założeniami Narodowego Planu Rewitalizacji przygotowanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, w perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2014-2020 rewitalizacja jest jednym z obszarów szczególnej uwagi i koncentracji działań. Doświadczenia w zakresie rewitalizacji wskazują na konieczność intensyfikacji interwencji oraz integracji podejmowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego działań, w celu osiągnięcia maksymalnych korzyści realizowanych projektów. Rewitalizacja to proces polegający na wyprowadzaniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego. Musi on być prowadzony w sposób kompleksowy, czyli uwzględniający zarówno prowadzenie działań na rzecz lokalnej społeczności, jak i działania dotyczące przestrzeni oraz gospodarki. Jego działania muszą być również skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Zbrosławice do 2022 roku (dalej Lokalny Program Rewitalizacji, Program Rewitalizacji, Program, PR, LPR) ma za zadanie wskazać kierunki zmian w celu wielofunkcyjnego wykorzystania zdegradowanego obszaru zlokalizowanego na terenie gminy Zbrosławice. Celem opracowania i wdrożenia Programu jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, a także przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego. Należy podkreślić, że Program Rewitalizacji ma charakter wielokierunkowy, ze szczególnym uwzględnieniem zdiagnozowanych obszarów problemowych. Skutki realizacji działań rewitalizacyjnych odpowiadających na zdiagnozowane problemy, powinny być dostrzegane nie tylko z perspektywy obszaru poddanego rewitalizacji, ale również z punktu widzenia całej gminy Zbrosławice.

Projekty realizowane w ramach niniejszego Programu są ukierunkowane na rozwiązanie indywidualnych problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, zdiagnozowanych na obszarze zdegradowanym. W szczególności kategoria problemów społecznych odgrywa kluczową rolę w planowaniu kompleksowej rewitalizacji, jako jej fundament i główna rama realizacyjna. Ostatecznym celem działań podjętych w ramach opracowanego Programu, powinno być bowiem doprowadzenie do trwałych zmian społecznych, które mają decydujące znaczenie z perspektywy dokonywanych zmian infrastrukturalnych, determinując ich trwałość i akceptację przez mieszkańców obszaru zdegradowanego.

Podjęcie działań w ramach niniejszego Programu to sprawa szczególnie istotna, nie tylko ze względu na zainicjowanie procesów społecznych, poprawę warunków życia czy podniesienie jakości przestrzeni publicznej, ale również dlatego, że jest znaczącym czynnikiem podnoszenia jego konkurencyjności. Założenia Programu muszą być katalizatorem rozwoju wielu różnorodnych dziedzin, jakie składają się na funkcjonowanie gminy. Główne sfery, które należy poddać gruntownej analizie oraz odpowiednim działaniom to sfera społeczna, ekonomiczno-finansowa oraz przestrzenna. W trakcie planowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych zdefiniowanych w ramach Programu, konieczne są integracja i skoordynowanie wszystkich powyższych czynników. Ich praktyczne zastosowanie będzie miało efektywny wpływ na wykonanie zaplanowanych działań, jak i pozwoli określić stopień zrealizowania założonych celów.

2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Powiązanie niniejszego Programu ze strategicznymi i planistycznymi dokumentami dotyczącymi rozwoju przestrzennego oraz społeczno-gospodarczego rozpatrywane jest na kilku poziomach. Powiązanie występuje na poziomie programowym (Program wykazuje powiązania z dokumentami programowymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym), zintegrowaniu sektorowym (współpracy sektorów publicznego, społecznego i gospodarczego), zintegrowaniu zasobów (strategia zaplanowanymi działaniami odnosi się do zasobów obszaru) oraz zintegrowaniu obszaru (w wyniku zrealizowanych zaplanowanych działań na wyznaczonym obszarze stanie się on bardziej spójny).

W kontekście zintegrowania programowego, Program wpisuje się w kluczowe ustalenia dokumentów na poziomie gminnym, krajowym, wojewódzkim, powiatowym - z dokumentami strategicznymi poszczególnych poziomów administracji samorządowej i centralnej. Powiązanie z dokumentami na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym wykazane jest w części 9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem.

Na poziomie lokalnym potrzeby rewitalizacyjne są ściśle powiązane ze strategicznymi dokumentami rozwoju przestrzennego oraz społeczno-gospodarczego gminy. Znaczenie i potrzebę działań potwierdza Strategia Rozwoju Gminy Zbrostawice (str. 11), gdzie wymieniane są oczekiwania związane z: przywróceniem gminie dawnego poziomu atrakcyjności wyróżniającego ją na obszarze Śląska; poprawą jakości życia mieszkańców i tworzeniem dogodnych warunków dla ich samorealizacji (Cele C1 i C2, kierunki od K1 do K12 LPR). Niniejsze potrzeby są także bezpośrednio powiązane z Programem Ochrony Środowiska dla gminy Zbrostawice na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017 – 2020 – aktualizacja (s.12) i wykazują zgodność z wymienionymi poniżej celami głównymi: Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych oraz przywracanie im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej (Cel C2, kierunki K9 i K10 LPR); poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia (Cele C1 i C2, kierunki K2 i K9 LPR); Potrzeby rewitalizacyjne wynikają także z Planu Odnowy Miejscowości Zbrostawice do roku 2022 (strony 24,25), w szczególności ze wskazanymi w Planie celami:

- zaspokojenie potrzeb oraz poprawa komfortu życia mieszkańców oraz pracowników,

zwiększenie walorów estetycznych i reprezentacyjnych (Cele C1 i C2, kierunki od K1 do K12 LPR) ,

- zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców sołectwa (Cele C1 i C2, kierunki K1, K3, K5, K6, K7, K8, K10, K11 i K12 LPR),

- aktywne uczestnictwo mieszkańców w życiu wsi (Cele C1 i C2, kierunki od K4, K6, K11 LPR),

Również POM Ptakowice do roku 2016 (s.16), potwierdza potrzebę działań które są zintegrowane z takimi celami jak: zaspokojenie potrzeb mieszkańców, zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców sołectwa Ptakowice. Ponadto Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego zawiera odpowiednie zapisy odnoszące się do obszaru przewidzianego do rewitalizacji.

3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Dla uzyskania lepszych efektów komplementarności programowej Programu Rewitalizacji w niniejszym rozdziale przeprowadzono pogłębioną i usystematyzowaną analizę zjawisk kryzysowych na obszarze gminy Zbrostawice. Dla poszczególnych sołectw przeprowadzono diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz ocenę skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych na podstawie zebranych danych statystycznych i przeprowadzonych badań ankietowych a także konsultacji społecznych w formie warsztatowej, przy uwzględnieniu identyfikacji specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów. Diagnoza obejmuje aspekty sfery społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej i gospodarczej wraz analizą natężenia, nawarstwiania lub utrwalania się zjawisk kryzysowych, (np. tendencja wzrostowa wskazującą na postępujący proces zubożenia społeczeństwa) oraz zaobserwowanych zjawisk i trendów.

3.1 Analiza gminy z uwzględnieniem wybranych danych

Gmina Zbrostawice położona jest w środkowej części województwa śląskiego, graniczy z Tarnowskimi Górami, Bytomiem, Zabrzem, Gliwicami, Pyskowicami, Toszkiem, Wielosią i Tworogiem. Zajmuje 148 km² powierzchni, z czego ponad 100 km² powierzchni zajmują użytki rolne. Liczba mieszkańców wynosi 14913 osób. Gmina podzielona jest na 21 sołectw – Boniowice, Czekanów, Jasiona, Jaśkowiec, Kamieniec, Karchowice, Kopienica, Księży Las, Laryszów, Łubie, Łubki, Miedary, Przezchlebie, Ptakowice, Szałsza, Świętoszowice, Wieszowa, Wilkowice, Zawada, Zbrostawice, Ziemięcice. Siedzibą władz gminy są Zbrostawice.

Tabela 1 Charakterystyka sołectw w gminie Zbrostawice (stan na 12.2016)

Miejscowość	Liczba mieszkańców	Powierzchnia [ha]
Zbrostawice	2556	959
Wieszowa	2298	1672
Miedary	1077	1374
Ziemięcice	912	748
Czekanów	911	362
Przezchlebie	858	717
Kamieniec	787	830
Łubie	672	1289

Kopienica	640	686
Szałsza	615	773
Ptakowice	574	849
Świątoszowice	512	339
Wilkowice	448	670
Księży Las	425	906
Laryszów	400	184
Karchowice	321	453
Zawada	304	450
Jasiona	236	344
Jaśkowice	138	344
Łubki	130	316
Boniowice	99	356
Suma	14913	14621

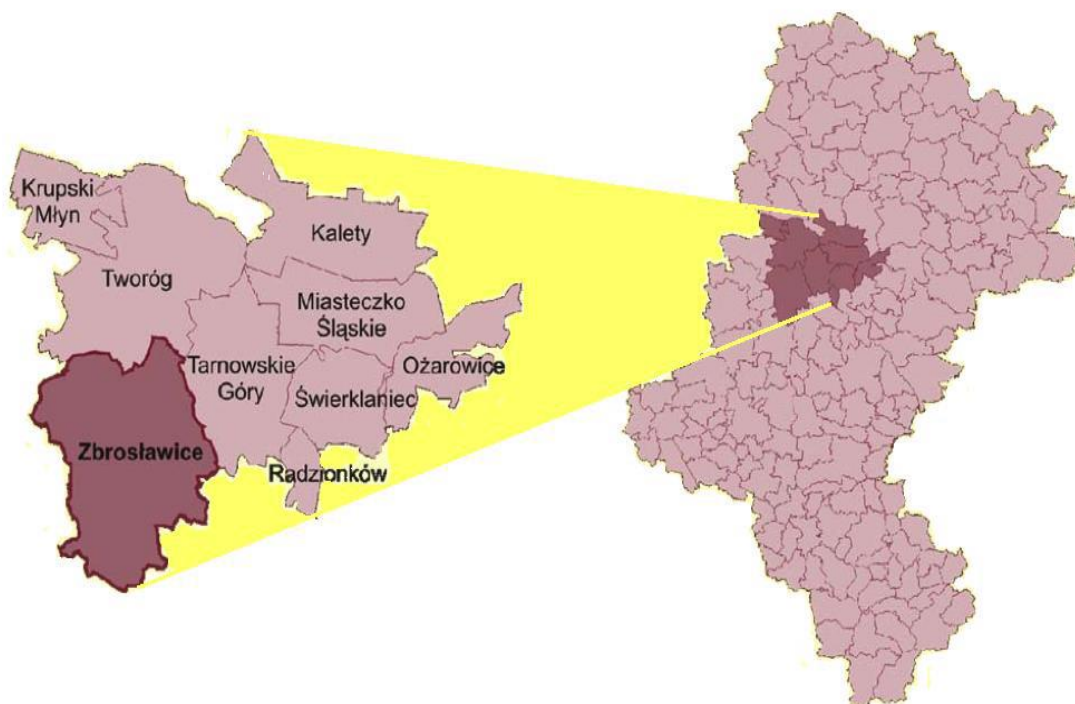
Źródło: Urząd Gminy Zbrosławice

Mapa 1 Lokalizacja Gminy Zbrosławice na terenie Województwa Śląskiego

Źródło: <http://bip.slaskie.pl/mapki/1086343700.jpg>

Mapa 2 Lokalizacja Gminy Zbrosławice na terenie powiatu tarnogórskiego

Źródło: www.stat.gov.pl, 2013

3.2 Sytuacja demograficzna, ekonomiczna i społeczna

Według danych udostępnionych przez Urząd Gminy na dzień 31.12.2016r. Gminę Zbrosławice zamieszkuje 14 913 osób, w tym 7 447 mężczyzn (49,94%) i 7 466 kobiet (50,06%). Średnia gęstość zaludnienia dla gminy wynosi 107 osób na km².

Średni wiek mieszkańców wynosi 40,8 lat.

Tabela 2 Struktura ludności

Jednostka terytorialna	Ludność	Płeć		Średnia gęstość zaludnienia (km ²)
		mężczyźni	kobiety	
Zbrosławice	14913	7447	7466	107

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Zbrosławicach

Biorąc pod uwagę podmioty gospodarki narodowej ogółem, wyszczególnić można z kolei liczbę podmiotów działających w sektorze rolniczym i przemysłowo-budowlanym. Na obszarze gminy Zbrosławice najwięcej podmiotów lokuje się w sektorze przemysłowo-budowlanym. Szczegółowe dane z roku 2015 zaprezentowane zostały w tabeli poniżej:

Tabela 3 Działające na obszarze Zbrostawic podmioty gospodarki narodowej, z uwzględnieniem sektora rolniczego, przemysłowego i budowlanego

Jednostka terytorialna	ogółem	w tym w sektorze	
	2015	rolniczym	przemysłowo-budowlanym
Zbrostawice	1427	53	345

Źródło: Opracowanie na podstawie: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2015

Analizując dane dotyczące pomocy społecznej na obszarze gminy Zbrostawice wskazać należy liczbę gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej. W przypadku gminy można zaobserwować tendencję wzrostową (rok 2013), wskazującą na postępujący proces zubożenia społeczeństwa na terenie gminy, która została zahamowana w 2014 roku, aby następnie ulec zmniejszeniu w roku 2015 r.

Wysoka wartość wskaźnika pomocy wskazuje na konieczność podjęcia odpowiednich działań rewitalizacyjnych przez gminę na zidentyfikowanym obszarze interwencji.

Tabela 4 Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej

Jednostka terytorialna	2009	2013	2014	2015
	gosp.	gosp.	gosp.	gosp.
Zbrostawice	291	298	291	273

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalny

Zauważalna jest tendencja wzrostowa jeśli chodzi o kwotę dodatków mieszkaniowych przyznanych na obszarze gminy Zbrostawice która wzrastała w latach 2011-2013 i została zahamowana w 2014 roku, jednakże dalej utrzymuje się na wysokim poziomie, co uwidoczniają dane z roku 2015 rok. Wskazuje to na konieczność podjęcia odpowiednich działań rewitalizacyjnych przez gminę na zidentyfikowanym obszarze interwencji.

Tabela 5 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych

Jednostka terytorialna	2009	2011	2013	2014	2015
	gosp.	gosp.	gosp.	gosp.	gosp.
Zbrostawice	1431	1 599	1 776	1 769	1716

Źródło: Opracowanie na podstawie: Banku Danych Lokalnych

Należy stwierdzić, że analizowany obszar wyróżnia się następującymi cechami:

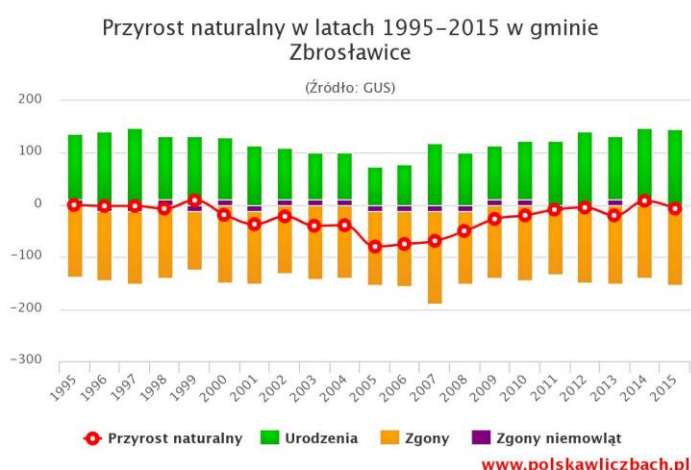
- średnia wieku mieszkańców kształtuje się na poziomie 40 lat,

- struktura ludności z lekką przewagą kobiet nad mężczyznami,
- mała gęstość zaludnienia,
- struktura podmiotów gospodarki w większość oparta o podmioty sektora przemysłowo – budowlanego,
- wzrostowa tendencja do ubożenia społeczeństwa na co wskazuje liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej oraz liczba wypłacanych dodatków mieszkaniowych, ulegająca zahamowaniu, jednakże wysoki poziom wskaźników wskazuje na konieczność podjęcia odpowiednich działań rewitalizacyjnych przez gminę.

3.3 Analiza i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów gminy

Gmina Zbrosławice ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -7. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -0,4 na 1000 mieszkańców gminy Zbrosławice. W 2015 roku urodziło się 145 dzieci, w tym 52,4% dziewczynek i 47,6% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,83 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Wykres 1 Przyrost naturalny w latach 1995-2015 w gminie Zbrosławice

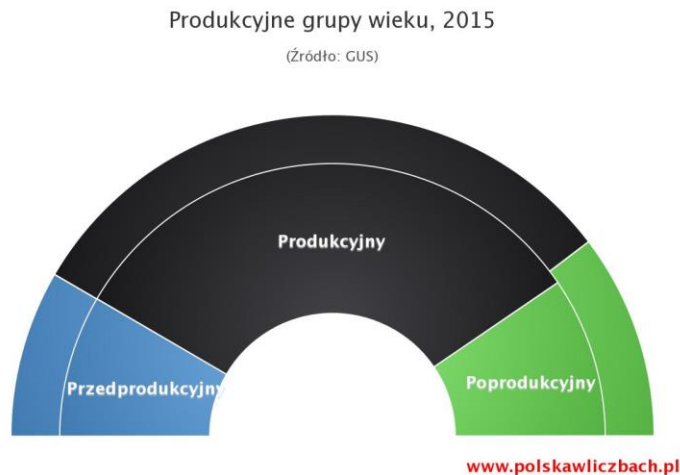

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Zbroslawice#przyrost-naturalny

W 2015 roku zarejestrowano 309 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 143 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Zbrosławice 166. W tym samym roku 0 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 0. 64,1% mieszkańców gminy

Zbrostawice jest w wieku produkcyjnym, 16,8% w wieku przedprodukcyjnym, a 19% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 2 Produkcyjne grupy wieku, 2015

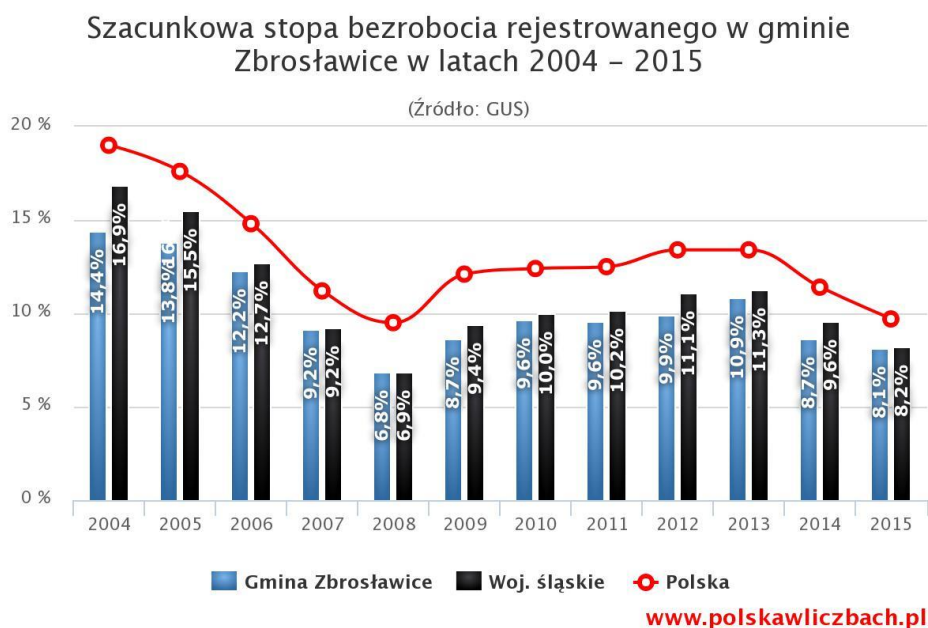
Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Zbrostawice#produkcyjne-grupy-wieku

Suma dochodów do budżetu gminy Zbrostawice wyniosła w 2015 roku 52 mln złotych, co daje 3,3 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 14,7% w porównaniu do roku 2014. Największą część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (48%). Duża część wpływów pochodzi z Działu 758 - Różne rozliczenia (26,8%) oraz z Działu 852 - Pomoc społeczna (8,2%). W budżecie gminy Zbrostawice wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 839 złotych na mieszkańca (25,8%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 9,4 złotych na mieszkańca (0,3%).

W gminie Zbrostawice na 1000 mieszkańców pracuje 153 osób. 47,6% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 52,4% mężczyźni. Bezrobocie w gminie Zbrostawice wynosiło w 2015 roku 8,1% (9,6% wśród kobiet i 6,9% wśród mężczyzn). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Zbrostawice wynosi 3 569,46 PLN, co odpowiada 86,00% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Zbrostawice 1 620 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 713 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -907.

Wykres 3 Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Zbrostawice lata 2004-2015

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Zbrostawice#rynek-pracy

Opisując potencjał rynku pracy, przywołać należy dane o podmiotach gospodarki narodowej w podziale na sektory i tak: 6,6% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Zbrostawice pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 33,9% w przemyśle i budownictwie, a 6,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 6,0% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Infrastruktura techniczna

Gmina Zbrostawice jest korzystnie położona w bezpośrednim sąsiedztwie aglomeracji śląskiej. Przez Gminę przebiegają ważne trasy komunikacyjne:

- Autostrada A1, na którą wjazd możliwy jest poprzez węzeł „Zabrze Północ” w sołectwie Wieszowa,
- Droga krajowa DK 94 (trasa Zgorzelec - Bolesławiec - Krzywa - Chojnów - Legnica Prochowice - Środa Śląska - Wrocław - Siechnice - Oława - Brzeg - Skorogoszcz - Karczów - Opole - Walidrogi - Nakło - Izbicko - Strzelce Opolskie - Toszek - Pyskowice - Wieszowa - Bytom - Piekary Śląskie - Siemianowice Śląskie - Będzin - Sosnowiec - Dąbrowa Górnicza - Sławków - Olkusz - Kraków - Wieliczka - Targowisko - Bochnia -

Brzesko - Wojnicz - Tarnów - Pilzno - Dębica - Ropczyce - Sędziszów Małopolski - Rzeszów - Jarosław - Radymno - Korczowa),

- Droga krajowa DK 78 (trasa Chałupki - Wodzisław Śląski - Rybnik - Gliwice - Zabrze – Bytom - Tarnowskie Góry - Pyrzowice - Siewierz - Poręba - Zawiercie - Szczekociny - Jędrzejów – Chmielnik),

W odległości ok. 30 km od Zbrostawic znajduje się Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach, do którego szybki dojazd umożliwia autostrada A1.

Na sieć połączeń lokalnych składają się:

- drogi powiatowe o łącznej długości 83,7 km
- drogi gminne publiczne o łącznej długości 75,8 km
- drogi gminne wewnętrzne o łącznej długości 25,7 km

Na terenie gminy funkcjonuje również duża część dróg nieutwardzonych łączących obszary zabudowy i tereny upraw polowych i leśnych.

Transport w gminie odbywa się głównie samochodami prywatnymi mieszkańców, w mniejszej części komunikacją zbiorową, w zakresie której gminy obsługuje Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej sp. z o.o. Gliwice.

Gmina Zbrostawice posiada nowoczesną sieć energetyczną dużej mocy, trzynaście sołectw wyposażonych jest w średnioprężną sieć gazową. Istniejące połączenia telekomunikacyjne zaspokajają potrzeby mieszkańców. Na terenie gminy Zbrostawice w chwili obecnej prowadzone są prace związane z budową sieci kanalizacyjnej sanitarnej. Obecnie do kanalizacji sanitarnej podłączonych jest 709 budynków, wśród których najwięksi dostawcy ścieków to:

- ZGKiM Zbrostawice - zarządca gminnych budynków komunalnych,
- Śląskie Zaplecze Remontowe Sp. z o.o. Przezchlebie,
- Wspólnota Właścicieli Mieszkań Ziemięcice,
- Spółdzielnia Właścicieli Mieszkań Ptakowice.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, gmina Zbrostawice posiada następujące oczyszczalnie ścieków:

1. Oczyszczalnia Przezchlebie – to oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna o wydajności 1140 m³/dobę. Ścieki odprowadzane są do biologiczno-mechanicznej oczyszczalni ścieków za pomocą sieci kanalizacji sanitarnej oraz wozami asenizacyjnymi. Oczyszczalnia ta jest administrowana przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Zbrostawicach.

Wydajność oczyszczalni - $Q_{\text{śrd}} = 1140 \text{ m}^3/\text{d}$.

2. Oczyszczalnia Kamieniec – biologiczna oczyszczalnia ścieków o wydajności $22,8 \text{ m}^3/\text{dobę}$, której administratorem i użytkownikiem jest Zespół Szkół we wsi Kamieniec oraz cztery budynki mieszkalne przy ul. Gliwickiej
3. Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna w Kamieńcu której administratorem i użytkownikiem jest Spółdzielnia Mieszkaniowa i Ośrodek Leczniczo- Rehabilitacyjny w Kamieńcu. Wydajność oczyszczalni - $Q_{\text{śrd}} = 22,1 \text{ m}^3/\text{d}$.

Ponadto na terenie gminy działają mniejsze oczyszczalnie zakładowe obsługujące poszczególne podmioty, są to:

- mechaniczno – biologiczno – chemiczna oczyszczalnia w Wieszowej, użytkowana przez Przedsiębiorstwo Indyk-Śląsk ubojnia indyków s.c.,
- oczyszczalnia w Jaśkowicach, użytkowana przez Przedsiębiorstwo Gaster Sp. z o.o.,
- oczyszczalnia w Miedarach, użytkowana przez Dom Pomocy Społecznej.

Pozostałe ścieki komunalne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i okresowo wywożone wozami asenizacyjnymi do w/w oczyszczalni ścieków. Część mieszkańców posiada także przydomowe oczyszczalnie ścieków obsługujące tylko dane gospodarstwo domowe.

Klimat

Warunki klimatyczne gminy Zbrosławice cechuje zmienność. Przyczyną jest ścieranie się suchych mas powietrza ze wschodu oraz wilgotnych mas powietrza znad Atlantyku. Po północnej stronie Garbu Tarnogórskiego występują częstsze i w większej ilości opady atmosferyczne niż po południowej jego stronie. Roczna suma opadów zatem na terenie gminy waha się w granicach 600 – 800 mm. Średnia temperatura na terenie gminy wynosi $7,6 - 7,7^{\circ}\text{C}$. Dominują wiatry południowo – zachodnie i zachodnie, natomiast długość okresu wegetacyjnego waha się w granicach 200-210 dni.

Wody powierzchniowe i wglębne

Przeważający obszar Gminy Zbrosławice leży w zlewni rzeki Dramy, która zasila zbiornik Dzierżno Małe (jeden z dwóch zbiorników w okolicy, obok Dzierżna Dużego), a kilkaset metrów za nim uchodzi do Kanału Gliwickiego.

Oświata, Turystyka i kultura

W gminie działa 5 gimnazjów, 9 szkół podstawowych i 6 przedszkoli. Gmina prowadzi również Liceum Ogólnokształcące w Kamieńcu.

Tabela 6 Obiekty edukacyjne na terenie gminy Zbrosławice

Edukacja	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Placówki wychowania przedszkolnego	7	7	8	8
w tym przedszkola	6	6	6	6
Miejsca w przedszkolach	382	384	402	380
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	422	433	450	407
W tym w przedszkolach	380	383	396	362
Szkoły podstawowe	9	9	9	9
Uczniowie szkół podstawowych	689	687	749	869
Szkoły gimnazjalne	5	5	5	5
Uczniowie szkół gimnazjalnych	391	391	369	322
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach podstawowych	12	12	13	13
gimnazjalnych	20	20	21	16
Żłobki i kluby dziecięce	0	0	0	0
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych (w ciągu roku)	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Okolice Zbrosławic posiada swoisty mikroklimat, co sprzyja leczeniu górnych dróg układu oddechowego oraz układu nerwowego. Dzięki czemu na tym terenie istnieją warunki do funkcjonowania w Zbrosławicach i Kamieńcu sanatoriów dla dzieci.

Na tym terenie istnieje kilka ośrodków oraz szkółek jeździeckich oferujących naukę jazdy konnej, spacer na koniach, a nawet kursy dla instruktorów jazdy konnej. Blisko 25 kilometrów liczy biegnąca przez gminę Zbrosławice ścieżka do jazdy konnej. W Laryszowie znajduje się ośrodek tenisowy, w którym regularnie odbywają się turnieje singlowe.

Fenomenem jest działalność chórów i zespołów wokalnie-instrumentalnych, skupiających kilkaset osób. Obecnie jest ich osiem.

Ponadto prężnie działa Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Ludności Pochodzenia Niemieckiego oraz dziecięce zespoły wokalnie-muzyczne przy szkołach podstawowych. Działalność wspomagają świetlice gminne. Mieszkańcy mogą korzystać z bibliotek

znajdujących się w Zbrostawicach, Czekanowie, Łubiu, Miedarach, Wieszowej i Ziemięcicach. Dziesięć lokalnych klubów sportowych, w znacznej mierze finansowanych z budżetu gminy.

Sportowcy i mieszkańcy mają do dyspozycji salę gimnastyczną z siłownią przy Szkole Podstawowej w Zbrostawicach, nowoczesne sale gimnastyczne w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Kamieńcu, Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Miedarach i Zespole Szkół w Wieszowej oraz inne obiekty sportowe w Miedarach, Wilkowicach, Łubiu, Ptakowicach, Ziemięcicach i Przezchlebiu. Na terenie gminy działają trzy koła łowieckie.

Na terenie Gminy Zbrostawice znajduje się wiele zabytków. Te najcenniejsze z nich zostały wymienione w poniższej tabeli.

Tabela 7 Obiekty wpisane do rejestrów zabytków na terenie gminy Zbrostawice

Lp.	Adres	Obiekt	Numer rejestru zabytków Data wpisu
1.	Czekanów ulica Sądowa	Dawny młyn (obecnie budynek mieszkalny), z przełomu XVII/XVIII wiek	A/311/60 7 III 1960 województwo katowickie
2.	Jasiona ulica Główna	Dwór wraz z najbliższym otoczeniem, z XVIII wieku, barokowy, murowany Granice ochrony obejmują obiekt wraz z najbliższym otoczeniem	A/346/60 7 III 1960 województwo katowickie
3.	Kamieniec ulica Tarngórska 3	Kościół parafialny pod wezwaniem świętego Jana Chrzciciela, wraz z wyposażeniem, z XV wieku, przebudowany w XIX wieku, murowany Granice ochrony obejmują cały obiekt wraz z wyposażeniem wnętrza i otoczeniem w ramach ogrodzenia	A/348/60 7 III 1960 województwo katowickie
4.	Kamieniec ulica Polna 2	Zespół pałacowo-parkowy z XVIII wiek	A/347/60 7 III 1960 województwo katowickie
5.	Kamieniec ulica Polna 2	Zespół trzech obiektów znajdujących się w pałacu: <ul style="list-style-type: none"> • tablica na elewacji wschodniej, rzeźbiona w kamieniu, późnorennesansowa, zapewne z końca XVI wieku • tablica z tarczą z herbami Löwenkronów na elewacji zachodniej, rzeźbiona w kamieniu, późno-barokowa, z pierwszej ćwierci XVIII wieku, w formie kartusza • grupa figuralna <i>Walka Zeusa z gigantami</i> rzeźbiona w marmurze, zapewne z XIX wieku 	B/574/82 4 XII 1982 województwo katowickie
6.	Kamieniec ulica Polna 2	"Mysia Wieża" w formie dekoracyjnej ruiny z 1887 roku, usytuowana na wschód od pałacu Granice ochrony obejmują najbliższe otoczenie	A/1063/69 15 VII 1969 województwo katowickie
7.	Kamieniec	Stanowisko archeologiczne nr 1 – grodzisko z okresu kultury łużyckiej oraz wczesnego średniowiecza – położone na północny wschód od drogi Zbrostawice – Opole na naturalnym wzniesieniu	C/767/66 29 XII 1966 województwo katowickie

8.	Karchowice ulica Bytomska 15	Kościół parafialny pod wezwaniem świętej Katarzyny Aleksandryjskiej, z przełomu XV/XVI wieku, murowany	A/307/60 7 III 1960 województwo katowickie
9.	Karchowice ulica Bytomska 6	Zespół zabudowy Państwowego Wodociągu "Zawada": <ul style="list-style-type: none"> • maszynownia i kotłownia wraz z kominem • budynek administracyjno-biurowy • budynek łaźni • budynek warsztatu elektrycznego • budynek warsztatu mechanicznego, magazynu i garaży • portiernia 	A/1424/91 31 V 1991 województwo katowickie
10.	Karchowice ulica Bytomska 6	Budynek stacji transformatorów i rozdzielni w zespole zabudowy byłego Państwowego Wodociągu „Zawada”, obecnie Stacji Uzdatniania Wody Górno-śląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów SA Katowice. Wpis do rejestru zabytków obejmuje budynek transformatorów i rozdzielni wraz z najbliższym otoczeniem w granicach działek 180/48 i 181/48.	A/348/11 1 VIII 2011 województwo śląskie
11.	Kopienice ulica 1 Maja 12	Kościół parafialny pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny, z XVI wieku, barokowy, murowany	A/349/60 7 III 1960 województwo katowickie
12.	Kopienice ulica 1 Maja	Dwór z XIX wieku, klasycystyczny, murowany, tynkowany Granice ochrony obejmują całość obiektu wraz z najbliższym otoczeniem	A/1013/69 18 II 1969 województwo katowickie
13.	Księży Las ulica Wiejska	Kościół filialny pod wezwaniem świętego Michała, z XV wieku, drewniany, wraz z wyposażeniem	A/352/60 10 III 1960 województwo katowickie
14.	Łubie ulica Pyskowicka	Spichlerz dworski z XIX wiek, murowany	A/354/60 10 III 1960 województwo katowickie
15.	Łubie ulica Pyskowicka 34	Zespół pałacowo-parkowy: <ul style="list-style-type: none"> • pałac z 1844 roku, neoklasycystyczny • park krajobrazowy otoczony murem z lat czterdziestych XIX wieku w stylu picturesque • zabudowania gospodarcze • doprowadzająca aleja kasztanowcowa Granice ochrony obejmują dwie działki	A/1501/92 27 X 1992 województwo katowickie
16.	Miedary ulica Zamkowa 7	Pałacyk myśliwski, wzniesiony w 1892 roku Granice ochrony obejmują budynek	A/14/99 30 IV 1999 województwo śląskie
17.	Szalsza	Kościół filialny pod wezwaniem Matki Boskiej, z XVIII wieku, drewniany Granice ochrony obejmują całość obiektu w ramach ogrodzenia i wyposażenie wnętrza	A/277/09 województwo śląskie A/282/60 7 III 1960 województwo katowickie
18.	Szalsza ulica Ziemięcicka	Pałac z 1877 roku, murowany, z ryzalitami i basztami, częściowo zachowane osiemnastowieczne piwnice Granice ochrony obejmują najbliższe otoczenie	A/231/13 województwo śląskie A/1066/69 15 VII 1969

			województwo katowickie
19.	Szalsza	Założenie parkowe o powierzchni 4,32 hektara, usytuowane na działkach numer 9 i 121/322. Wpis do rejestru zabytków obejmuje układ kompozycyjny parku wraz z alejkami i ścieżkami spacerowymi oraz zespół drzewostanu parkowego. Na terenie objętym wpisem znajdują się obiekty, które nie są wpisane indywidualnie do rejestru zabytków, czyli budynki gospodarcze przy zachodniej granicy działki numer 121/322	A/390/12 19 XI 2012 województwo śląskie
20.	Wieszowa	Pałac z XVII wieku, wczesnobarokowy, przekształcony w wiekach następnych, murowany, tynkowany, na planie wydłużonego prostokąta z czworobocznymi wieżami na narożnikach północno-wschodnim i północno-zachodnim Granice ochrony obejmują całość obiektu i najbliższe otoczenie	A/653/66 2 V 1966 województwo katowickie
21.	Wilkowice ulica Księżoleśna 1	Pałac z XVIII wieku, późnobarokowy, murowany, tynkowany, z ryzalitem i gankiem kolumnowym od przodu Granice obejmują całość obiektu wraz z najbliższym otoczeniem	A/641/66 2 V 1966 województwo katowickie
22.	Zawada	Kościół filialny pod wezwaniem świętego Marka z połowy XIX wieku, klasycystyczny, murowany, tynkowany	A/280/60 7 III 1960 województwo katowickie
23.	Zbrostawice ulica Kościelna	Zespół kościelny: <ul style="list-style-type: none"> kościół parafialny pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP z XV wieku, przebudowany w wieku XVIII, barokowy, z pozostałościami gotyku, murowany, tynkowany wieża z XV wieku, murowana, tynkowana kaplica przy murze cmentarnym z XIX wieku, murowana, neogotycka mur cmentarny Granice ochrony obejmują całość zespołu w ramach ogrodzenia	A/642/66 2 V 1966 województwo katowickie
24.	Zbrostawice ulica Zamkowa 2	Zamek z przełomu XVI/XVII wieku, murowany, tynkowany, gruntownie przekształcony Granice ochrony obejmują całość obiektu wraz z najbliższym otoczeniem	A/373/12 województwo śląskie A/643/66 2 V 1966 województwo katowickie
25.	Ziemięcice	Ruina kościoła pod wezwaniem świętej Jadwigi, z XV-XVI wieku	A/279/60 7 III 1960 województwo katowickie
26.	Ziemięcice	Spichlerz z XVIII wieku, murowany	A/132/09 15 X 2009 województwo śląskie A/278/60 7 III 1960 województwo katowickie
27.	Ziemięcice	Stanowisko archeologiczne – osada kultury łużyckiej, położona na polach dawnego PGR, na wzgórzu w zachodniej części wsi, pomiędzy drogą z Ziemięcic do Karchowic a podmokłymi łąkami	C/930/68 20 XII 1968 województwo katowickie

Źródło: http://www.wkz.katowice.pl/documents/rejestr_zabytkow/Gmina_Zbros%C5%82awice.doc

Zasoby przyrody

Formy ochrony przyrody na terenie gminy Zbrosławice stanowią:

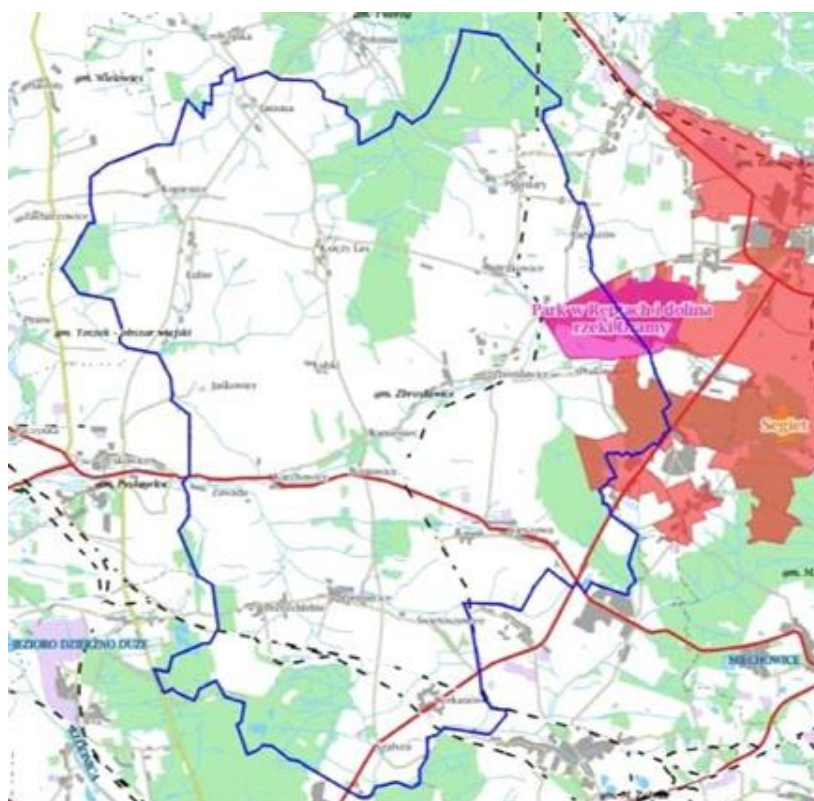
- 4 pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej,
- zespół przyrodniczo – krajobrazowy,
- obszar Natura 2000.

Tabela 8 Pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej na terenie gminy Zbrosławice

Wyszczególnienie	Podstawa prawna, oznaczenie dziennika urzędowego, data utworzenia
Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) o obwodzie 237 cm	Decyzja nr RL-VII-7140/8/81 Wojewody Katowickiego
Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) o obwodzie 266 cm	Decyzja nr RL-VII-7140/8/81 Wojewody Katowickiego
Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) o obwodzie 267 cm	Decyzja nr RL-VII-7140/8/81 Wojewody Katowickiego
Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) o obwodzie 268 cm	Decyzja nr RL-VII-7140/8/81 Wojewody Katowickiego

Źródło: Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach, ostatnia aktualizacja sierpień 2016 roku

Mapa 3 Obszary prawnie chronione na terenie gminy Zbrosławice

Źródło: www.gdos.gov.pl

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Park w Reptach i dolina rzeki Dramy”

Zespół został utworzony 11.07.2002r w oparciu o rozporządzenie Wojewody Śląskiego. Jest on położony na terenie gmin Tarnowskie Góry i Zbrostawice. Obejmuje obszar o powierzchni 475,51 ha, na terenie gminy Zbrostawice jest to powierzchnia 241,88 ha. Usytuowany jest na obu zboczach doliny rzeki Dramy z pozostałościami dawnego zwierzyńca oraz aleją kasztanową stanowiącą fragment drogi z Rept Starych do Tarnowic Starych (dzielnice Tarnowskich Gór). Teren parku ma bardzo dużą wartość pod względem przyrodniczym. W 1993 roku sporządzono dokumentację przyrodniczą tego obszaru. Przyrodnicy naliczyli 259 gatunków roślin naczyniowych. Są wśród nich m.in. kalina koralowa o mocno czerwonych owocach, kielisznik zaroślowy o kwiatach w kolorze nieskazitelnej bieli, czy pierwiosnek wyniosły, którego poznamy po wielu rzucających się w oczy jasnożółtych kwiatkach. W parku znaleziono też dwa gatunki objęte całkowitą ochroną - wawrzynek wilczełyko i barwinek pospolity.

Dużą wartość mają również drzewostany bukowe, stanowiące znaczną część parku. Ocenia się, że jest on największym na Górnym Śląsku skupiskiem drzew o wymiarach pomnikowych - naliczono ich 150. Dominujące starodrzewy zajmują 1/3 całej powierzchni zespołu. Są najcenniejszym elementem krajobrazu składającego się z naturalnych zespołów leśnych, z licznymi rzadkimi gatunkami zarówno rodzimymi jak i zagranicznymi. Ciekawostką jest fakt, iż rosną tu też inne cenne drzewa, np.: lipa szerokolistna, wiąz szypułkowy i modrzew polski. Niektóre drzewa stanowią pomniki przyrody żywej, jak np. rozłożysta lipa drobnolistna, rosnąca przy ścieżce okalającej GCR.

Obszar Natura 2000 – „Podziemia Tarnogórsko – Bytomskie” (PLH240003)

Na terenie gminy zlokalizowany jest także obszar Natura 2000 – „Podziemia Tarnogórsko – Bytomskie” (PLH240003). Obszar objęty ochroną prawną jest zlokalizowany na terenie Tarnowskich Gór, Bytomia, Zbrostawic i Radzionkowa. Podziemia tworzą wyrobiska po trwającej od XVI do XX wieku eksploatacji kruszców srebronośnych. Podziemia utworzone są z systemu chodników, komór, szybów i sztolni, w tym 5 sztolni odwadniających.

Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie cechują się różnorodną szatą naciekową i swoistymi układami biocenotycznymi. Ze wstępnych wyników prowadzonych obecnie badań można wnioskować, że w podziemiach tych zimuje co najmniej kilkanaście tysięcy nietoperzy. Jest to więc prawdopodobnie drugie co do wielkości hibernakulum nietoperzy w Polsce. Stwierdzono

- bezrobocie jest większe wśród kobiet niż mężczyzn,
- przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie odpowiada przeszło 80% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce,
- saldo przyjeżdżających do pracy do gminy i wyjeżdżających do pracy z gminy jest ujemne,
- większość pracujących pracuje w sektorze przemysłu i budownictwa,
- bliskość międzynarodowego portu lotniczego,
- przebiegająca w pobliżu rozwinięta infrastruktura dróg krajowych,
- rozwijająca się infrastruktura kanalizacyjna,
- nowoczesną sieć energetyczną dużej mocy,
- część sołectw wyposażonych w średnioprężną sieć gazową
- istniejąca infrastruktura telekomunikacyjna
- duża ilość obszarów o wysokich walorach przyrodniczych;
- korzystny mikroklimat,
- atrakcyjne warunki krajobrazowo-przyrodnicze, zabytki architektoniczne i pomniki które mogą sprzyjać rozwojowi różnych form turystyki, rekreacji i wypoczynku,
- w części gminy istniejąca infrastruktura kulturalna (świetlice, biblioteki)
- w części gminy istniejąca infrastruktura rekreacyjna (szkółki jeździeckie, ośrodki tenisowe, kluby sportowe, przyszkolne obiekty sportowe, inne obiekty sportowe),
- w części gminy prężnie działający sektor NGO's i związana z tym działalność sportowa i kulturalna,
- dobrze rozwinięta i dostępna infrastruktura edukacyjna.

3.4 Analiza porównawcza obszarów gminy ze względu na występowanie czynników i zjawisk kryzysowych na podstawie wybranych danych statystycznych

Analiza zjawisk kryzysowych dla gminy, została przeprowadzona w sposób szczegółowy dla poszczególnych sołectw, z uwzględnieniem następujących rodzajów problemów: problemy demograficzne, problemy społeczne, bezrobocie, zadłużenie, poziom przestępczości, poziome edukacji, ale również kapitał społeczny, udział mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Analizie poddano także sferę gospodarczą i przemysłowo-funkcjonalną. Przeanalizowano również sytuację w sferze komunikacji publicznej oraz sferze technicznej.

W przypadku problemów demograficznych posłużono się danymi dotyczącymi liczby ludności. Jeżeli chodzi o problemy społeczne posłużono się danymi dotyczącymi osób objętych pomocą ze względu na wykluczenia w tym: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych a także alkoholizm oraz niepełnosprawność. W przypadku bezrobocia, zadłużenia i przestępczości posłużono się odpowiednio danymi dotyczącymi liczby osób bezrobotnych, zadłużonych oraz liczby przestępstw. Do analizy poziomu edukacji posłużyły dane dotyczące poziomu zdawalności egzaminów szkolnych oraz wskaźniki. Kapitał społeczny badano w oparciu liczbę organizacji uczestniczących w konkursach na realizację zadań własnych Gminy. Analizę udziału mieszkańców w życiu publicznym oparto na ilości wniosków składanych przez mieszkańców oraz na ich udziale w wyborach samorządowych. W przypadku udziału mieszkańców w życiu kulturalnym oparto się głównie na danych o ilości organizowanych wydarzeń kulturalnych, oraz osób w nich uczestniczących. Diagnozę problemów w sferze gospodarczej przeprowadzono na podstawie danych dotyczących rodzaju prowadzonej działalności oraz ilości aktywnych przedsiębiorstw na terenie gminy. Sfera przestrzenno-funkcjonalna została przeanalizowana na podstawie danych o obiektach użyteczności publicznej z uwzględnieniem ich stanu technicznego, oraz danych dotyczących sieci technicznych. Na podstawie obserwacji przestrzeni publicznej dokonanej przez pracowników Urzędu Gminy Zbrosławice wskazano tereny o niskich walorach estetycznych. W przypadku sfery technicznej oparto się na stanie technicznym budynków.

3.4.1. Problemy demograficzne

W latach 2012 – 2016 liczba ludności gminy Zbrosławice zmniejszyła się z 15426 osób do 14913 osób. Analizując dane dla całej gminy za każdy rok z osobna w stosunku do badanego 2012 roku mówimy o spadku liczby ludności. W roku 2013 nastąpił znaczny spadek liczby ludności; od 2014 roku notuje się nieznaczny wzrost liczby ludności. Poniższa tabela przedstawia w tym zakresie szczegółowe dane.

Tabela 9 Liczba ludności w poszczególnych sołectwach Gminy Zbrosławice w latach 2012-2016

Sołectwo	2012	2013	2014	2015	2016	%
Zbrosławice	2507	2451	2514	2575	2556	17,15%
Wieszowa	2439	2349	2324	2320	2298	15,41%
Miedary	1146	1093	1077	1087	1077	7,22%
Zięmicice	946	913	899	902	912	6,12%

Czekanów	959	910	909	907	911	6,11%
Przechlebie	814	806	816	835	858	5,75%
Kamieniec	794	770	784	789	787	5,28%
Łubie	717	683	689	675	672	4,51%
Kopienica	679	662	655	648	640	4,29%
Szalsza	545	566	587	593	615	4,12%
Ptakowice	591	574	581	582	574	3,85%
Świątoszowice	539	513	502	502	512	3,43%
Wilkowice	493	466	454	451	448	3,00%
Księży Las	451	423	420	423	425	2,85%
Laryszów	408	393	393	397	400	2,68%
Karchowice	314	311	305	314	321	2,15%
Zawada	310	302	308	305	304	2,04%
Jasiona	257	250	242	236	236	1,58%
Jaśkowice	117	122	129	136	138	0,93%
Łubki	122	122	124	127	130	0,87%
Boniowice	98	100	99	98	99	0,66%
Suma	15246	14779	14811	14902	14913	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Zbrosławicach

Po przeprowadzonej analizie można stwierdzić, że największymi miejscowościami uwzględniając liczbę ludności są: Zbrosławice (2556 mieszkańców, co stanowi 17,15% wszystkich mieszkańców gminy), Wieszowa (2298 mieszkańców, co stanowi 15,41% wszystkich mieszkańców gminy), Miedary (1077 mieszkańców, 7,22%) oraz Czekanów (911 mieszkańców, 6,11%). W trakcie ostatnich 4 lat w Gminie obserwuje się minimalny wzrost całkowitej liczby mieszkańców, natomiast w poszczególnych sołectwach sytuacja jest zmienna.

3.4.2 Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej

Problemy społeczne w poszczególnych sołectwach gminy Zbrosławice - zostały zidentyfikowane w oparciu o dane dotyczące liczby osób korzystających z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ze względu na ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm oraz niepełnosprawność. Ponadto został także przeanalizowany problem bezrobocia i zadłużenia, bezpieczeństwa publicznego, poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Ze względu na charakter gminy i znaczące dysproporcje pomiędzy liczbą mieszkańców w poszczególnych sołectwach, zastosowano ilościową metodę analizy porównawczej, przeprowadzoną na wartościach bezwzględnych dotyczących diagnozowanych problemów społecznych, w ujęciu procentowym. Mając na uwadze koncentrację zjawisk kryzysowych, skupiono się na skali

analizowanych zjawisk. Takie podejście pozwala uniknąć problemu błędnego statystycznego szacowania średniego poziomu zjawisk kryzysowych w sferze społecznej na terenie gminy, jako punktu odniesienia dla diagnozowanych zjawisk w poszczególnych sołectwach, co mogłoby w efekcie doprowadzić do uznania zjawisk występujących na terenie sołectw o małej liczbie mieszkańców i incydentalnym charakterze, jako problemów o znacznym natężeniu i kwalifikowanych jako zjawiska kryzysowe.

3.4.2.1 Ubóstwo

Analizując dane za ostatnie 5 lat można stwierdzić, że udział rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na problem ubóstwa w większości sołectw zwiększa się lub utrzymuje na wysokim poziomie.

Tabela 10 Udział rodzin objętych pomocą GOPS ze względu na ubóstwo w latach 2012-2016

Sołectwo	2012	2013	2014	2015	2016	w tym osób (2016)
Przechlebie	38	39	39	40	21	60
Zbrostawice	29	19	20	29	21	45
Ziemięcice	13	3	2	4	9	39
Ptakowice	7	23	17	18	13	37
Czekanów	21	19	17	16	11	36
Zawada	4	9	6	11	15	34
Wieszowa	17	36	31	29	42	93
Księży Las	0	0	6	5	11	23
Kamieniec	5	11	11	10	7	16
Miedary	1	6	1	7	7	15
Świętoszowice	5	5	5	5	4	14
Wilkowice	1	2	2	1	6	10
Szałsza	3	3	5	2	3	9
Kopienica	1	1	0	0	2	6
Laryszów	1	2	1	4	4	6
Łubie	1	2	2	1	3	6
Jaśkowice	0	5	0	6	4	5
Karchowice	0	0	0	2	2	4
Jasiona	7	3	3	2	1	3
Boniowice	0	0	0	0	1	1
Łubki	0	0	0	0	0	0
Razem osób						462

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez GOPS w Zbrostawicach

Tabela 11 % wskaźnik osób objętych pomocą GOPS w poszczególnych sołectwach ze względu na ubóstwo w 2016 r.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba osób objętych pomocą	% liczba osób objętych pomocą w stosunku do liczby mieszkańców sołectwa	% liczba osób objętych pomocą w stosunku do liczby osób objętych pomocą w Gminie
Przechlebie	858	60	6,99%	12,99%
Zbrostawice	2556	45	1,76%	9,74%
Ziemięcice	912	39	4,28%	8,44%
Ptakowice	574	37	6,45%	8,01%
Czekanów	911	36	3,95%	7,79%
Zawada	304	34	11,18%	7,36%
Wieszowa	2298	93	4,05%	20,13%
Księży Las	425	23	5,41%	4,98%
Kamieniec	787	16	2,03%	3,46%
Miedary	1077	15	1,39%	3,25%
Świątoszowice	512	14	2,73%	3,03%
Wilkowice	448	10	2,23%	2,16%
Szałsza	615	9	1,46%	1,95%
Kopienica	640	6	0,94%	1,30%
Laryszów	400	6	1,50%	1,30%
Łubie	672	6	0,89%	1,30%
Jaśkowice	138	5	3,62%	1,08%
Karchowice	321	4	1,25%	0,87%
Jasiona	236	3	1,27%	0,65%
Boniowice	99	1	1,01%	0,22%
Łubki	130	0	0,00%	0,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez GOPS w Zbrostawicach

Uwzględniając skale ubóstwa największa koncentracja problemów występuje w sołectwach: Wieszowa (20,13%), Przechlebie (12,99%), Zbrostawice 9,74%, Ziemięcice (8,44%), Ptakowice (8,01% osób).

Pogłębiona analiza danych dotyczących ubóstwa na terenie Gminy Zbrostawice została przeprowadzona w oparciu o wywiad ekspercki z pracownikami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Pracownicy, jako przyczyny ubóstwa wskazali przede wszystkim bezrobocie, niepełnosprawność w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, problemy alkoholowe. Dopełnieniem obserwacji powyższego zjawiska może być wyszczególnienie przyczyn ubóstwa wskazanych przez pracowników GOPS w poszczególnych sołectwach, i tak:

Łubie

3 rodziny (bezrobocie, niepełnosprawność)

Księży Las

11 rodzin (bezrobocie, niepełnosprawność)

Jasiona

1 rodzina (bezrobocie niepełnosprawność)

Zawada

15 rodzin (niepełnosprawność, dożywianie dzieci)

Karchowice

2 rodziny (niepełnosprawność)

Laryszów

4 rodzin (1 - bezradność opiekuńczo wychowawcza i bezrobocie, 2 - niepełnosprawność, 1 - bezrobocie).

Wilkowice

6 rodzin (4 - niepełnosprawność, 1 - bezrobocie i niepełnosprawność, 1- bezrobocie i bezradność opiekuńczo - wychowawcza). Dożywianie w szkole: 2 dzieci

Boniowice

1 rodzina (bezrobocie i niepełnosprawność)

Ptakowice

13 rodzin (4 - bezrobocie, 6 - bezrobocie i bezradność opiekuńczo-wychowawcza, 2 - niepełnosprawność i bezrobocie, 1 - bezradność opiekuńczo-wychowawcza). Dożywianie w szkole i przedszkolu: 9 dzieci

Wieszowa

42 rodziny (bezradność opiekuńczo wychowawcza, bezrobocie, niepełnosprawność).
Dożywianie w szkole: 16 dzieci

Szałsza

3 rodziny (bezrobocie, niepełnosprawność)

Czekanów

11 rodzin (bezrobocie), dożywianie dzieci 2 rodziny

Ziemięcice

9 rodzin (bezrobocie), dożywianie dzieci 10 rodzin

Jaśkowice

4 rodziny (1 - bezrobocie, 1 - niepełnosprawność, 1 - trudnych warunków mieszkaniowych, 1 - bezrobocie, występuje problem alkoholowy)

Kopienica

2 rodziny (1 - niski dochód, pomoc w formie dożywiania 1 dziecka, 1 – bezrobocie)

Miedary

7 rodzin (niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych), dożywianie w szkole 5 dzieci

Przechlebie

21 rodzin (niepełnosprawność, bezrobocie), dożywianie dzieci w szkole – 8 rodzin

Świętoszowice

4 rodziny (4 – bezrobocie), dożywianie dzieci w szkole – 2 rodziny

Kamieniec

7 rodzin (2 – niepełnosprawność, 4 – bezrobocie, 1 – bezrobocie, problem alkoholowy, opuszczenie Zakładu Karnego)

Zbrostawice

21 rodzin (bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych), dożywianie dzieci w szkole.

3.4.2.2 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest istotnym rodzajem dysfunkcji, gdyż prowadzi do zaniedbań w rozwoju najmłodszych mieszkańców gminy i w rezultacie sprzyja utrwalaniu negatywnych postaw i zachowań. W całej gminie pomocą ze względu na bezradność w tych sprawach objętych jest średnio co roku ok. 152 osób.

Tabela 12 Udział rodzin objętych pomocą GOPS ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2012-2016

Sołectwo	2012	2013	2014	2015	2016
Zbrostawice	62	71	62	59	34
Ziemięcice	29	26	34	27	32
Czekanów	27	31	22	25	24
Wieszowa	18	18	17	40	23
Ptakowice	61	39	35	18	12
Szańska	0	7	8	7	7
Miedary	27	21	15	4	6
Zawada	16	16	24	19	4
Karchowice	3	2	2	0	3
Przechlebie	69	52	46	45	3

Laryszów	7	5	5	5	2
Wilkowice	7	2	0	1	2
Boniowice	0	0	0	0	0
Jasiona	5	0	0	0	0
Jaśkowice	2	2	0	2	0
Kamieniec	5	9	0	0	0
Kopienica	5	5	0	3	0
Księży Las	17	17	14	11	0
Łubie	6	6	0	6	0
Łubki	0	0	0	0	0
Świętoszowice	2	0	9	5	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez GOPS w Zbrosławicach

Tabela 13 % wskaźnik osób objętych pomocą GOPS w poszczególnych sołectwach ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 2016 r.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba osób objętych pomocą	% liczba osób objętych pomocą w stosunku do liczby mieszkańców sołectwa	% liczba osób objętych pomocą w stosunku do liczby osób objętych pomocą w Gminie
Zbrosławice	2556	34	1,33%	22,37%
Ziemęcice	912	32	3,51%	21,05%
Czekanów	911	24	2,63%	15,79%
Wieszowa	2298	23	1,00%	15,13%
Ptakowice	574	12	2,09%	7,89%
Szałsza	615	7	1,14%	4,61%
Miedary	1077	6	0,56%	3,95%
Zawada	304	4	1,32%	2,63%
Karchowice	321	3	0,93%	1,97%
Przechlebie	858	3	0,35%	1,97%
Laryszów	400	2	0,50%	1,32%
Wilkowice	448	2	0,45%	1,32%
Boniowice	99	0	0,00%	0,00%
Jasiona	236	0	0,00%	0,00%
Jaśkowice	138	0	0,00%	0,00%
Kamieniec	787	0	0,00%	0,00%
Kopienica	640	0	0,00%	0,00%
Księży Las	425	0	0,00%	0,00%
Łubie	672	0	0,00%	0,00%
Łubki	130	0	0,00%	0,00%
Świętoszowice	512	0	0,00%	0,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez GOPS w Zbrosławicach

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że problem jest najbardziej odczuwalny w sołectwach: Zbrostawice (22,37%), Ziemięcice (21,05%), Czekanów (15,79%), Wieszowa (15,13% osób), Ptakowice (7,89% osób). Powyższy problem nie występuje obecnie w następujących sołectwach: Boniowice, Jasiona, Jaśkowice, Kamieniec, Kopienica, Księży Las, Łubie, Łubki, Świętoszowice.

3.4.2.3 Niepełnosprawność

W latach 2012 – 2015 liczba rodzin objętych pomocą ze względu na niepełnosprawność zwiększyła się z 269 rodzin do 287 rodzin. Należy zwrócić uwagę, że w roku 2013 w stosunku do roku 2012 nastąpił znaczny wzrost liczby takich rodzin, natomiast od roku 2014 odnotowuje się tą samą liczbę rodzin objętych pomocą GOPS. Poniższa tabela przedstawia w tym zakresie szczegółowe dane. W roku 2016 zanotowano spadek rodzin objętych pomocą.

Tabela 14 Udział osób objętych pomocą GOPS ze względu na niepełnosprawność w latach 2012-2016

Sołectwo	2012	2013	2014	2015	2016
Wieszowa	28	40	31	31	19
Zawada	18	24	13	26	17
Zbrostawice	26	22	34	26	16
Ziemięcice	14	19	17	10	14
Czekanów	16	14	13	12	13
Księży Las	14	16	8	14	13
Łubie	10	8	5	4	9
Przechlebice	18	35	27	41	6
Wilkowice	18	21	21	13	6
Miedary	35	25	38	22	5
Ptakowice	23	25	29	37	5
Jasiona	5	0	8	6	4
Karchowice	3	3	1	5	4
Kamieniec	15	15	14	10	2
Laryszów	12	12	10	13	2
Szałsza	3	10	9	8	2
Boniowice	2	2	2	2	1
Jaśkowice	4	4	4	4	1
Kopienica	0	1	0	0	0
Łubki	0	0	0	0	0
Świętoszowice	5	3	3	3	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez GOPS w Zbrostawicach

Tabela 15 % wskaźnik osób objętych pomocą GOPS w poszczególnych sołectwach ze względu na niepełnosprawność

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba osób objętych pomocą	% liczba osób objętych pomocą w stosunku do liczby mieszkańców sołectwa	% liczba osób objętych pomocą w stosunku do liczby osób objętych pomocą w Gminie
Wieszowa	2298	19	0,83%	13,67%
Zawada	304	17	5,59%	12,23%
Zbrostawice	2556	16	0,63%	11,51%
Ziemięcice	912	14	1,54%	10,07%
Czekanów	911	13	1,43%	9,35%
Księży Las	425	13	3,06%	9,35%
Łubie	672	9	1,34%	6,47%
Przechlebie	858	6	0,70%	4,32%
Wilkowice	448	6	1,34%	4,32%
Miedary	1077	5	0,46%	3,60%
Ptakowice	574	5	0,87%	3,60%
Jasiona	236	4	1,69%	2,88%
Karchowice	321	4	1,25%	2,88%
Kamieniec	787	2	0,25%	1,44%
Laryszów	400	2	0,50%	1,44%
Szańska	615	2	0,33%	1,44%
Boniowice	99	1	1,01%	0,72%
Jaśkowice	138	1	0,72%	0,72%
Kopienica	640	0	0,00%	0,00%
Łubki	130	0	0,00%	0,00%
Świątoszowice	512	0	0,00%	0,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez GOPS w Zbrostawicach

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że sołectwami objętymi największym wsparciem ze względu na problemy niepełnosprawności są: Wieszowa (13,67%), Zawada (12,23%), Zbrostawice (11,51%), Ziemięcice (10,07%), Czekanów (9,35%).

Działalność z zakresu pomocy osobom chorym, starszym lub niepełnosprawnym na terenie Gminy Zbrostawice prowadzi także Caritas Diecezji Gliwickiej.

Tabela 16 Ilość zabiegów pielęgniarstwo - opiekuńczych dla pacjentów poszczególnych sołectw Gminy Zbrostawice realizowanych przez Caritas Diecezji Gliwickiej

Lp.	Sołectwo	Ilość pacjentów
Rok 2014		
1.	Miedary	3
2.	Kamieniec	1

3.	Boniowice	1
4.	Ziemięcice	1
5.	Czekanów	1
6.	Przechlebie	3
7.	Wieszowa	2
8.	Ptakowice	1
9.	Łubki	1
10.	Zbrostawice	10
RAZEM		24
Rok 2015		
1.	Ziemięcice	1
2.	Świątoszowice	1
3.	Karchowice	1
4.	Księży Las	1
5.	Ptakowice	1
6.	Boniowice	1
7.	Wilkowice	1
8.	Wieszowa	2
9.	Przechlebie	3
10.	Zbrostawice	37
RAZEM		49
Rok 2016		
1.	Kamieniec	1
2.	Księży Las	1
3.	Kopienica	1
4.	Łubie	1
5.	Laryszów	1
6.	Wilkowice	1
7.	Czekanów	2
8.	Karchowice	2
9.	Ptakowice	2
10.	Miedary	5
11.	Wieszowa	2
12.	Zbrostawice	43
RAZEM		62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Caritas w Zbrostawicach

Najbardziej wymiernym rezultatem działalności Stacji Opieki jest fakt, że osoby chore, samotne, starsze i niepełnosprawne miały zapewniony bezpośredni dostęp do korzystania z opieki pielęgniarskiej.

Stacja Opieki w okresie od 2 stycznia do 31 grudnia 2014 roku miała pod opieką 24 pacjentów z terenu gminy Zbrostawice. Wykonano 4 107 wizyt domowych, 292 konsultacji lekarskich oraz 3 823 czynności higienicznych. Zabiegów pielęgniarskich wykonano 16 379. Gabinet Rehabilitacyjny obsłużył 683 pacjentów oraz wykonał 12 755 zabiegów. Byli to ludzie starsi, emeryci, renciści, bezrobotni, niepełnosprawni, ludzie ciężko chorzy wymagający opieki pielęgniarskiej oraz rehabilitacyjnej

Stacja Opieki w okresie od 2 stycznia do 31 grudnia 2015 roku miała pod opieką 49 pacjentów

z terenu gminy Zbrosławice. Wykonano 3638 wizyt domowych, 242 konsultacji lekarskich, 3686 czynności higienicznych oraz 13505 zabiegów pielęgniarstwa. Gabinet Rehabilitacyjny obsłużył 809 pacjentów oraz wykonał 13 322 zabiegów. Byli to ludzie starsi, emeryci, renciści, bezrobotni, niepełnosprawni, ludzie ciężko chorzy wymagający opieki pielęgniarstwa oraz rehabilitacyjnej.

Stacja Opieki w okresie od 2 stycznia do 31 grudnia 2016 roku miała pod opieką 62 pacjentów z terenu gminy Zbrosławice. Wykonano 4 060 wizji domowych, 197 konsultacji lekarskich, 4 761 czynności higienicznych oraz 15 748 zabiegów pielęgniarstwa. Gabinet Rehabilitacyjny obsłużył 723 pacjentów oraz wykonał 13 372 zabiegów.

Byli to ludzie starsi, emeryci, renciści, bezrobotni, niepełnosprawni, ludzie ciężko chorzy wymagający opieki pielęgniarstwa oraz rehabilitacyjnej.

3.4.2.4 Alkoholizm

W latach 2012 – 2015 liczba osób objętych pomocą ze względu na alkoholizm zwiększyła się z 52 osób do 90 osób i wykazuje się systematyczną dynamiką wzrostu z roku na rok. Poniższa tabela przedstawia w tym zakresie szczegółowe dane.

Tabela 17 Udział rodzin objętych pomocą GOPS ze względu na alkoholizm w latach 2012-2016

Sołectwa	2012	2013	2014	2015	2016	w tym osób 2016
Ziemięcice	6	4	4	10	7	29
Czekanów	3	0	2	8	8	21
Przechlebie	17	19	11	12	11	17
Świątoszowice	3	3	9	9	1	10
Zawada	0	5	12	12	9	10
Księży Las	0	1	1	1	5	7
Wieszowa	0	9	21	11	7	7
Zbrosławice	4	6	13	20	5	6
Kamieniec	10	7	4	4	2	4
Ptakowice	0	1	0	0	4	4
Szałsza	0	0	1	1	2	3
Łubie	1	1	1	0	2	2
Laryszów	0	0	0	0	1	1
Wilkowice	0	0	0	0	1	1
Boniowice	0	0	0	0	0	0
Jasiona	0	0	0	0	0	0
Jaśkowice	0	0	0	0	0	0
Karchowice	2	2	2	2	0	0

Kopienica	6	1	0	0	0	0
Łubki	0	0	0	0	0	0
Miedary	0	8	8	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez GOPS w Zbrostawicach

Tabela 18 % wskaźnik osób objętych pomocą GOPS w poszczególnych sołectwach ze względu na alkoholizm

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba osób objętych pomocą	% liczba osób objętych pomocą w stosunku do liczby mieszkańców sołectwa	% liczba osób objętych pomocą w stosunku do liczby osób objętych pomocą w Gminie
Ziemięcice	912	29	3,18%	23,77%
Czekanów	911	21	2,31%	17,21%
Przechlebie	858	17	1,98%	13,93%
Świętoszowice	512	10	1,95%	8,20%
Zawada	304	10	3,29%	8,20%
Księży Las	425	7	1,65%	5,74%
Wieszowa	2298	7	0,30%	5,74%
Zbrostawice	2556	6	0,23%	4,92%
Kamieniec	787	4	0,51%	3,28%
Ptakowice	574	4	0,70%	3,28%
Szalsza	615	3	0,49%	2,46%
Łubie	672	2	0,30%	1,64%
Laryszów	400	1	0,25%	0,82%
Wilkowice	448	1	0,22%	0,82%
Boniowice	99	0	0,00%	0,00%
Jasiona	236	0	0,00%	0,00%
Jaśkowice	138	0	0,00%	0,00%
Karchowice	321	0	0,00%	0,00%
Kopienica	640	0	0,00%	0,00%
Łubki	130	0	0,00%	0,00%
Miedary	1077	0	0,00%	0,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez GOPS w Zbrostawicach

Sołectwami w Gminie Zbrostawice dotkniętymi problemami alkoholowymi w największym stopniu są: Ziemięcice (23,77%), Czekanów (17,21%), Przechlebie (13,93%), Świętoszowice 8,20%, Zawada (8,20%).

3.4.2.5 Problem bezrobocia

Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne w całej gminie, ulega stałemu zmniejszeniu od 2014 roku, w stosunku 505 osób w 2014, do 394 w roku 2016. Przy czym stale wysoki odsetek

osób bezrobotnych, rejestrowany jest w sołectwach: Zbrostawice, Wieszowa, Przezchlebie oraz Ptakowice.

Tabela 19 Liczba osób u których występuje problem bezrobocia w latach 2014-2016

Sołectwa	2014	2015	2016
Razem	505	480	394
Ziemięcice	36	43	35
Czekanów	18	25	21
Zbrostawice	83	83	68
Księży Las	46	40	33
Przezchlebie	65	61	50
Wieszowa	64	65	54
Zawada	30	33	27
Ptakowice	54	42	34
Miedary	23	18	15
Kamieniec	20	16	13
Świątoszowice	13	13	11
Jaśkowice	1	1	1
Laryszów	10	10	8
Szałsza	2	1	1
Wilkowice	21	15	13
Jasiona	13	5	4
Karchowice	1	2	2
Kopienica	1	0	0
Boniowice	1	1	1
Łubie	1	5	4
Łubki	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez PUP w Tarnowskich Górach

Tabela 20 % wskaźnik osób w rodzinach objętych pomocą GOPS w poszczególnych sołectwach ze względu na problem bezrobocia

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą	% liczba osób objętych pomocą w stosunku do liczby mieszkańców sołectwa	% liczba osób objętych pomocą w stosunku do liczby osób objętych pomocą w Gminie
Ziemięcice	912	71	7,79%	22,90%
Czekanów	911	42	4,61%	13,55%
Zbrostawice	2556	32	1,25%	10,32%
Księży Las	425	29	6,82%	9,35%
Przezchlebie	858	26	3,03%	8,39%
Wieszowa	2298	26	1,13%	8,39%
Zawada	304	18	5,92%	5,81%
Ptakowice	574	16	2,79%	5,16%

Miedary	1077	13	1,21%	4,19%
Kamieniec	787	7	0,89%	2,26%
Świątoszowice	512	6	1,17%	1,94%
Jaśkowice	138	4	2,90%	1,29%
Laryszów	400	4	1,00%	1,29%
Szałsza	615	4	0,65%	1,29%
Wilkowice	448	4	0,89%	1,29%
Jasiona	236	3	1,27%	0,97%
Karchowice	321	2	0,62%	0,65%
Kopienica	640	2	0,31%	0,65%
Boniowice	99	1	1,01%	0,32%
Łubie	672	0	0,00%	0,00%
Łubki	130	0	0,00%	0,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez GOPS w Zbrosławicach

Największy udział osób objętych pomocą ze względu na występowanie problemu bezrobocia w rodzinie na terenie gminy odnotowano w: Ziemięcicach (22,90%), Czekanowie (13,55%), Zbrosławicach (10,32% liczby osób bezrobotnych), Księżym Lesie (9,35%), Przezchlebiu (8,39%) oraz Wieszowej (8,39% osób).

Dane dotyczące bezrobocia w Gminie Zbrosławice, na podstawie raportów Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach za okres 2014-2016.

Tabela 21 Struktura bezrobocia w Gminie Zbrosławice. Dane z PUP Tarnowskie Góry.

Wyszczególnienie	XII 2014		XII 2015		XII 2016	
	ogółem	W tym kobiety	ogółem	W tym kobiety	ogółem	W tym kobiety
Liczba bezrobotnych ogółem	505	274	480	264	394	234
Uprawnieniu do zasiłku dla bezrobotnych	47	29	51	32	34	22
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	14	10	10	8	8	8
Bezrobotni do 25 roku życia	93	45	81	46	58	42
Bezrobotni długotrwale	306	168	263	150	238	144
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	69	69	73	73	69	69
Bezrobotni po 50 roku życia	132	52	127	41	112	43
Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	212	111	192	110	138	84
Bezrobotni bez doświadczenia zawodowego	140	87	116	85	98	78
Bezrobotni bez wykształcenia średniego	334	155	-	-	-	-
Bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	51	43	-	-	-	-

Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	-	-	62	56	52	47
Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	-	-	0	0	0	0
Osoby po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	12	2	-	-	-	-
Bezrobotni niepełnosprawni	25	13	27	15	24	13
Poszukujących pracy	9	5	6	4	8	6
Liczba osób zarejestrowanych (miesiąc XII)	60	29	78	43	51	30
Osoby wyłączone z ewidencji (miesiąc XII)	63	33	45	27	42	19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez PUP w Tarnowskich Górach

Z powyższych danych wynika, że więcej osób bezrobotnych jest wśród kobiet, stanowią one prawie 60% ogółu bezrobotnych. Są to przeważnie osoby trwale bezrobotne. 20% bezrobotnych kobiet to osoby z co najmniej jednym dzieckiem poniżej 6 roku życia. Duży odsetek bezrobotnych stanowią osoby bez kwalifikacji zawodowych (35%) oraz nieposiadające doświadczenia zawodowego (25%).

Pogłębiona analiza danych dotyczących bezrobocia na terenie Gminy Zbrostawice została przeprowadzona w oparciu o wywiad ekspercki z pracownikami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Pracownicy, jako przyczyny bezrobocia wskazali przede wszystkim niski poziom kwalifikacji zawodowych, rozwiniętą szarą strefę, tworzenie enklaw biedy, specyfikę społeczności po PGR, problem alkoholowy, odległość od aglomeracji miejskich. Dodatkowo dla kobiet problemem jest znalezienie opieki nad dziećmi. Dopełnieniem obserwacji powyższego zjawiska może być wyszczególnienie przez pracowników GOPS struktury bezrobocia w poszczególnych sołectwach, Gminy Zbrostawice, na podstawie pogłębionych wywiadów eksperckich z pracownikami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbrostawicach, uwzględniając aktualną sytuację, tj. dane na dzień 31 grudnia 2016:

Łubie

Problem bezrobocia w sołectwie Łubie, kumuluje się wśród mężczyzn będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy (art. 49). Bezrobotni znajdują się w grupie osób powyżej 50 roku życia, a charakter bezrobocia jest długotrwały. Bezrobocie w sołectwie występuje jedynie wśród mężczyzn.

Księży Las

Bezrobocie w sołectwie Księży Las, występuje zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. Przy czym

mężczyźni posiadający status osób bezrobotnych, znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (art. 49). Znajdują się w grupie osób powyżej 50 roku życia, a bezrobocie ma charakter długotrwały. Wśród kobiet sytuacja jest bardziej zróżnicowana ze względu na wiek, najmłodsza bezrobotna ma 27 lat, najstarsza 60. Natomiast charakter bezrobocia jest również długotrwały.

Jasiona

Problem bezrobocia w sołectwie Łubie, kumuluje się wśród kobiet będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy (art. 49). Charakter bezrobocia jest długotrwały. Bezrobocie w sołectwie występuje jedynie wśród kobiet.

Zawada

Bezrobocie w sołectwie Zawada, występuje zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. Przy czym kobiety posiadające status osób bezrobotnych, znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (art. 49), ze względu na długotrwały charakter bezrobocia. Wiek kobiet objętych pomocą oscyluje od 37 roku życia do 54. Mężczyźni objęci pomocą dla bezrobotnych nie znajdują się w grupie o szczególnej sytuacji na rynku pracy. Bezrobocie nie ma charakteru długotrwałego, wśród zarejestrowanych nie ma również osób powyżej 50 roku życia.

Karchowice

Bezrobocie w sołectwie Karchowice, występuje zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. Przy czym kobiety posiadające status osób bezrobotnych, znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (art. 49), przede wszystkim przez długotrwały charakter bezrobocia, który dotyczy wszystkich kobiet objętych pomocą. Wśród bezrobotnych objętych pomocą znajdują się również kobiety powyżej 50 roku życia. Wśród mężczyzn objętych pomocą, znajdują się zarówno osoby, których bezrobocie ma charakter długotrwały, jak również osoby bezrobotne przejściowo. Wśród mężczyzn nie osób, które znajdowały by się w grupie powyżej 50 roku życia.

Laryszów

Bezrobocie w sołectwie Laryszów dotyczy przede wszystkim mężczyzn, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, poprzez długotrwały charakter bezrobocia. Większość zarejestrowanych mężczyzn znajduje się w grupie wiekowej powyżej 50 lat, lub w grupie mężczyzn do 25 roku życia. Wśród kobiet odsetek bezrobotnych dla sołectwa jest niższy, jednak również dotyczy bezrobocia o charakterze długotrwałym. Jak główną przyczynę bezrobocia w sołectwie, wskazuje się niski poziom kwalifikacji, wśród osób objętych pomocą.

Wilkowice

Bezrobocie w sołectwie Wilkowice dotyczy przede wszystkim mężczyzn, jednakże jego charakter jest zasadniczo krótkotrwały, przejściowy. W mniejszej skali występuje wśród mężczyzn będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, powyżej 50 roku życia i jest to bezrobocie o charakterze długotrwałym. Wśród kobiet odsetek bezrobotnych dla sołectwa jest niższy, ma charakter przejściowy, krótkotrwały.

Boniowice

Problem bezrobocia w sołectwie Boniowice, kumuluje się wśród mężczyzn będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy (art. 49). Bezrobotni znajdują się w grupie osób powyżej 50 roku życia, a charakter bezrobocia jest długotrwały. Bezrobocie w sołectwie występuje jedynie wśród mężczyzn.

Ptakowice

W sołectwie Ptakowice występuje znaczny problem związany z bezrobociem, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. Wśród mężczyzn bezrobocie występuje we wszystkich grupach wiekowych i ma charakter zarówno długotrwały, jaki i przejściowy. Większość osób objętych pomocą, znajduje się w grupie wiekowej poniżej 50 roku życia, przy tym znaczną część stanowią osoby poniżej 25 roku życia i poniżej 30 roku życia, a jako szczególny powód bezrobocia wskazuje się niskie kwalifikacje zawodowe. Wśród mężczyzn zdiagnozowano również znaczne problemy alkoholowe, jako przyczyna bezrobocia.

Kobiety stanowią wyższy odsetek wśród osób objętych pomocą, przy tym, w zasadzie w całości bezrobocie ma charakter długotrwały. Dotyczy również osób powyżej 50 roku życia, osób poniżej 25 roku życia i poniżej 30 roku życia. Podobnie, jak wśród mężczyzn, jako główny powód bezrobocia wskazuje się niskie kwalifikacje zawodowe. Występuje również odsetek kobiet objętych pomocą, samotnie wychowujące dziecko.

Wieszowa

W sołectwie Wieszowa występuje znaczny problem związany z bezrobociem, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. Wśród mężczyzn bezrobocie ma charakter zarówno długotrwały, jaki i przejściowy, przy czym odsetek osób objętych pomocą ze względu na bezrobocie długotrwałe stanowi znaczną większość. Osoby objęte pomocą, znajduje się we wszystkich grupach wiekowych, w tym również powyżej 50 roku życia, osoby poniżej 25 roku życia i poniżej 30 roku życia. Kobiety stanowią wyższy odsetek wśród osób objętych pomocą, przy tym, w zasadzie w całości bezrobocie ma charakter długotrwały. Dotyczy również osób powyżej 50

roku życia, osób poniżej 25 roku życia i poniżej 30 roku życia. Podobnie, jak wśród mężczyzn, jako główny powód bezrobocia wskazuje się niskie kwalifikacje zawodowe, a charakter bezrobocia w większości jest długotrwały.

Szałsza

W sołectwie Szalsza, problem bezrobocia dotyczy w równym stopniu kobiet, jak i mężczyzn. Charakter bezrobocia wśród mężczyzn jest zasadniczo przejściowy, jednak dotyczy osób powyżej 50 roku życia. Wśród kobiet, ma charakter długotrwały.

Czekanów

W sołectwie Czekanów bezrobocie występuje szczególnie wśród mężczyzn, w tym dużą grupę stanowią osoby powyżej 50 roku, przebywające na bezrobociu o charakterze długotrwałym. Bezrobocie wśród pozostałych grup wiekowych, jest zasadniczo krótkotrwałe i dotyczy osób poniżej 40 roku życia. Wśród kobiet bezrobocie występuje w mniejszym stopniu i dotyczy w szczególności osób w przedziale wiekowym do 50 roku życia, przy czym jest bezrobocie długotrwałe. Pomoc udzielana jest również osobom poniżej 30 roku życia, jednak jest to bezrobocie o charakterze krótkotrwałym lub przejściowym.

Ziemięcice

Na terenie sołectwa Ziemięcice kumuluje się szczególnie wśród kobiet. Osoby objęte pomocą dzielą się zasadniczo proporcjonalnie w dwóch grupach problemowych – osoby do 30 roku życia, przy czym charakter tego bezrobocia jest krótkotrwały lub przejściowy oraz osoby w przedziale 30-60 lat, gdzie charakter bezrobocia jest długotrwały. Wśród mężczyzn, wśród których bezrobocie w sołectwie ma niższy odsetek, sama struktura jest zbliżona. Bezrobocie osób do 30 roku życia, ma charakter krótkotrwały lub przejściowy, natomiast osoby objęte pomocą w przedziale wiekowym 30-60, przebywają na bezrobociu długotrwałym.

Jaśkowice

Bezrobocie w sołectwie Jaśkowice dotyczy przede wszystkim mężczyzn i ma w większości charakter długotrwały. W mniejszej skali występuje wśród kobiet, gdzie ma charakter przejściowy, krótkotrwały.

Kopienica

Problem bezrobocia w sołectwie Kopienica, kumuluje się wśród kobiet. Przy czym jest to bezrobocie o charakterze przejściowym lub krótkotrwałym. Bezrobocie w sołectwie występuje jedynie wśród kobiet.

Miedary

W sołectwie Miedary występuje znaczny problem związany z bezrobociem, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn (przy czym mężczyźni stanowią większościowy odsetek). Charakter bezrobocia, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn dotyczy w równym stopniu wszystkich grup wiekowych, przy czym wśród osób poniżej 40 roku życia ma charakter przejściowy lub krótkotrwały.

Przechlebie

W sołectwie Przechlebie występuje znaczny problem związany z bezrobociem, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn, przy czym odsetek bezrobotnych mężczyzn jest nieznacznie większy. W grupie kobiet, podobnie jak w grupie mężczyzn, dominuje bezrobocie o charakterze długotrwałym. Podobnie zbieżna jest sytuacja wśród grup wiekowych, zarówno dla kobiet i mężczyzn dominującą grupą wiekową jest przedział 40-60 roku życia.

Świętoszowice

W sołectwie Świętoszowice problem bezrobocia dotyczy w równym stopniu kobiet i mężczyzn. Większość osób objętych pomocą znajduje się przedziale osób poniżej 50 roku życia, w tym osoby poniżej 25 i 30 roku życia. Jednakże, charakter bezrobocia wśród tej grupy wiekowej, ma charakter krótkotrwały lub przejściowy. Osoby objęte pomocą, będące w przedziale wiekowym powyżej 50 roku życia, charakteryzuje bezrobocie długotrwałe.

Kamieniec

W sołectwie Kamieniec problem bezrobocia występuje dwa razy częściej wśród mężczyzn, niż u kobiet. Struktura bezrobocia jest zasadniczo podobna u obojga grup i dotyczy osób poniżej 30 roku życia oraz osób w przedziale wiekowym 40-60 lat, w zbliżonej części.

Zbrośławice

W sołectwie Zbrośławice występuje znaczny problem związany z bezrobociem, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. Wśród mężczyzn bezrobocie ma charakter długotrwały. Osoby objęte pomocą, znajduje się we wszystkich grupach wiekowych, w tym również powyżej 50 roku życia, osoby poniżej 25 roku życia i poniżej 30 roku życia. Kobiety stanowią wyższy odsetek wśród osób objętych pomocą, przy tym, w zasadzie w całości bezrobocie ma charakter długotrwały. Dotyczy również osób powyżej 50 roku życia, osób poniżej 25 roku życia i poniżej 30 roku życia.

3.4.2.6 Zadłużenie

Zadłużenie z tytułu najmu lokalu oraz opłat za wodę i odbiór ścieków jest jednym z istotnych problemów wpływających na poziom ubóstwa mieszkańców gminy. Problem ten z różnym nasileniem pojawia się w każdej z miejscowości.

Tabela 22 Liczba osób oraz łączna wartość zadłużenia z tytułu najmu lokalu w rozbiciu na rejony w 2016 r.

Miejscowość	Liczba osób posiadających zadłużenie	Wysokość zadłużenia [zł]
Kamieniec	2	10392,19
Karczowice	2	7494,79
Laryszów	2	2851,58
Miedary	5	24796,01
Przechlebie	14	15703,29
Ptakowice	7	42937,73
Wieszowa	8	24040,71
Zawada	11	37182,97
Zbrostawice	15	50386,56
Ziemięcice	1	1600,75
Razem	67	217386,58

Źródło: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Zbrostawicach

Z powyższych danych wynika, że najwyższe zadłużenie mieszkańców z tytułu najmu lokalu występuje w Zbrostawicach, Ptakowicach, Zawadzie, Miedarach, Wieszowej i Przechlebiu. Jednocześnie najwięcej osób zadłużonych odnotowano w Zbrostawicach (15 osób), Przechlebiu (15 osób) i Zawadzie (11 osób).

Tabela 23 Liczba osób oraz łączna wartość zadłużenia z tytułu dostawy wody i odbioru ścieków w rozbiciu na rejony w 2016 r.

Miejscowość	Liczba osób posiadających zadłużenie	Wysokość zadłużenia [zł]
Boniowice	3	812,03
Czekanów	39	11767,51
Jasiona	7	605,00
Jaśkowice	11	1796,40
Kamieniec	17	29596,02
Karczowice	7	1144,12
Kopienica	14	2673,18
Laryszów	14	2056,09
Łubie	32	5729,68
Miedary	29	3811,04
Przechlebie	30	9344,94
Ptakowice	19	2502,01

Szalsza	70	9494,23
Świętoszowice	33	10266,15
Wilkowice	24	2221,56
Wieszowa	98	27209,47
Zawada	3	756,76
Zbrostawice	153	26602,77
Ziemięcice	43	23332,70
Razem	646	171721,66

Źródło: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Zbrostawicach

Na podstawie zestawienia można stwierdzić, że najwyższe zadłużenie mieszkańców z tytułu dostaw wody i odbioru ścieków występuje w Kamieńcu, Wieszowej, Zbrostawicach oraz Ziemięcicach. Jednocześnie największą liczbę osób zadłużonych odnotowano w Zbrostawicach (153 osoby), Wieszowej (98 osób), Szalszy (70 osób), Ziemięcicach (43 osoby) i Czekanowie (39 osób).

3.4.2.7 Przestępczość

W 2016 roku ilość zdarzeń notowanych przez Policję zwiększyła się stosunku do roku 2014 z 1536 zdarzeń do 1761 zdarzeń. Poniższa tabela przedstawia w tym zakresie szczegółowe dane.

Tabela 24 Ilość przestępstw i wykroczeń na terenie Gminy Zbrostawice w latach 2014-2016

Lp.	Sołectwo	2014	2015	2016
1.	Boniowice:			
	- ul. Gliwicka	4	5	12
	- ul. Bytomska	21	30	19
	RAZEM	25	35	31
2.	Czekanów:			
	- A1	5	5	16
	- 3 Maja	1	1	2
	- Gliwicka	32	31	29
	- Kolejowa	4	0	1
	- Leśna	2	4	1
	- Sadowa	22	27	24
	- Stawowa	7	3	6
	- Szkolna	17	6	7
	- Zielona	1	11	6
	RAZEM	91	88	92
3.	Jasiona:			
	- Główna	5	3	8
	- Boczna	8	7	6
	- Pyskowska	0	2	10
	RAZEM	13	12	24
4.	Jaśkowice:			

	- Dąbrowa	1	1	2
	- Długa	1	1	3
	- Krótka	1	0	1
	- Wiejska	7	6	7
	- Boczna	0	1	0
	RAZEM	10	9	13
5.	Kamieniec:			
	- Gliwicka	10	7	15
	- Plac Wiejski	4	5	4
	- Polna	13	13	31
	- Sadowa	25	25	22
	- Sosnowa	2	4	2
	- Tarnogórska	36	46	59
	- Wiejska	15	11	16
	RAZEM	105	111	149
6.	Karchowice:			
	- Bytomska	22	27	33
	- Dąbrowska	6	5	1
	- Polna	11	5	4
	- Wiejska	0	5	7
	- Słoneczna	0	1	7
	RAZEM	39	43	52
7.	Kopienica:			
	- 1 Maja	16	14	19
	- Bohaterów	4	4	6
	- Pyskowicka	6	1	2
	- Strażacka	2	2	5
	- Ogrodowa	0	3	4
	RAZEM	28	24	36
8.	Księży Las:			
	- Leśna	4	0	1
	- Nowa	4	1	0
	- Plac Wiejski	8	14	3
	- Wiejska	22	30	33
	- Tylna	0	2	6
	- Jasionowa	0	5	4
	RAZEM	38	52	47
9.	Laryszów:			
	- Wolności	21	24	27
	- Westerplatte	0	4	2
	- Boczna	0	0	1
	RAZEM	21	28	30
10.	Łubie:			
	- 1 Maja	17	20	20
	- Długa	12	7	12
	- Pyskowicka	22	26	43
	RAZEM	51	53	75
11.	Łubki:			
	- Chabrowa	1	4	1
	- Wiejska	5	3	3
	- Stokrotek	0	0	1
	RAZEM	6	7	5
12.	Miedary:			
	- 1 Maja	8	15	11
	- Dworcowa	3	6	3
	- Główna	6	15	7

	- Jesionowa	1	1	1
	- Kasztanowa	2	3	4
	- Kopernika	4	4	2
	- Tarnogórska	9	4	3
	- Wolności	10	6	10
	- Zamkowa	1	0	1
	- Kościuszki	0	1	2
	- Górnicza	0	1	2
	- Boczna	0	3	2
	RAZEM	44	59	48
13.	Przechlebie:			
	- Dworcowa	31	35	28
	- Leśna	2	1	2
	- Mikulczycka	17	31	24
	- Szkolna	9	23	12
	- Stawowa	0	3	0
	- Polna	0	1	2
	RAZEM	59	94	68
14.	Ptakowice:			
	- Górnicka	8	9	6
	- Leśna	5	1	1
	- Poprzeczna	5	5	8
	- Reptowska	5	9	11
	- Plac Wiejski	23	17	15
	- Wyzwolenia	21	13	22
	RAZEM	67	54	63
15.	Szałsza:			
	- Cisowa	1	0	1
	- Gliwicka	7	10	3
	- Jodłowa	6	2	0
	- Kościelna	2	2	2
	- Leśna	11	3	1
	- Modrzewiowa	4	2	1
	- Ptasia	9	7	2
	- Sosnowa	2	2	1
	- Świerkowa	3	4	2
	- Tarnogórska	26	24	36
	- Wiejska	6	13	3
	- Wolności	2	2	2
	- Ziemięcicka	8	9	17
	- Zwycięstwa	3	0	1
	- Czapli	0	1	2
	- 1 Maja	0	2	5
	RAZEM	90	83	79
16.	Świętoszowice:			
	- Cegielniana	7	4	3
	- Dolna	1	1	3
	- Mikulczycka	38	37	30
	RAZEM	46	42	36
17.	Wieszowa:			
	- A1	73	88	131
	- Bytomska	129	147	142
	- Dworcowa	9	6	2
	- Górna	1	1	0
	- Kościuszki	1	3	1
	- Moniuszki	6	5	4

	- Nowotki	3	4	2
	- Polna	3	2	0
	- Powstańców	4	2	2
	- Robotnicza	21	18	14
	- Sienkiewicza	9	15	9
	- Słowiańska	3	1	2
	- Szopena	1	2	0
	- Tarnogórska	22	30	43
	- Tysiąclecia	1	1	0
	- Wolności	8	17	21
	- Dolna	0	4	3
	- Konary	0	4	2
	- Słowackiego	0	4	2
	- Mickiewicza	0	0	9
RAZEM		294	354	389
18.	Wilkowice:			
	- 3 Maja	2	3	10
	- Księżoleśna	15	10	13
	- Miedarska	4	4	4
	- Zwycięstwa	1	0	3
	- B. Czecha	0	1	2
RAZEM		22	18	32
19.	Zawada:			
	- Bytomska	14	13	12
	- Łąkowa	1	3	2
	- Polna	1	3	1
	- Wiejska	8	8	11
RAZEM		24	27	26
20.	Zbrostawice:			
	- 3 Maja	2	3	1
	- Boczna	1	2	0
	- Cmentarna	1	3	1
	- Dworcowa	3	4	1
	- Fabryczna	2	1	0
	- Hutnicza	1	1	1
	- Jagiełńska	1	2	3
	- Karola Miarki	78	87	72
	- Kościuszki	3	3	6
	- Leśna	2	3	3
	- Ligonja	1	2	0
	- Makowa	2	1	0
	- Mickiewicza	16	6	18
	- Morcinka	14	12	21
	- Ogrodowa	3	3	4
	- Oświęcimska	9	14	6
	- Piaskowa	35	25	16
	- Piastowska	3	2	5
	- Polna	8	6	4
	- Poranna	7	2	0
	- Przewieźlika	2	5	3
	- Reptowska	1	1	0
	- Słoneczna	5	2	1
	- Słowackiego	2	1	0
	- Spokojna	2	1	2
	- St. Batorego	7	2	17
	- Szkolna	3	4	12
	- Tarnogórska	1	0	0

	- Traugutta	4	6	7
	- Wieczorka	2	5	4
	- Wilkowiecka	1	1	3
	- Korfantego	3	2	2
	- Wolności	152	124	165
	- Zamkowa	3	3	1
	- Żniwna	2	2	0
	- Tylna	0	3	2
	- Kościelna	0	4	3
	- Łąkowa	0	0	3
RAZEM		382	348	387
21.	Ziemięcice:			
	- łączna	2	4	1
	- Gajówka	2	0	4
	- Mikulczycka	57	48	54
	- Polna	7	4	1
	- Szkolna	2	2	11
	- Wiejska	4	14	4
	- Słoneczna	1	5	3
	- Żniwna	3	0	1
	- Wichrowa	0	1	0
	- Kościelna	1	1	0
	- Słoneczna	1	0	0
	- Średnia	1	0	0
RAZEM		81	79	79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Komendanta komisariatu Policji w Zbrosławicach

W 2016 roku najwięcej zdarzeń notowanych przez Policję było w sołectwach: Wieszowa (22% notowanych zdarzeń), Zbrosławice (21,98% zdarzeń), Kamieniec (8,5% zdarzeń), Czekanów (5,2% zdarzeń). Powyższa tabela przedstawia szczegółowe dane dotyczące przestępstw i wykroczeń na terenie Gminy Zbrosławice z uwzględnieniem poszczególnych sołectw wraz z ulicami. Analizując dane z sołectw o najwyższym wskaźniku procentowym zdarzeń można wskazać ulice, na których dochodzi do nich najczęściej. I tak w Wieszowej będą to ulice: Bytomska, A1, Tarnogórska, Wolości i Robotnicza, w Zbrosławicach ulice: Wolności, Karola Miarki, Morcinka, Mickiewicza, St. Batorego, Piaskowa i Szkolna, w Kamieńcu ulice: Tarnogórska, Polna, Sadowa, Wiejska i Gliwicka, natomiast w Czekanowie ulice: Gliwicka, Sadowa i A1.

Z danych komisariatu Policji w Zbrosławicach uzyskanych podczas wywiadu eksperckiego wynika, że na terenie gminy jest obecna przemoc domowa. Potwierdzają to „Niebieskie karty” zakładane rodzinom, w których ten problem istnieje. Sołectwa, w których odnotowano powyższy problem to:

Jaśkowice – 1 Niebieska Karta 2014 rok

Kopienica - 5 Niebieskich Kart (2 w 2014 r., 1 w 2015 r., 2 w 2016 r.)

Miedary – 3 Niebieskie Karty (1 w 2014 r., 2 w 2015 r., 0 w 2016 r.)

Przechlebie – 7 Niebieskich Kart (3 w 2014 r., 2 w 2015 r., 2 w 2016 r.)

Świątoszowice – 1 Niebieska Karta w 2015 r.

Kamieniec – 4 Niebieskie Karty (2 w 2015 r., 2 w 2016 r.)

3.4.2.8 Poziom edukacji

W oparciu o dane dotyczące wyników egzaminów zewnętrznych przeprowadzanych w szkołach podstawowych oraz gimnazjalnych znajdujących się na terenie Gminy Zbrosławice, dokonano analizy poziomu edukacji. Dane do analizy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 25 Egzamin po 6 klasie w latach 2014-2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Zbrosławicach

ROK 2014				
Nazwa Szkoły Podstawowej	Rodzaj sprawdzianu	Liczba uczniów	Min. - Maks.	Średni wynik
Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Zespole Szkół w Zbrosławicach	standardowy	24	12%-33%	24,46%
Szkoła Podstawowa im. J. Pawła II w Kamieńcu	standardowy	22	5%-40%	25,41%
Szkoła Podstawowa w Czekanowie	standardowy	14	11%-32%	25,21%
Szkoła Podstawowa w Kopienicy	standardowy	9	14%-39%	30,44%
Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Miedarach	standardowy	12	13%-34%	24,67%
Szkoła Podstawowa w Przechlebiu	standardowy	9	3%-37%	21,33%
Szkoła Podstawowa im. Gen. Jerzego Ziętka przy Zespole Szkół w Wieszowie	standardowy	15	8%-35%	19,67%
	dla uczniów z trudnościami w uczeniu się	1	33%-33%	33,00%
Szkoła Podstawowa w Ziemięcicach	standardowy	11	13%-37%	28,55%
	dla uczniów z trudnościami w uczeniu się	1	24%-24%	24,00%

ROK 2015										
Nazwa Szkoły Podstawowej	Rodzaj sprawdzianu	Liczba uczniów	Język polski		Matematyka		Średni wynik - j. polski, matematyka		Język obcy - angielski	
			Min. - Maks.	Średni wynik	Min. - Maks.	Średni wynik	Min. - Maks.	Średni wynik	Min. - Maks.	Średni wynik
Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Zespole Szkół w Zbrosławicach	standardowy	22	29% - 90%	69,59%	15%-90%	57,95%	22%-90%	63,86%	35%-100%	84,73%
Szkoła Podstawowa im. J. Pawła II w Kamieńcu	standardowy	17	33%-95%	69,18%	10%-90%	50,00%	32%-93%	59,82%	30%-98%	74,76%
Szkoła Podstawowa w Czekanowie	standardowy	9	33%-100%	67,11%	15%-95%	44,44%	32%-98%	56,22%	28%-100%	75,56%
Szkoła Podstawowa w Kopienicy	standardowy	11	52%-81%	71,27%	25%-90%	65,91%	39%-83%	68,73%	45%-98%	69,73%
	dla uczniów upośledzonych w stopniu lekkim	1	52%-52%	52,00%	75%-75%	75,00%	63%-63%	63,00%	63%-63%	63,00%
Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Miedarach	standardowy	18	24%-86%	65,83%	10%-90%	51,11%	20%-88%	58,61%	25%-98%	81,44%
Szkoła Podstawowa w Przechlebiu	standardowy	5	38%-76%	60,00%	15%-95%	61,00%	32%-85%	60,60%	40%-100%	80,20%
Szkoła Podstawowa im. Gen. Jerzego Ziętka przy Zespole Szkół w Wieszowie	standardowy	13	38%-100%	67,77%	5%-85%	41,15%	22%-93%	54,69%	33%-98%	68,31%
Szkoła Podstawowa w Ziemęcicach	standardowy	12	48%-95%	73,00%	40%-95%	77,08%	44%-93%	75,00%	35%-100%	83,58%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Zbrosławicach

ROK 2016										
Nazwa Szkoły Podstawowej	Rodzaj sprawdzianu	Liczba uczniów	Język polski		Matematyka		Średni wynik - j. polski, matematyka		Język obcy - angielski	
			Min. - Maks.	Średni wynik	Min. - Maks.	Średni wynik	Min. - Maks.	Średni wynik	Min. - Maks.	Średni wynik
Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Zespole Szkół w Zbrosławicach	standardowy	26	35% - 95%	71,90%	10% - 100%	61,00%	33% - 98%	66,80%	43% - 100%	85,00%
	standardowy-dodatkowy termin dla uczniów upośledzonych w stopniu lekkim	1	75% - 75%	75,00%	75% - 75%	75,00%	75% - 75%	75,00%	58% - 58%	58,00%
	dla uczniów upośledzonych w stopniu lekkim	1	65% - 65%	65,00%	70% - 70%	70,00%	68% - 68%	68,00%	98% - 98%	98,00%
Szkoła Podstawowa im. J. Pawła II w Kamieńcu	standardowy	18	20% - 100%	50,80%	0% - 100%	50,30%	15% - 98%	50,80%	28% - 98%	63,10%
Szkoła Podstawowa w Czekanowie	standardowy	7	5% - 90%	60,70%	0% - 65%	38,60%	3% - 73%	49,90%	33% - 98%	69,10%
Szkoła Podstawowa w Kopienicy	standardowy	10	25% - 95%	70,50%	15% - 100%	62,00%	20% - 98%	66,50%	33% - 95%	72,70%
Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Miedarach	standardowy	19	20% - 90%	59,70%	10% - 75%	40,30%	23% - 80%	50,30%	30% - 100%	65,40%
Szkoła Podstawowa w Przechlebiu	standardowy	8	35% - 85%	63,80%	15% - 90%	41,30%	28% - 85%	52,80%	23% - 98%	74,90%
	dla uczniów upośledzonych w stopniu lekkim	1	50% - 50%	50,00%	25% - 25%	25,00%	38% - 38%	38,00%	43% - 43%	43,00%
Szkoła Podstawowa im. Gen. Jerzego Ziętka przy Zespole Szkół w Wieszowie	standardowy	11	30% - 95%	70,50%	20% - 95%	55,50%	30% - 93%	63,40%	35% - 100%	66,40%
	dla uczniów upośledzonych w stopniu lekkim	1	60% - 60%	60,00%	60% - 60%	60,00%	60% - 60%	60,00%	80% - 80%	80,00%
Szkoła Podstawowa w Ziemęcicach	standardowy	9	30% - 100%	69,40%	15% - 100%	62,80%	23% - 100%	66,40%	28% - 100%	77,30%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Zbrosławicach

Analiza danych dotyczących poziomu zdawalności egzaminu po klasie 6 w szkołach podstawowych na terenie Gminy Zbrosławice pozwala na stwierdzenie, że w roku 2016 najstąbiej egzamin zdali uczniowie Szkoły Podstawowej w Czekanowie ze średnim wynikiem z języka polskiego i matematyki na poziomie 49,90%. Nieznacznie lepiej wypadli uczniowie Szkoły Podstawowej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Miedarach (50,30%) oraz Szkoły Podstawowej im. J. Pawła II w Kamieńcu (50,80%). Natomiast egzamin z języka angielskiego najstąbiej w 2016 r. napisali uczniowie Szkoła Podstawowa w Przezchlebiu ze średnim wynikiem 43%.

Tabela 26 Wyniki egzaminu po klasie III gimnazjum w latach 2014-2016

ROK 2014																				
Nazwa gimnazjum	Rodzaj egzaminu	Część humanistyczna						Część matematyczno - przyrodnicza						Rodzaj egzaminu	Część językowa: j. angielski i j. niemiecki					
		Historia i WOS			J. polski			Przyroda			Matematyka				poziom podstawowy			poziom rozszerzony		
		Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik	Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik	Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik	Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik		Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik	Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik
Gimnazjum w Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Jana Pawła II w Kamieńcu	standardowy	60	24%-88%	52,00%	60,00	19%-100%	63,00%	60	14%-86%	46,00%	60	7%-100%	40,00%	j. angielski standardowy	47	18%-100%	63,00%	43	8%-85%	34,00%
														j. niemiecki standardowy	13	30%-100%	66,00%	5	15%-93%	69,00%
Gimnazjum w Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Miedarach	standardowy	25	24%-76%	53,00%	25,00	19%-88%	63,00%	24	7%-82%	46,00%	25	0%-75%	32,00%	j. angielski standardowy	15	28%-98%	66,00%	15	10%-78%	46,00%
	dla uczniów z trudnościami w uczeniu się	1	36%-36%	36,00%	1,00	31%-31%	31,00%	1	36%-36%	36,00%	1	39%-39%	39,00%	j. niemiecki standardowy	10	45%-100%	68,00%	10	10%-90%	43,00%
														j. angielski dla upośledzonego w stopniu lekkim	1	30%-30%	30,00%	1	15%-15%	15,00%
Gimnazjum w Zespole Szkół w Wieszowie	standardowy	16	36%-88%	59,00%	16,00	28%-91%	71,00%	16	32%-89%	54,00%	16	18%-89%	50,00%	j. angielski standardowy	10	40%-95%	66,00%	0	0%	0,00%
														j. niemiecki standardowy	6	50%-68%	58,00%	6	15%-45%	26,00%
Gimnazjum w Zespole Szkół w Zbrosławicach	standardowy	13	52%-88%	69,00%	13,00	59%-94%	77,00%	13	50%-86%	68,00%	13	25%-82%	57,00%	j. angielski standardowy	7	63%-100%	79,00%	0	0%	0,00%
														j. niemiecki standardowy	6	53%-80%	65,00%	6	13%-65%	36,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Zbrosławicach

ROK 2015																				
Nazwa gimnazjum	Rodzaj egzaminu	Część humanistyczna						Część matematyczno - przyrodnicza						Rodzaj egzaminu	Część językowa: j. angielski i j. niemiecki					
		Historia i WOS			J. polski			Przyroda			Matematyka				poziom podstawowy			poziom rozszerzony		
		Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik	Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik	Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik	Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik		Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik	Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik
Gimnazjum w Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Jana Pawła II w Kamieńcu	standardowy	78	16%-84%	55,30%	78	19%-100%	56,00%	78	18%-86%	46,70%	78	14%-93%	43,70%	j. angielski standardowy	67	23%-100%	63,70%	67	5%-100%	42,90%
														j. niemiecki standardowy	11	45%-100%	73,70%	11	28%-75%	44,60%
Gimnazjum w Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Miedarach	standardowy	17	31%-81%	60,30%	17	13%-81%	52,70%	17	21%-82%	46,60%	17	14%-62%	40,60%	j. angielski standardowy	13	23%-100%	77,80%	13	18%-98%	67,40%
	dla słabowidzącego	1	59%-59%	59,00%	1	63%-63%	63,00%	1	39%-39%	39,00%	1	24%-24%	24,00%	j. niemiecki standardowy	4	35%-53%	44,80%	4	15%-25%	19,50%
														j. angielski dla słabowidzącego	1	90%-90%	90,00%	1	75%-75%	75,00%
Gimnazjum w Zespole Szkół w Wieszowie	standardowy	15	44%-88%	61,10%	15	38%-75%	57,40%	15	25%-93%	48,10%	15	14%-83%	42,00%	j. angielski standardowy	8	50%-98%	80,90%	8	13%-93%	60,00%
	dla słabowidzącego	1	78%-78%	78,00%	1	69%-69%	69,00%	1	50%-50%	50,00%	1	21%-21%	21,00%	j. niemiecki standardowy	7	38%-73%	53,90%	0	0,00%	0,00%
	dla upośledzonego w stopniu lekkim	1	56%-56%	56,00%	1	53%-53%	53,00%	1	43%-43%	43,00%	1	34%-34%	34,00%	j. angielski dla słabowidzącego	1	68%-68%	68,00%	1	35%-35%	35,00%
														j. niemiecki dla upośledzonego w stopniu lekkim	7	38%-73%	53,90%	0	0,00%	0,00%
Gimnazjum w Zespole Szkół w Zbrosławicach	standardowy	29	28%-88%	60,70%	29	34%-91%	55,70%	29	18%-79%	51,10%	29	24%-90%	46,60%	j. angielski standardowy	21	35%-100%	66,50%	7	20%-93%	59,40%
														j. niemiecki standardowy	8	38%-100%	63,10%	5	10%-90%	40,20%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Zbrosławicach

ROK 2016																				
Nazwa gimnazjum	Rodzaj egzaminu	Część humanistyczna						Część matematyczno - przyrodnicza						Rodzaj egzaminu	Część językowa: j. angielski i j. niemiecki					
		Historia i WOS			J. polski			Przyroda			Matematyka				poziom podstawowy			poziom rozszerzony		
		Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik	Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik	Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik	Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik		Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik	Liczba uczniów	Min. - Max.	Śr. wynik
Gimnazjum w Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Jana Pawła II w Kamieńcu	standardowy	62	25% - 97%	50,30 %	62	22% - 94%	66,40 %	62	14% - 82%	46,90%	62	11% - 89%	40,90%	j. angielski standardowy	40	18% - 98%	62,00%	40	10% - 88%	40,20%
														j. niemiecki standardowy	22	23% - 100%	61,30%	13	18% - 85%	46,20%
Gimnazjum w Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Miedarach	standardowy	13	31% - 78%	49,10 %	13	16% - 91%	66,60 %	13	18% - 89%	49,90%	13	18% - 93%	48,50%	j. angielski standardowy	10	25% - 98%	68,50%	10	18% - 88%	52,30%
														j. niemiecki standardowy	3	53% - 80%	63,70%	3	10% - 38%	20,30%
Gimnazjum w Zespole Szkół w Wieszowie	standardowy	13	31% - 72%	44,70 %	13	22% - 78%	49,70 %	13	25% - 61%	42,10%	13	18% - 64%	35,50%	j. angielski standardowy	7	38% - 88%	60,70%	7	3% - 88%	38,10%
														j. niemiecki standardowy	6	35% - 83%	50,20%	-	-	-
Gimnazjum w Zespole Szkół w Zbrosławicach	standardowy	25	28% - 84%	53,70 %	25	25% - 81%	58,40 %	25	14% - 82%	50,20%	25	7% - 82%	43,80%	j. angielski standardowy	23	35% - 100%	66,90%	5	13% - 95%	42,20%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Zbrosławicach

Analiza danych dotyczących poziomu zdawalności egzaminu gimnazjalnego w szkołach na terenie Gminy Zbrosławice pozwala na stwierdzenie, że w roku 2016 najstąbiej egzamin z części humanistycznej, matematyczno-przyrodniczej oraz językowej na poziomie podstawowym zdali uczniowie Gimnazjum w Zespole Szkół w Wieszowie. Wyniki w tym gimnazjum w każdym ze zdawanych obszarów wypadły słabiej niż wyniki w województwie śląskim.

Wskaźnikiem, który pozwala na wyciągnięcie miarodajnych wniosków dotyczących poziomu kształcenia w poszczególnych gimnazjach Gminy Zbrosławice jest Edukacyjna Wartość Dodana (EWD). Zestawienie wskaźnika dla poszczególnych gimnazjów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27 Wskaźnik EWD z podziałem na rejony

		EWD GH		EWD GH Historia,WOS		EWD GH J.polski		EWD GMP		EWD GMP Przyrodnicze		EWD GMP Matematyka	
		Wartość	Przedział ufności	Wartość	Przedział ufności	Wartość	Przedział ufności	Wartość	Przedział ufności	Wartość	Przedział ufności	Wartość	Przedział ufności
1	Gimnazjum Kamieniec	-2,4	-4,0 do 0,8	-3,4	-5,2 do 1,6	-1,1	-2,8 do 0,5	-1,1	-2,5 do 0,5	-1,6	-3,4 do 0,2	-0,8	-2,4 do 0,8
2	Gimnazjum Miedary	-1,9	-4,7 do 1,0	-2,2	-5,4 do 1,0	-1,5	-4,4 do 1,3	-2,5	-5,3 do 0,3	-1,3	-4,5 do 1,9	-2,7	-5,5 do 0,1
3	Gimnazjum Wieszowa	-0,4	-3,5 do 2,7	-0,1	-3,5 do 3,4	-0,8	-3,8 do 2,3	0,1	-2,9 do 3,1	1,0	-2,4 do 4,4	-0,4	-3,5 do 2,7
4	Gimnazjum Zbrosławice	-0,3	-2,9 do 2,4	0,6	-2,4 do 3,6	-1,4	-4,1 do 1,2	2,2	-0,4 do 4,8	4,4	1,4 do 7,3	0,9	-1,7 do 3,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Zbrosławicach

Z analizy EWD wynika, że najmniej efektywnymi gimnazjami na terenie Gminy Zbrosławice są Gimnazjum w Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Jana Pawła II w Kamieńcu z wartością EWD GH -2,4 oraz EWD GMP -1,1, oraz Gimnazjum w Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Miedarach z wartością EWD GH -1,9 oraz EWD GMP -2,5.

Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że jakość kształcenia to tylko jeden z elementów przekładających się na wyniki egzaminów szkolnych. Równie ważne są czynniki środowiskowe, wsparcie rodziny, zaplecze materialne oraz intelektualne możliwości uczniów.

3.4.2.9 Kapitał społeczny

Liczba organizacji uczestniczących w konkursach na realizację zadań własnych Gminy:

Z kolei w ramach sektora NGO w Gminie Zbrosławice, zgodnie z zestawieniem na koniec roku 2016, zarejestrowanych było 29 NGO, które występowały o gminne dotacje. Poniżej zaprezentowano charakterystykę organizacji:

Ochotnicze Straże Pożarne

1. Ochotnicza Straż Pożarna w Czekanowie;
2. Ochotnicza Straż Pożarna w Łubiu;
3. Ochotnicza Straż Pożarna w Sząszy;
4. Ochotnicza Straż Pożarna w Zbrostawicach;
5. Ochotnicza Straż Pożarna w Zawadzie;
6. Ochotnicza Straż Pożarna w Wilkowicach;
7. Ochotnicza Straż Pożarna w Świętoszowicach;
8. Ochotnicza Straż Pożarna w Wieszowie;
9. Ochotnicza Straż Pożarna w Księżym Lesie;

Kluby piłkarskie i sportowe

1. Ludowy Klub Sportowy „Naprzód” Łubie;
2. Ludowy Klub Sportowy „Salveo Drama” Kamieniec;
3. Ludowy Klub Sportowy „Drama” Zbrostawice;
4. Ludowy Klub Sportowy „Naprzód” Wieszowa;
5. Ludowy Klub Sportowy „Orzeł Miedary” w Miedarach;
6. Ludowy Klub Sportowy „Pogoń” w Ziemęcicach;
7. Rekreacyjno-Sportowy Klub Jeździecki Łubki w Łubkach;
8. Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej „Centaur” w Zbrostawicach;
9. Klub Jeździecki Zbrostawice;
10. Klub Jeździecki „KJ Górka” Zbrostawice;
11. Global – Klub Jeździecki w Świętoszowicach;
12. Klub Olimpiad Specjalnych „Sokoły” w Miedarach;
13. UKS „Sokół” przy ZS Zbrostawice;
14. UKS „Florian” przy SP Czekanów;
15. UKS „Orzeł” Miedary przy ZSP Miedary;
16. UKS „Iskra” przy ZSO Kamieniec;
17. UKS Viktoria Ziemęcice przy SP Ziemęcice;

Inne organizacje

1. Komitet ds. Partnerstwa Gminy Zbrostawice w Zbrostawicach;
2. Fundacja „Abiel” w Zbrostawicach;

3. Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Ojców Kamilianów w Zbrosławicach.

Podsumowując zestawienie, najlepsza sytuacja pod względem aktywności NGO miała miejsce w Zbrosławicach, gdzie swoją siedzibę posiada 9 organizacji (31,03%), natomiast w Miedarach - 3 (10,34%). W dalszej kolejności po 2 organizacje (6,89%) w Czekanowie, Łubiu, Świętoszowicach, Wieszowie, Ziemięcicach oraz Kamieńcu i po jednej (3,44%) w Szafszycy, Zawadzie, Księżym Lesie i Łubkach. W pozostałych sołectwach nie odnotowano NGO, które wykazywałyby aktywność na polu wykonywania działań własnych gminy.

Tabela 28 Realizacja zadań publicznych z dziedziny sportu i rekreacji na terenie Gminy Zbrosławice w latach 2014-2016

Sołectwo/Rok	2014		2015		2016	
	Liczba wydarzeń	Liczba uczestników	Liczba wydarzeń	Liczba uczestników	Liczba wydarzeń	Liczba uczestników
Czekanów	8	44	8	44	1	30
Kamieniec	159	112	152	170	119	130
Łubie	68	35	59	35	71	35
Miedary	85	237	162	237	246	267
Wieszowa	29	49	29	57	28	44
Zbrosławice	130	709	174	1237	180	1968
Ziemięcice	58	43	63	43	59	43
Razem	537	1229	647	1823	704	2517

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Zbrosławicach

Działające na terenie Gminy Zbrosławice organizacje wykazały w 2016 roku większą aktywność niż w latach poprzednich. Ilość wydarzeń z dziedziny sportu i rekreacji wzrosła w stosunku do roku 2015 o 57, jednocześnie aktywizując o 694 mieszkańców więcej.

3.4.2.10 Uczestnictwo w życiu publicznym

O poziomie uczestnictwa mieszkańców gminy w życiu publicznym może świadczyć ilość składanych przez mieszkańców wniosków do Urzędu Gminy. Poniższa tabela prezentuje dane odnośnie tej aktywności mieszkańców.

Tabela 29 Aktywność mieszkańców - wnioski złożone do Urzędu Gminy w latach 2014-2016

Lp.	Sołectwo	2014	2015	2016
1.	Boniowice	4	6	4
2.	Czekanów	9	5	8
3.	Jasiona	5	4	7
4.	Jaśkowice	3	4	3
5.	Kamieniec	6	3	7

6.	Karchowice	5	4	5
7.	Kopienica	9	7	7
8.	Księży Las	1	3	4
9.	Laryszów	5	4	3
10.	Łubie	6	8	5
11.	Łubki	3	5	7
12.	Miedary	7	12	14
13.	Przechlebie	15	12	15
14.	Ptakowice	8	9	5
15.	Szałsza	8	7	7
16.	Świętoszowice	12	9	9
17.	Wieszowa	9	6	14
18.	Wilkowice	5	6	5
19.	Zawada	4	3	5
20.	Zbrostawice	13	16	15
21.	Ziemięcice	4	8	10
RAZEM		141	141	159

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Zbrostawicach

W roku 2016 wzrosła również ogólna liczba wniosków składanych przez mieszkańców gminy do Urzędu Gminy. Najmniej aktywni w tym zakresie okazali się mieszkańcy Jaśkowic, Laryszowa, Księżego Lasu i Boniowic.

O poziomie uczestnictwa mieszkańców gminy w życiu publicznym świadczy frekwencja w wyborach samorządowych. Poniższa tabela prezentuje dane dotyczące wyborów samorządowych w 2014 r.

Tabela 30 Frekwencja wyborów samorządowych

okręg wyborczy nazwa	Zbrostawice	Zbrostawice	Ptakowice	Laryszów, Wilkowice	Miedary	Kamieniec, Księży Las, Łubki	Jasiona, Kopenica	Jaśkowice, Łubie	Zawada	Boniowice, Karchowice,	Przechlebie	Szalsza Świętoszowice	Ziemiećce	Czekanów	Wieszowa	Wieszowa		
okręg wyborczy numer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	razem:	frekwencja:	
Rada Gminy 16.11. 2014	uprawnieni do głosowania	973	1058	512	705	874	1073	746	662	581	672	905	725	765	989	993	12233	42,59 %
	wydano kart	446	522	222	247	351	457	255	248	245	290	489	324	378	365	371	5210	
	Frekwencja dla okręgów:	45,84 %	49,34 %	43,36 %	35,04 %	40,16 %	42,59 %	34,18 %	37,46 %	42,17 %	43,15 %	54,03 %	44,69 %	49,41 %	36,91 %	37,36 %	42,59 %	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Zbrostawicach

Z powyższych danych wyka, że średnia frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r. w Gminie Zbrostawice wyniosła 42,59%. Sołectwami, z najniższą frekwencją okazały się być Jasiona, Kopienica z poziomem 34,18%, Laryszów, Wilkowice – 35,04%, Wieszowa – 36,91% oraz 37,36%, Jaśkowice, Łubie – 37,46%. W wymienionych okręgach wyborczych frekwencja nie sięgnęła 40%. Można zatem wnioskować, że w tych sołectwach poziom zaangażowania w życie publiczne jest najmniejszy.

3.4.2.11 Uczestnictwo w życiu kulturalnym

Na terenie gminy Zbrostawice działa Gminna Biblioteka Publiczna posiadająca filie w kilku sołectwach. Działalność biblioteki nie ogranicza się jedynie do propagowania czytelnictwa, z jej inicjatywy na terenie gminy mają miejsce wydarzenia kulturalne kierowane do mieszkańców.

Tabela 31 Wykaz bibliotek na terenie Gminy Zbrostawice

Lp.	Nazwa	Adres
1.	Centrala – Gminna Biblioteka Publiczna	Zbrostawice, ul. Oświęcimska 2a
2.	Filia w Miedarach	Miedary, ul. Główna 58
3.	Filia w Wieszowie	Wieszowa, ul. Bytomska 154
4.	Filia w Łubiu	Łubie, ul. 1 Maja 25
5.	Filia w Czekanowie	Czekanów, ul. Szkolna 26
6.	Filia w Ziemięcicach	Ziemięcice, ul. Mikulczycka 14

Źródło: Dane Gminnej Biblioteki Publicznej w Zbrostawicach

Tabela 32 Wykaz wydarzeń kulturalnych organizowanych przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Zbrostawicach w poszczególnych sołectwach w latach 2014-2016

Lp.	Sołectwo	Ilość wydarzeń kulturalnych	Ilość uczestników
Rok 2014			
1.	Zbrostawice	8	456
2.	Łubie	2	56
3.	Miedary	1	82
4.	Wieszowa	2	110
RAZEM		13	704
Rok 2015			
1.	Zbrostawice	12	831
2.	Ziemięcice	2	66
3.	Łubie	1	15
4.	Czekanów	1	35
5.	Miedary	1	22
RAZEM		17	969
Rok 2016			
1.	Zbrostawice	9	561
2.	Łubie	4	177

3.	Ziemięcice	2	44
4.	Miedary	2	38
RAZEM		17	831

Źródło: Dane Gminnej Biblioteki Publicznej w Zbrostawicach

Z powyższych danych wynika, że ilość wydarzeń kulturalnych organizowanych przez GBP w roku 2016 w stosunku do roku 2015 utrzymuje się na niezmiennym poziomie i jest on wyższy niż w roku 2014. Jednak ilość osób korzystających z oferty GBP zmniejszyła się o 138. W 2016 roku w stosunku do roku 2015 z 12 do 9 zmniejszyła się ilość wydarzeń organizowanych w Zbrostawicach, w Miedarach zorganizowano jedno wydarzenie więcej, w Łubiu o 3 wydarzenia więcej, natomiast w Czekanowie oraz Wieszowie, w ostatnim roku w ogóle nie odnotowano takiej aktywności.

Wydarzenia kulturalne dla mieszkańców organizowane są również przez Gminę Zbrostawice, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 33 Wykaz wydarzeń kulturalnych organizowanych przez Gminę Zbrostawice w poszczególnych sołectwach w latach 2014-2016

Lp.	Sołectwo	Ilość wydarzeń kulturalnych	Ilość uczestników
Rok 2014			
1.	Boniowice	1	60
2.	Kamieniec	7	560
3.	Karchowice	1	100
4.	Kopienica	4	220
5.	Księży Las	1	55
6.	Łubie	1	60
7.	Miedary	7	740
8.	Ptakovice	2	250
9.	Świętoszowice	1	200
10.	Wieszowa	8	790
11.	Zbrostawice	5	1620
12.	Ziemięcice	2	130
RAZEM		40	4785
Rok 2015			
1.	Kamieniec	5	510
2.	Karchowice	2	270
3.	Kopienica	5	320
4.	Księży Las	1	55
5.	Łubie	3	210
6.	Miedary	7	880
7.	Ptakovice	2	250
8.	Przechlebie	1	80
9.	Szałsza	3	250
10.	Świętoszowice	2	250
11.	Wieszowa	7	710
12.	Zbrostawice	9	220

13.	Ziemięcice	2	130
RAZEM		49	6135
Rok 2016			
1.	Boniowice	1	50
2.	Czekanów	1	100
3.	Jaśkowice	1	50
4.	Kamieniec	4	480
5.	Karchowice	4	620
6.	Kopienica	4	220
7.	Księży Las	1	55
8.	Laryszów	2	140
9.	Łubie	3	330
10.	Miedary	8	960
11.	Ptakovice	2	270
12.	Przechlebie	1	100
13.	Szałsza	2	200
14.	Świątoszowice	2	110
15.	Wieszowa	5	640
16.	Zawada	1	200
17.	Zbrostawice	10	2200
18.	Ziemięcice	2	280
RAZEM		54	7025

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Zbrostawicach

Analiza powyższych danych pozwala na wyciągnięcie wniosku, że w roku 2016 w stosunku do roku 2015 ilość wydarzeń kulturalnych organizowanych przez Gminę Zbrostawice wzrosła o 5. Jednocześnie zwiększył się udział mieszkańców w organizowanych wydarzeniach o 890 osób. Wzrosła również ilość sołectw, w których odbywały się wydarzenia kulturalne. Sołectwa, w których nie odnotowano tego typu aktywności to Jasiona, Łubki, Wilkowice.

3.4.3 Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej

Na obszarze Gminy Zbrostawice działalność prowadzi wielu przedsiębiorców zróżnicowanych pod względem wykonywanej działalności. Stosowane dane zamieszczone są w poniższych tabelach.

Tabela 34 Przedsiębiorcy działający na terenie Gminy Zbrostawice pod względem rodzaju wykonywanej działalności – 20 najpopularniejszych wg CDIEG w roku 2016r.

Lp.	Kod PKD	Nazwa	Liczba przedsiębiorców
1.	4941Z	Transport drogowy towarów	241
2.	4399Z	Pozostałe specjalistyczne roboty budowlane, gdzie indziej niesklasyfikowane niesklasyfikowane	221
3.	4339Z	Wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych	211
4.	4333Z	Posadzkarstwo; tapetowanie i oblicowywanie ścian	188
5.	4799Z	Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona poza	181

		siecią sklepową, straganami i targowiskami	
6.	4791Z	Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet	180
7.	4120Z	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	178
8.	4331Z	Tynkowanie	177
9.	4321Z	Wykonywanie instalacji elektrycznych	176
10.	4332Z	Zakładanie stolarki budowlanej	174
11.	4322Z	Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych	171
12.	4520Z	Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli	171
13.	4334Z	Malowanie i szklenie	163
14.	4329Z	Wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych	161
15.	4312Z	Przygotowanie terenu pod budowę	157
16.	4311Z	Rozbórka i burzenie obiektów budowlanych	146
17.	4719Z	Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach	142
18.	4391Z	Wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych	131
19.	4532Z	Sprzedaż detaliczna samochodów osobowych i furgonetek	116
20.	4690Z	Sprzedaż detaliczna samochodów osobowych i furgonetek	115

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Zbrosławicach

Tabela 35 Aktywne podmioty gospodarcze na terenie Gminy Zbrosławice w 2016 r. wg CDIEG

Sołectwo	Mieszkańcy	Firmy	% liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na mieszkańców sołectwa	% liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na całkowitą liczbę mieszkańców
Szalsza	615	58	9,43%	0,39%
Łubki	130	11	8,46%	0,07%
Karchowice	321	24	7,48%	0,16%
Zbrosławice	2556	162	6,34%	1,09%
Świętoszowice	512	29	5,66%	0,19%
Zawada	304	17	5,59%	0,11%
Ptakowice	574	32	5,57%	0,21%
Ziemięcice	912	50	5,48%	0,34%
Kopienica	640	33	5,16%	0,22%
Kamieniec	787	39	4,96%	0,26%
Wieszowa	2298	104	4,53%	0,70%
Wilkowice	448	20	4,46%	0,13%
Czekanów	911	38	4,17%	0,25%
Miedary	1077	44	4,09%	0,30%
Boniowice	99	4	4,04%	0,03%
Księży Las	425	15	3,53%	0,10%
Łubie	672	23	3,42%	0,15%
Laryszów	400	12	3,00%	0,08%
Przezchlebie	858	25	2,91%	0,17%
Jaśkowice	138	2	1,45%	0,01%
Jasiona	236	3	1,27%	0,02%
Suma	14913			

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Zbrosławicach

Najmniejszą aktywnością, jeżeli chodzi o prowadzenie działalności gospodarczej, charakteryzuje się obszar Jesiony. Na jednego mieszkańca tego sołectwa przypada 1,27% podmiotu gospodarczego. Nieznacznie lepiej sytuacja wygląda w Jaśkowicach (1,45%) oraz w Przezchlebiu (2,91%). Najmniej podmiotów gospodarczych działa na terenie sołectwa Boniowice.

3.4.4 Zjawiska kryzysowe w sferze środowiskowej

Na terenie Gminy Zbrosławice odnotowywane są zjawiska kryzysowe w sferze środowiska głównie w obszarze hałasu oraz zanieczyszczenia powietrza. Istotną rolę odgrywają także zanieczyszczenia wód, wynikające głównie z braku zintegrowanego systemu oczyszczania ścieków oraz ze znacznej powierzchni zajmowanej przez grunty rolne.

Hałas

Hałas emitowany na terenie Gminy Zbrosławice ma dwa główne źródła. Jest po pierwsze konsekwencją prowadzonej działalności gospodarczej, głównie w branży remontowo-budowlanej, gastronomicznej, przedsiębiorstwach obsługujących rolnictwo i podmiotach gospodarczych oferujących usługi. Działalność tych podmiotów gospodarczych kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących i skupia się głównie w Zbrosławicach, Wieszowej, Księżym Lesie i Ptakowicach.

Drugim źródłem hałasu jest hałas drogowy. Emitowany jest on w wyniku ruchu kołowego o dużym natężeniu w ciągach głównych szlaków transportowych w gminie: w ciągu drogi krajowej DK 94 (Zgorzelec-Korczowa), DK78 (Chałupki-Chmielnik) i autostrady A4. Hałas ten zauważalny jest głównie w miejscowościach Wieszowa, Zawada, Boniowice, Czekanów, Szalsza i Świątoszowice. Jest on także wynikiem ruchu kołowego po drogach powiatowych i gminnych o niskich parametrach technicznych i złym stanie nawierzchni (odcinki we wszystkich miejscowościach gminy).

Zanieczyszczenie powietrza

Dane dotyczące zanieczyszczenia powietrza dla obszaru Gminy Zbrosławice nie są dostępne – nie są prowadzone pomiary jakości powietrza i jego składu fizyko-chemicznego. Stacją reprezentatywną, prowadzącą monitoring powietrza, dla gminy Zbrosławice jest stacja w Gliwicach przy ul. Mewy. Na gliwickiej stacji odnotowano przekroczenie normy dobowej pyłu zawieszonego PM 10 w ciągu 47 dni w 2017 roku (na 79 dni; do 20 marca włącznie). Stacja

mierzy poziomy dwutlenku siarki, dwutlenku i tlenku azotu, pyłu zawieszonego PM 10 i PM 2,5)

Jak czytamy w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Zbrostawice na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020” „... na terenie gminy brak jest sieci ciepłej. Większość gospodarstw zasilana jest z własnych kotłowni głównie węglowych o niskiej wydajności energetycznej powodujących znaczne zanieczyszczenia pyłowo - gazowe. Wyniki analizy zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy Zbrostawice potwierdzają wysokie stężenie emisji szkodliwych substancji tj. pyłPM10 oraz benzo(a)pirenu. W szczególności stężenie te wykazują wysoki poziom w miesiącach zimowych oraz jesiennych, co spowodowane jest warunkami pogodowymi oraz niską jakością paliw spalanych na potrzeby ogrzewania. Nie można oczywiście pominąć faktu związanego z lokalizacją gminy Zbrostawice w niedalekiej odległości od źródeł emisji napływowej spoza obszaru gminy.”

Sytuacja złego stanu powietrza dotyczy wszystkich miejscowości Gminy Zbrostawice.

Zanieczyszczenie wód

Problemem zanieczyszczenia wód związany jest w głównej mierze z brakiem zintegrowanej, zbiorczej kanalizacji sanitarnej. Na terenie gminy Zbrostawice do kanalizacji sanitarnej podłączonych jest 709 budynków, wśród których najwięksi dostawcy ścieków to: ZGKiM Zbrostawice - zarządca gminnych budynków komunalnych, Śląskie Zaplecze Remontowe Sp. z o.o. Przechlebie, Wspólnota Właścicieli Mieszkań Ziemięcice oraz Spółdzielnia Właścicieli Mieszkań Ptakowice. Na terenie gminy funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków: Oczyszczalnia Przechlebie oraz Oczyszczalnia Kamieniec. Pozostałe ścieki komunalne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i okresowo wywożone wozami asenizacyjnymi do w/w oczyszczalni ścieków. Część mieszkańców posiada także przydomowe oczyszczalnie ścieków obsługujące tylko dane gospodarstwo domowe.

Podsumowanie

Wynikiem analizy występowania i natężenia wyżej opisanych zjawisk kryzysowych jest określenie obszarów, w których te zjawiska występują w największym natężeniu. Obszarami o takiej charakterystyce są więc Zbrostawice i Ptakowice (na terenie których odnotowuje się znaczne uciążliwości związane z hałasem i zanieczyszczeniem powietrza oraz produkcją ścieków), Wieszowa (zanieczyszczenie powietrza, hałas, brak systemu kanalizacyjnego), Zawada, Boniowice, Czekanów, Szalsza i Świętoszowice, Księży Las (w obrębie których

występują dysfunkcje środowiskowe związane z hałasem, zanieczyszczeniem powietrza i brakiem systemu kanalizacyjnego) oraz miejscowość Przezchlebie, na terenie której znajduje się dawne zwałowisko odpadów powęglowych, zajmujące obszar ok. 140 ha. Skalny materiał odpadowy dowożony był z kopalni Bobrek, Makoszowy, Pstrowski, Krupiński, Zabrze i Gliwice. Od 1973 roku na zwałowisko trafiały także pyły energetyczne z elektrowni Rybnik. Składowanie pyłów zakończono 1990 roku, a odpadów kopalnianych w 1999 roku.

3.4.5 Zjawiska kryzysowej w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

3.4.5.1 Infrastruktura techniczna i społeczna

Gminna infrastruktura społeczna została przedstawiona w tabeli poniżej. Wymieniono w niej budynki użyteczności publicznej z uwzględnieniem ich stanu technicznego.

Tabela 36 Gminna infrastruktura społeczna

Nazwa	Adres	Informacja o obiekcie
Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Jana Pawła II w Kamieńcu, w tym Gimnazjum i LO	Kamieniec ul. Gliwicka 6	Budynek po termomodernizacji, ogrzewanie gazowe
Zespół Szkół w Zbrostawicach, w tym SP i Gimnazjum	Zbrostawice ul. Wolności 67	Budynek po termomodernizacji, ogrzewanie gazowe
Zespół Szkół w Wieszowie, w tym SP i Gimnazjum	Wieszowa ul. Bytomska 62	Budynek po termomodernizacji, ogrzewanie CO, planowana termomodernizacja sali gimnastycznej
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Miedarach, w tym Przedszkole, SP i Gimnazjum	Miedary ul. Główna 26	Budynek po termomodernizacji, ogrzewanie CO, planowana termomodernizacja sali gimnastycznej
Szkoła Podstawowa w Czekanowie	Czekanów ul. Szkolna 26	Budynek po termomodernizacji, ogrzewanie gazowe
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kamieńcu	Kamieniec ul. Gliwicka 6	Budynek po termomodernizacji, ogrzewanie gazowe
Szkoła Podstawowa w Kopienicy w tym oddziały przedszkolne	Kopienica ul. 1-go Maja 3	Obiekt zabytkowy, ogrzewanie CO, dobudowana nowoczesna sala gimnastyczna
Szkoła Podstawowa w Przezchlebiu	Przezchlebie ul. Szkolna 46	Ogrzewanie CO
Szkoła Podstawowa w Ziemięcicach	Ziemięcice ul. Szkolna 6	Budynek po termomodernizacji, ogrzewanie gazowe
Gminne Przedszkole w Kamieńcu	Kamieniec ul. Tarnogórska 2	Budynek po termomodernizacji, ogrzewanie CO
Gminne Przedszkole w Przezchlebiu	Przezchlebie ul. Mikulczycka 11	Budynek po termomodernizacji, ogrzewanie gazowe
Gminne Przedszkole w Świątoszowicach	Świątoszowice ul. Mikulczycka 89	Budynek po termomodernizacji, ogrzewanie gazowe
Gminne Przedszkole w Wieszowie	Wieszowa ul. Bytomska 144	Budynek po termomodernizacji, ogrzewanie CO
Gminne Przedszkole w Zbrostawicach	Zbrostawice ul. Batorego 6	Budynek po termomodernizacji, ogrzewanie CO

Świetlica w Wieszowie	Wieszowa ul. Bytomska 154	Budynek wymaga remontu: korytarz, toaleta, pomieszczenia do zajęć dla dzieci; ogrzewanie CO
Świetlica w Miedarach	Miedary ul. Główna 58	Ogrzewanie CO
Świetlica w Laryszowie	Laryszów ul. Boczna 2	Nowy budynek, ogrzewanie kominek
Świetlica w Łubiu	Łubie ul. 1 – go Maja 35	Budynek wymaga remontu: izolacja pozioma i pionowa, termomodernizacja; ogrzewanie CO
Świetlica w Łubkach	Łubki ul. Wiejska 17	Budynek wymaga generalnego remontu w tym OC, ogrzewanie kominek
Świetlica w Przechlebiu	Przechlebie ul. Dworcowa	Barak, budowa nowego obiektu
Świetlica opiekuńczo - wychowawcza w Ptakowicach	Ptakowice ul. Plac Wiejski 3/12	Ogrzewanie elektryczne
Świetlica opiekuńczo - wychowawcza w Jasionie	Jasiona ul. Pyskowska 7	Wynajem na cele świetlicy opiekuńczo - wychowawczej
Świetlica opiekuńczo - wychowawcza w Miedarach	W budynku świetlicy w Miedarach	Wynajem na cele świetlicy opiekuńczo - wychowawczej
Świetlica opiekuńczo - wychowawcza w Wieszowie	W budynku świetlicy w Wieszowie	Wynajem na cele świetlicy opiekuńczo - wychowawczej
Klub Seniora	Zbrostawice ul. Batorego 4	Wynajem na cele Klubu Seniora

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Zbrostawicach

Stan techniczny istniejących budynków użyteczności publicznej będących w zasobach Gminy Zbrostawice jest ogólnie zadowalający. Część budynków przeszła termomodernizację. Uwagę zwracają jednak świetlice w Wieszowie i Łubiu, gdzie niezbędny jest remont. Jednak najgorsza sytuacja jest w Przechlebiu, gdzie świetlica znajduje się w baraku - konieczna jest więc budowa nowego budynku. Niedoinwestowane wymienione wyżej obiekty są przykładem wieloletnich zaszłości zarówno w sferze finansowania infrastruktury, w której prowadzona byłaby aktywizacja społeczna czy zawodowa, wspierana byłaby spójność społeczna i działania zapewniające włączenie społeczne jak i w obszarze planowania strategicznego, przewidującego konieczność powyższych działań w kontekście zmiany struktury demograficznej mieszkańców, zmian na rynku pracy czy stanu zdrowia mieszkańców

Na terenie Gminy Zbrostawice jedynie w pięciu sołectwach istnieje sieć kanalizacji sanitarnej.

Tabela 37 Sieć kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Zbrostawice

Lp.	Sołectwo	Stan/podstawowe informacje
1.	Świętoszowice	budowana w latach 2005-2007
2.	Zięmięcice	budowana w latach 2005-2007
3.	Przechlebie	budowana w latach 90 XX wieku
4.	Wieszowa	budowana w latach 2004-2015
5.	Czekanów	budowana w latach 2010-2013

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Zbrostawicach

Na terenie Gminy istnieje sieć wodociągowa. Dane dotyczące jej stanu technicznego prezentuje poniższa tabela.

Tabela 38 Sieć wodociągowa na terenie Gminy Zbrosławice

Lp.	Sołectwo	Stan/podstawowe informacje
1.	Boniowice	większość rurociągów żeliwnych z lat 70-80 ubiegłego wieku
2.	Czekanów	większość rurociągów żeliwnych nadających się do wymiany
3.	Jasiona	większość rurociągów żeliwnych z lat 70-80 ubiegłego wieku
4.	Jaśkowice	większość rurociągów żeliwnych z lat 70-80 ubiegłego wieku
5.	Kamieniec	większość rurociągów żeliwnych z lat 70-80 ubiegłego wieku
6.	Karchowice	znaczna część zmodernizowanej sieci wodociągowej z PE w latach 2000-2013
7.	Kopienica	większość rurociągów żeliwnych z lat 70-80 ubiegłego wieku
8.	Księży Las	większość rurociągów żeliwnych z lat 70-80 ubiegłego wieku
9.	Laryszów	znaczna część zmodernizowana w roku 2015
10.	Łubie	większość rurociągów żeliwnych z lat 70-80 ubiegłego wieku
11.	Łubki	większość rurociągów żeliwnych z lat 70-80 ubiegłego wieku
12.	Miedary	większość rurociągów żeliwnych z lat 70-80 ubiegłego wieku
13.	Przechlebie	większość rurociągów żeliwnych z lat 70-80 ubiegłego wieku część sieci zmodernizowanej w latach 2010-2017
14.	Ptakowice	większość rurociągów żeliwnych z lat 70-80 ubiegłego wieku nadających się do wymiany
15.	Szałsza	stara część miejscowości rurociągów żeliwnych z lat 70-80 ubiegłego wieku nadającej się do wymiany nowa część miejscowości wybudowana z PE w latach 2000-2017
16.	Świętoszowice	większość rurociągów żeliwnych z lat 30 ubiegłego wieku w całości nadająca się do wymiany
17.	Wieszowa	część rurociągów żeliwnych z lat 70-80 ubiegłego wieku, część z lat 30 ubiegłego wieku nadających się w całości do wymiany, na nowych terenach przeznaczonych do zabudowy nowa sieć z PE budowana w latach 2000-2017, Część u. Sienkiewicza posiada rurociąg azbestowy

18.		Wilkowice	większość rurociągów żeliwnych z lat 70-80 ubiegłego wieku, ul. Wąska nowa sieć PE wybudowana w 2016 r.
19.		Zawada	większość rurociągów żeliwnych z lat 70-80 ubiegłego wieku
20.		Zbrostawice	stara część miejscowości rurociągi żeliwne budowane w latach 30-70 ubiegłego wieku, nowa część miejscowości sieć PE budowana w latach 2005-2017
21.		Ziemięcice	większość rurociągów żeliwnych z lat 30-80 ubiegłego wieku Jeżeli chodzi o sieci wodociągowe to tak naprawdę większość żeliwnych nadaje się do wymiany - nie udało mi się zdobyć informacji odnośnie ilości awarii spróbuje jeszcze w poniedziałek coś podzielać w tym temacie

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Zbrostawicach

Niestety większość rurociągów na terenie gminy pochodzi z lat 70-80 ubiegłego wieku. Część pochodzi nawet z lat 30 ubiegłego wieku, taka sytuacja ma miejsce w Ziemięcicach i Świętoszowicach. Tak stara infrastruktura wymaga modernizacji lub wymiany. W nielicznych sołectwach dokonano częściowej modernizacji np. w Karchowicach, Laryszowie, Przezchlebiu, Szalszy, Wieszowie, Wilkowicach i Zbrostawicach. Jednak nawet w tych sołectwach modernizacja nie obejmowała całości sieci wodociągowej. Taka kondycja rurociągów może powodować pogarszanie się jakości wody dostarczanej do mieszkańców jak również straty wody. W efekcie spowoduje to ograniczenie dostępu mieszkańców do tak ważnej usługi społecznej.

Na terenie Gminy Zbrostawice nie występuje sieć ciepłownicza. W 13 sołectwach na terenie Gminy Zbrostawice istnieje sieć gazowa. Sieć ta została wybudowana w latach 80-90 XX wieku.

Tabela 39 Sieć gazowa na terenie Gminy Zbrostawice

Lp.	Sołectwo	Stan/podstawowe informacje
1.	Szalsza	budowana w latach 80-90 XX wieku
2.	Czekanów	
3.	Świętoszowice	
4.	Ziemięcice	
5.	Przezchlebie	
6.	Zawada	
7.	Karchowice	
8.	Boniowice	
9.	Kamieniec	
10.	Zbrostawice	
11.	Ptakowice	
12.	Księży Las	
13.	Łubki	

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Zbrostawicach

Badanie przestrzeni publicznej dokonane przez pracowników Urzędu Gminy Zbrostawice pozwoliło na wskazanie terenów o niskich walorach estetycznych.

Tabela 40 Obszary na terenie Gminy Zbrostawice o niskich walorach estetycznych

Lp.	Sołectwo
1	Zbrostawice
2	Ptakowice
3	Przezchlebie

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Zbrostawicach

Zbrostawice – Ptakowice

W centralnej części Gminy Zbrostawice w sołectwach Zbrostawice i Ptakowice w obrębie rzeki

Drama, wzdłuż głównych dróg powiatowych Gminy – ul. Wolności w Zbrostawicach oraz Reptowska i Wyzwolenia w Ptakowicach, znajdują się liczne obszary byłych Państwowych Gospodarstw Rolnych, na których zaprzestano prowadzenia działalności rolniczej lub ograniczono zakres jego działania. W części centralnej znajduje się również zniszczony budynek starego zamku – przy ul. Zamkowej oraz budynek komunalny przy ul. Piaskowej 2. Teren w okolicy budynków mieszkalnych pozbawiony jest utwardzonych miejsc parkingowych oraz dróg lokalnych.

Przechlebie

Teren dawnego zwałowiska odpadów powęglowych, zajmującego obszar ok. 140,00 ha. Bezpośrednio do terenów pokopalnianych przylega sfera publiczna – budynki komunalne i socjalne wraz z przestrzenią publiczną – plac zabaw. Teren charakteryzuje się wysoce niską wartością estetyczną. Teren w okolicy budynków mieszkalnych przy ul. Dworcowej pozbawiony jest utwardzonych miejsc parkingowych oraz dróg lokalnych. Budynki mieszkalne uległy zniszczeniu z uwagi na szkody górnicze.

3.4.5.2 Komunikacja publiczna

Na terenie gminy Zbrostawice nie ma obszarów, na których nie była by zapewniona komunikacja pasażerska. Orientacyjna odległość pomiędzy przystankami wynosi od 500 m do 1500 m. Problem stanowi jednak częstotliwość oraz kierunki połączeń komunikacyjnych, ciężące przede wszystkim w kierunku Tarnowskich Gór i Gliwic. Stosunkowo niewiele połączeń ciężą w kierunku innych okolicznych ośrodków usługowo-przemysłowych, stanowiących potencjalne miejsce zatrudnienia np. Piekary Śląskie. Problemem jest również rozległy obszar gminy, co powoduje wydłużenie czasu podróży oraz konieczność korzystania z kilku połączeń komunikacyjnych.

3.4.6 Zjawiska kryzysowe w sferze technicznej

Sfera techniczna na terenie Gminy Zbrostawice obejmuje swoim zakresem stan techniczny obiektów budowlanych, w tym mieszkaniowych. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące stanu technicznego budynków, podłączenia do kanalizacji, spełniania przez budynki wymogów z zakresu ochrony środowiska i energooszczędności oraz rodzaju stosowanego ogrzewania.

Tabela 41 Gminne zasoby mieszkaniowe

Lp.	Miejscowość	Ulica i nr	Stan techniczny budynku wg. 5-letniego przeglądu	Podłączenie do sieci kanalizacji sanitarnej	Rozwiązania techniczne energooszczędnościowe, ochrona środowiska	Rodzaj ogrzewania
1.	Laryszów	ul. Wolności 1	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe
2.	Miedary	ul. 1 Maja 27	zadawalający	nie	remont kapitalny	indywidualne piece węglowe
3.	Miedary	ul. Tarnogórska 1	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne c.o. węglowe
4.	Miedary	ul. Tarnogórska 11	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe
5.	Miedary	ul. Kasztanowa 2	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne c.o. węglowe piece węglowe
6.	Miedary	ul. Dworcowa 5	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe
7.	Miedary	ul. Główna 58	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe, indywidualne c.o. węglowe, indywidualne grzejniki elektryczne
8.	Ziemięcice	ul. Mikulczycka 82	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
9.	Łubki	ul. Wiejska 17	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
10.	Ptakowice	Pl. Wiejski 3	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne grzejniki elektryczne indywidualne c.o. węglowe
11.	Ptakowice	ul. Reptowska 7	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
12.	Ptakowice	ul. Reptowska 9	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne c.o. węglowe

13.	Kamieniec	ul. Tarnogórska 4a	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne c.o. węglowe
14.	Kamieniec	ul. Tarnogórska 26	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
15.	Karchowice	ul. Polna 2	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
16.	Zawada	ul. Bytomska 9	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
17.	Zawada	ul. Wiejska 9	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
18.	Zbrostawice	Plac Miarki 3	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe
19.	Zbrostawice	Plac Miarki 4	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe
20.	Zbrostawice	ul. Szkolna 7	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
21.	Zbrostawice	ul. Wolności 69	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne c.o. węglowe
22.	Zbrostawice	ul. Wolności 108	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne c.o. węglowe c.o. gazowe na gaz ziemny
23.	Zbrostawice	ul. Piaskowa 2	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe
24.	Zbrostawice	ul. Batorego 3	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne c.o. węglowe
25.	Zbrostawice	ul. Batorego 5	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne c.o. węglowe indywidualne c.o. gazowe na gaz ziemny
26.	Wieszowa	ul. Bytomska 20	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
27.	Wieszowa	ul. Bytomska 52	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne

						piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
28.	Wieszowa	ul. Bytomska 60	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne grzejniki elektryczne
29.	Wieszowa	ul. Bytomska 90	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne piece węglowe
30.	Wieszowa	ul. Bytomska 144	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne c.o. węglowe
31.	Wieszowa	ul. Bytomska 146	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
32.	Wieszowa	ul. Bytomska 154	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
33.	Wieszowa	ul. Sienkiewicza 123	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
34.	Przechlebie	ul. Szkolna 24	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
35.	Przechlebie	ul. Dworcowa 1	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
36.	Przechlebie	ul. Dworcowa 3	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
37.	Przechlebie	ul. Dworcowa 4	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
38.	Przechlebie	ul. Dworcowa 5	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne piece węglowe
39.	Przechlebie	ul. Dworcowa 7	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne piece węglowe, indywidualne c.o. węglowe
40.	Przechlebie	ul. Dworcowa 9	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe

41.	Przechlebie	ul. Dworcowa 11	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne piece węglowe indywidualne c.o. węglowe
42.	Przechlebie	ul. Dworcowa 13	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne c.o. węglowe
43.	Wilkowice	ul. Księżoleśna 23	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne c.o. węglowe
44.	Księży las	ul. Wiejska 2	zadawalający	nie	budynek wyłączony z użytkowania	brak
45.	Karchowice	ul. Bytomska 47	zadawalający	nie	budynek wyłączony z użytkowania	brak
46.	Kopienica	ul. Strażacka 3	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne c.o. węglowe
47.	Ziemięcice	ul. Mikulczycka 3	zadawalający	tak	do remontu	indywidualne c.o. gazowe na gaz ziemny
48.	Kamieniec	ul. Tarnogórska 22	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne piece węglowe
49.	Kamieniec	ul. Tarnogórska 34	dobry	nie	budynek po termomodernizacji	indywidualne c.o. węglowe
50.	Łubie	ul. 1 Maja 35	zadawalający	nie	do remontu	indywidualne c.o. węglowe
51.	Łubie	ul. 1 Maja 35 stodoła	zadawalający	nie	do remontu	brak

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Zbrosławicach

Analizie poddano 51 budynków na terenie Gminy Zbrosławice. Ogólny stan techniczny wszystkich budynków jest zadowalający. Jednak podłączenie do sieci kanalizacyjnej posiada tylko 20 budynków, co stanowi 39% ogółu budynków. Podłączenie do sieci kanalizacyjnej zasobów komunalnych występuje jedynie w sołectwach: Ziemięcice, Wieszowa i Przechlebie. W pozostałych sołectwach ta potrzeba bytowa nie jest zabezpieczona. Jest to również problem ze względu na ochronę środowiska, ponieważ ścieki są gromadzone w bezodpływowych, nieszczelnych szambach i zbiornikach, powodując zanieczyszczenie wód gruntowych i powierzchniowych. Problem ochrony środowiska oraz rozwiązań technicznych energooszczędnościowych jest widoczny we wszystkich sołectwach. Termomodernizacji dokonano jedynie w jednym budynku w Kamieńcu, co stanowi 2% zasobów mieszkaniowych. Do remontu kapitalnego również kwalifikuje się jeden budynek w Miedarach, co również stanowi 2% zasobów, natomiast dwa budynki w Księżym Lesie i Karchowicach wyłączone są z użytkowania. Pozostałe 92% zasobów mieszkaniowych to budynki do remontu pod względem rozwiązań technicznych energooszczędnościowych. Jeżeli chodzi o rodzaj stosowanego ogrzewania, to sytuacja przedstawia się równie źle. Przyjazne środowisku, gazowe ogrzewanie zastosowane jest jedynie w jednym budynku w Ziemięcicach, co stanowi 2% zasobów mieszkaniowych gminy. W pozostałych 98% budynków stosowane jest indywidualne ogrzewanie węglowe. Brak podłączenia do sieci ciepłowniczej lub zastosowania niskoemisyjnych, nowoczesnych źródeł ciepła powoduje zwiększoną emisję zanieczyszczeń do atmosfery.

3.5 Analiza obszarów kryzysowych na podstawie badań ankietowych

W ramach opracowywanego programu prowadzono m. innymi konsultacje społeczne w formie ankietowej. Pierwsze konsultacje prowadzono w okresie 28.06 – 12.07.2016 r., drugie w terminie 15.07 – 29.07.2016 r. W obydwu przypadkach wykorzystano technikę kwestionariusza ankietowego, papierowe kwestionariusze ankietowe były dostępne w każdym z sołectw u sołtysów oraz we wszystkich jednostkach gminnych i w samej gminie. Ponadto kwestionariusze dostępne były także na stronie internetowej gminy. Kwestionariusze poprzedzone były przystępną informacją w jakim celu przeprowadzane są badania. Ponadto zamieszczono informacje o prowadzonych badaniach na tablicach ogłoszeń we wszystkich sołectwach, a także jednostkach gminnych, samej gminie i na jej stronie internetowej.

Kwestionariusze mogły być składane zarówno drogą internetową jak i w wersji papierowej u sołtysów, w jednostkach gminnych lub gminie. W ramach pierwszych konsultacji na ankiety odpowiedziało 246 osób i 94 osoby w ramach konsultacji drugich.

Mieszkańcy Gminy Zbrosławice wypowiedzieli się w formie ankiety na temat głównych problemów społecznych. Pytanie zostało skonstruowane w taki sposób, aby dawało możliwość oceny stopnia ważności dla ankietowanych danego zagadnienia. Do głównych problemów społecznych zostały zaliczone następujące obszary: bieda i ubóstwo; alkoholizm, narkomania, dopalacze; bezrobocie; przestępczość i chuligaństwo; bezdomność; defaworyzacja i wykluczenie; dewastacja mienia oraz przemoc w rodzinie.

Ankietowani mieli możliwość wybrać trzy z wyżej wymienionych problemów społecznych i określić za pomocą cyfr od 1 do 3 stopień „pilności” ich rozwiązania na terenie danego sołectwa. Zebrane dane prezentowane są w poniższej tabeli.

Tabela 42 Główne problemy społeczne w ujęciu procentowym cz 1

Sołectwo	bieda i ubóstwo (%)				alkoholizm, narkomania, dopalacze (%)				bezrobocie (%)				przestępczość i chuligaństwo (%)			
	stopień ważności			suma	stopień ważności			suma	stopień ważności			suma	stopień ważności			suma
	1	2	3		1	2	3		1	2	3		1	2	3	
Boniowice	0,00	5,56	0,00	5,56	0,00	0,00	0,00	0,00	5,56	5,56	22,22	33,33	16,67	5,56	5,56	27,78
Czekanów	16,67	8,33	0,00	25,00	8,33	8,33	8,33	25,00	0,00	8,33	0,00	8,33	0,00	8,33	8,33	16,67
Jasiona	16,67	0,00	0,00	16,67	16,67	16,67	0,00	33,33	0,00	16,67	16,67	33,33	0,00	0,00	0,00	0,00
Jaśkowice	8,33	0,00	0,00	8,33	8,33	16,67	0,00	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	8,33	8,33	25,00
Kamieniec	16,67	8,33	0,00	25,00	8,33	8,33	8,33	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	8,33	8,33	25,00
Karchowice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	33,33	33,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	33,33	0,00	33,33
Kopienica	0,00	16,67	0,00	16,67	8,33	16,67	0,00	25,00	0,00	0,00	8,33	8,33	8,33	0,00	8,33	16,67
Księży Las	6,67	6,67	0,00	13,33	6,67	6,67	13,33	26,67	6,67	0,00	0,00	6,67	0,00	6,67	13,33	20,00
Laryszów	0,00	16,67	0,00	16,67	16,67	0,00	8,33	25,00	8,33	0,00	8,33	16,67	0,00	8,33	8,33	16,67
Łubie	0,00	16,67	0,00	16,67	16,67	0,00	8,33	25,00	8,33	0,00	8,33	16,67	0,00	8,33	8,33	16,67
Łubki	0,00	16,67	0,00	16,67	16,67	0,00	8,33	25,00	8,33	0,00	8,33	16,67	0,00	8,33	8,33	16,67
Miedary	8,33	8,33	0,00	16,67	8,33	8,33	8,33	25,00	0,00	0,00	8,33	8,33	0,00	0,00	0,00	0,00
Przechlebie	8,33	0,00	8,33	16,67	8,33	16,67	8,33	33,33	16,67	8,33	8,33	33,33	0,00	0,00	8,33	8,33
Ptakowice	8,33	0,00	8,33	16,67	8,33	16,67	8,33	33,33	16,67	8,33	8,33	33,33	0,00	0,00	8,33	8,33
Szalsza	0,00	16,67	0,00	16,67	16,67	0,00	8,33	25,00	8,33	0,00	8,33	16,67	0,00	8,33	8,33	16,67
Świętoszowice	25,00	0,00	8,33	33,33	8,33	16,67	8,33	33,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wieszowa	8,33	0,00	8,33	16,67	8,33	16,67	8,33	33,33	16,67	8,33	8,33	33,33	0,00	0,00	8,33	8,33
Wilkowice	8,33	0,00	0,00	8,33	8,33	16,67	0,00	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	8,33	8,33	25,00
Zawada	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	33,33	0,00	33,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	33,33	33,33
Zbrostawice	0,00	0,00	14,29	14,29	0,00	9,52	9,52	19,05	14,29	4,76	4,76	23,81	4,76	4,76	4,76	14,29
Ziemięcice	2,38	2,38	2,38	7,14	14,29	7,14	4,76	26,19	4,76	7,14	9,52	21,43	2,38	4,76	9,52	16,67
łącznie	17,39	17,39	8,70	43,48	28,26	27,17	19,57	75,00	18,48	10,87	20,65	50,00	9,78	15,22	22,83	47,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych

Tabela 43 Główne problemy społeczne w ujęciu procentowym cz 2

Sołectwo	bezdromność (%)				defaworyzacja i wykluczenie (%)				dewastacja mienia (%)				przemoc w rodzinie (%)			
	stopień ważności			suma	stopień ważności			suma	stopień ważności			suma	stopień ważności			suma
	1	2	3		1	2	3		1	2	3		1	2	3	
Boniowice	0,00	0,00	0,00	0,00	5,56	0,00	0,00	5,56	5,56	16,67	5,56	27,78	0,00	0,00	0,00	0,00
Czekanów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	8,33	8,33	0,00	8,33	16,67	0,00	0,00	0,00	0,00
Jasiona	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16,67	16,67
Jaśkowice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16,67	16,67	8,33	8,33	8,33	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kamieniec	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	8,33	16,67	0,00	0,00	8,33	8,33
Karchowice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	33,33	0,00	0,00	33,33	0,00	0,00	0,00	0,00
Kopienica	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	0,00	0,00	8,33	8,33	0,00	16,67	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Księży Las	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6,67	6,67	6,67	6,67	0,00	13,33	6,67	6,67	0,00	13,33
Laryszów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	0,00	8,33	8,33	0,00	8,33	16,67	0,00	0,00	0,00	0,00
Łubie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	0,00	8,33	8,33	0,00	8,33	16,67	0,00	0,00	0,00	0,00
Łubki	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	0,00	8,33	8,33	0,00	8,33	16,67	0,00	0,00	0,00	0,00
Miedary	0,00	0,00	0,00	0,00	16,67	8,33	8,33	33,33	0,00	8,33	8,33	16,67	0,00	0,00	0,00	0,00
Przezchlebie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	0,00	8,33	0,00	0,00	0,00	0,00
Ptakowice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	0,00	8,33	0,00	0,00	0,00	0,00
Szalsza	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	0,00	8,33	8,33	0,00	8,33	16,67	0,00	0,00	0,00	0,00
Świątoszowice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	8,33	8,33	16,67	0,00	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wieszowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	0,00	8,33	0,00	0,00	0,00	0,00
Wilkowice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16,67	16,67	8,33	8,33	8,33	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zawada	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	33,33	0,00	0,00	33,33
Zbrosławice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,76	4,76	0,00	9,52	0,00	9,52	0,00	4,76	9,52	14,29
Ziemięcice	2,38	0,00	0,00	2,38	0,00	0,00	0,00	0,00	7,14	9,52	7,14	23,81	0,00	2,38	0,00	2,38
łącznie	1,09	0,00	0,00	1,09	4,35	5,43	9,78	19,57	16,30	20,65	16,30	53,26	2,17	3,26	4,35	9,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych

Po analizie można dostrzec główne problemy społeczne istotne dla ankietowanych mieszkańców Gminy Zbrosławice. Problem alkoholizmu, narkomanii i dopalaczy pojawia się aż w 70% odpowiedzi. Kolejny problem to dewastacja mienia, którą została oznaczona w 50% odpowiedzi. Na trzecim miejscu znalazł się problem bezrobocia z 50% wynikiem. Problemy pojawiały się w odpowiedziach ankietowanych z poszczególnych sołectw z różnym natężeniem. I tak w sołectwie Boniowice 33,33% procent ankietowanych uważa za ważny problem bezrobocia, 27,78% chuligaństwa i przestępczości oraz 27,78% dewastacji mienia. Jednak, pod względem natężenia problemu, obszarem najważniejszym okazuje się przestępczość i chuligaństwo, w drugiej kolejności dewastacja mienia, w trzeciej, bezrobocie. Ankietowani z Czekanowa jako główne wskazali na równi problemy biedy i ubóstwa oraz alkoholizmu, narkomanii i dopalaczy. Procent wskazań wynosił po 25,00%. W dalszej kolejności przestępczość i chuligaństwo oraz dewastacja mienia – po 16,67%. Jednak problemem o największym natężeniu okazała się bieda i ubóstwo.

W sołectwie Jasiona ankietowani zwrócili głównie uwagę na bezrobocie (33,33%) oraz alkoholizm, narkomanię i dopalacze (33,33%) natomiast w drugiej kolejności na problemy biedy i ubóstwa oraz przemocy w rodzinie (po 16,67%). Jako najistotniejsze ankietowani wskazali problemy biedy i ubóstwa oraz używek.

W Jaśkowicach ankietowani na tym samym poziomie, tj. po 25% wskazań, zwracali uwagę na problem z uzależnieniem od używek, przestępczość i chuligaństwo oraz dewastację mienia. Wszystkie te problemy oceniono jako równie istotne.

Głównymi problemami wskazanymi przez ankietowanych z Kamieńca okazały się być bieda i ubóstwo, alkoholizm, narkomania, dopalacze oraz przestępczość i chuligaństwo – po 25%. Jednak najistotniejszym problemem okazała się być bieda i ubóstwo.

W Karchowicach wskazane zostały problemy dewastacji mienia, przestępczości i chuligaństwa oraz alkoholizmu, narkomanii, dopalaczy – po 33,33% wskazań. Gdzie stopień natężenia problemu kształtował się w podanej powyżej kolejności.

Najistotniejszymi problemami w Kopienicy okazała się dewastacja mienia i uzależnienie od używek (po 25% wskazań) oraz bieda i ubóstwo (16,67%). Pierwszy dwa wymienione problemy okazały się być problemami o największym natężeniu. Najczęściej wybieranym obszarem problemów społecznych w Księżym Lesie jest alkoholizm, narkomanie i dopalacze, który to problem wskazało 26,67 % badanych. Podobna sytuacja dotyczy sołectw Laryszów, Łubie i Łubki, w których ten problem jako najważniejszy wskazało 25% ankietowanych.

W Miedarach najistotniejszy okazał się problem defaworyzacji i wykluczenia wskazany przez 33,33% ankietowanych oraz problem uzależnienia od używek - 25%. Jednak problem alkoholizmu, narkomanii i używek wskazywany był przez ankietowanych jako bardziej nasilony.

Jako główny problem używki pojawiają się w sołectwie Przezchlebie, na równi z problemem bezrobocia – po 33,33% wskazań. Jednak jako istotniejszy ankietowani uznali problem bezrobocia. Taka sama sytuacja ma miejsce w Ptakowicach.

W sołectwie Szalsza głównym problemem jest alkoholizm, narkomania i dopalacze (25% wskazań) i jest to zagadnienie o najwyższym natężeniu.

Ankietowani ze Świątoszowic jako główne problemy społeczne wskazywali biedę i ubóstwo (33,33%), uzależnienia (33,33%) oraz dewastację mienia (25,00%). Jednak jako główny pojawia się problem biedy i ubóstwa.

Problem uzależnień oraz bezrobocia zauważają też ankietowani w Wieszowej – po 33,33% wskazań. Jednak jako problem o większym natężeniu wskazują bezrobocie.

W Wilkowicach równie często pojawiają się trzy problemy: uzależnienia, przestępczość i chuligaństwo oraz dewastacja mienia, wskazywane przez 25,00% ankietowanych. Największe natężenie ankietowani zauważają w problematyce uzależnień.

Najczęściej wymienianymi problemami w Zawadzie okazały się alkoholizm, narkomania i dopalacze, przestępczość i chuligaństwo oraz przemoc w rodzinie – po 33,33% wskazań. Najistotniejszy jednak okazał się problem przemocy w rodzinie.

W Zbrostawicach najczęściej wymienianymi problemami są bezrobocie (23,81%), uzależnienia (19,05%), bieda i ubóstwo (14,29%), przestępczość i chuligaństwo (14,29%), przemoc w rodzinie (14,29%). Jako problem o największym natężeniu ankietowani uznali bezrobocie.

Ankietowani z Ziemęcic wskazali problem uzależnień (26,19%), bezrobocia (21,43%) oraz przestępczości i chuligaństwa (16,67%). Najistotniejszy jednak problem to uzależnienia.

W oparciu o przeprowadzone badania ankietowe zidentyfikowano miejsca, obszary i obiekty na terenie gminy, które wymagają wymagające według mieszkańców interwencji, są zdegradowane lub zaniedbane i dotknięte negatywnymi zjawiskami kryzysowymi.

Tabela 44 Wskazanie miejsc, obszarów, obiektów wymagających interwencji.

Sołectwo	sfera	miejsce/obszar
Wieszowa	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	drogi gminne, boisko, świetlica, park, plac zabaw, droga do lasu, siłownia, teren przy domu kultury wraz z budynkiem obok, oświetlenie dróg, parking przy kościele, brak zieleni, ścieżki rowerowe, infrastruktura społeczna
	środowiskowa	uciążliwy pył węglowy, nieprzyjemne zapachy i wycieki z zakładów przetwórstwa,
	społeczna	negatywne zjawiska społeczne
Przechlebie	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	osiedle przy piaskowni,
	środowiskowa	tereny hałdy i piaskowni
	społeczna	negatywne zjawiska społeczne
Jasiona	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	brak chodników, zły stan dróg w tym ul. Pyskowieckiej, były PGR
Zbrostawice	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	drogi gminne, kanalizacja, plac zabaw przy straży pożarnej, brak chodników, brak żłobka
	społeczna	alkoholizm i inne negatywne zjawiska
Świętoszowice	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	drogi gminne
Ziemiećce	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	drogi gminne, ośrodek zdrowia – estetyka elewacji, zabudowania PGR, zbiornik retencyjny (staw)
	środowiskowa	nieprzyjemny zapach z pól, dewastacja środowiska nieczystościami kanalizacyjnymi
Boniowice	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	brak chodników i oświetlenia, drogi gminne, brak miejsc publicznych
Karchowice	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	osuszony zbiornik retencyjny - zaniedbany
Zawada	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	drogi gminne, chodniki, budynek socjalny, były PGR, zaniedbane dorzecze rzeki Dramy, zdewastowane przystanki, brak oświetlenia
Łubki	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	drogi gminne, ścieżki rowerowe, brak kanalizacji
Laryszów	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	chodniki
Czekanów	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	drogi gminne
Księży Las	infrastrukturalna, techniczna	drogi gminne

	i przestrzenna	
Wilkowice	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	drogi gminne
Miedary	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	drogi gminne
Kamieniec	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	drogi gminne, park
Łubie	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	drogi gminne
Kopienica	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	drogi gminne
Ptakowice	infrastrukturalna, techniczna i przestrzenna	budynki komunalne
	społeczna	negatywne zjawiska społeczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych

Synteza wyników pozwala wskazać główne kategorie interwencji. Zidentyfikowane zjawiska kryzysowe zostały wskazane w 19 z 21 sołectw gminy Zbrośławice. Ankietowani nie wskazali żadnych obszarów problemowych w sołectwach Jaśkowice i Szałsza. W szczególności według respondentów interwencji wymaga sfera infrastrukturalna i przestrzenna, która została wskazana we wszystkich 19 sołectwach (o których mowa powyżej). Sfera środowiskowa została wskazana w 3 sołectwach (Wieszowa, Przezchlebie, Ziemięcice). Natomiast sfera społeczna wymaga interwencji wg. ankietowanych, w 4 sołectwach (Wieszowa, Przezchlebie, Zbrośławice, Ptakowice). Podkreślić należy że sołectwami, w których zdiagnozowano problemy społeczne występujące w powiązaniu z problemami sfery infrastrukturalnej, przestrzennej a także w części środowiskowej, są sołectwa Wieszowa, Przezchlebie, Zbrośławice, Ptakowice.

Pozostałe wyniki badań ankietowych wraz z analizą stanowią załącznik do niniejszego programu.

3.6 Wyznaczenie obszarów zdegradowanych

Przeprowadzono całościową diagnozę sytuacji w gminie Zbrośławice w celu identyfikacji zjawisk kryzysowych. Diagnozę wykonano w oparciu o istniejące dokumenty strategiczne, dane statystyczne, w tym gromadzone na poziomie lokalnym. Konieczne dane udostępnił m.

innymi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Komisariat Policji i Powiatowy Urząd Pracy. Diagnoza sytuacji kryzysowej została przeprowadzona także z wykorzystaniem wyników dwóch badań ankietowych. Jednym z kluczowych elementów prac nad przedmiotowym programem rewitalizacji było spotkanie z interesariuszami o charakterze warsztatowym i konsultacyjnym. 11 sierpnia 2016 roku w godz. 16.00 – 18.00 w Centrum Usług Publicznych przy ul. Oświęcimskiej 2a w Zbrostawicach zaprezentowano założenia teoretyczne procesu rewitalizacji, przedstawiono analizę obszaru gminy w kontekście planowanej delimitacji obszaru poddanego rewitalizacji, przedstawiono dane pozyskane ze źródeł GUS, ankiet, danych Urzędu Gminy, GOPS i Policji. Program warsztatów obejmował także m.in.:

- prezentację granic obszaru wstępnie proponowanego do objęcia działaniami rewitalizacyjnymi na podstawie wyników diagnozy obejmującej analizę danych statystycznych dot. zwłaszcza demografii, bezrobocia, pomocy społecznej oraz aktywności gospodarczej,
- ustalenie w wyniku dyskusji listy najważniejszych problemów i wyzwań rewitalizacyjnych dla obszaru,
- wskazanie terenów, miejsc i obiektów wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych wraz z przyjęciem wstępnych pomysłów projektów. W warsztatach wzięły udział 22 osoby, w spotkaniu uczestniczyli mieszkańcy gminy oraz przedstawiciele sektorów: publicznego (władze Gminy, przedstawiciele jednostek gminnych, radni gminni i powiatowi, sołtysi); gospodarczego (przedstawiciele sektora MŚP prowadzący działalność na terenie gminy) oraz obywatelskiego (przedstawiciele organizacji pozarządowych prowadzących działalność na terenie gminy a także OSP z terenu gminy oraz lokalni liderzy). Spotkanie to dało możliwość poznania postaw poszczególnych grup interesariuszy względem planowanej rewitalizacji a także posłużyło przeprowadzaniu pogłębionych analiz jakościowych. Ponadto zorganizowano dwa dodatkowe spotkania dla przedstawicieli Urzędu Gminy (17 sierpnia 2016 roku i jego jednostek (18 sierpnia 2016 roku) których, celem było wypracowanie kompleksowego zestawu przedsięwzięć, służących rozwiązaniu zdiagnozowanych zjawisk kryzysowych oraz oceniono możliwość włączenia ich do Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Podsumowując narzędziami i technikami partycypacyjnymi wykorzystanymi w trakcie opracowywania programu rewitalizacji były przeprowadzone badania i warsztaty. W zakres przeprowadzonych badań wchodziły:

- pogłębione wywiady eksperckie przeprowadzone z pracownikami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Biblioteki Publicznej i animatorami kultury, osobami odpowiedzialnymi z ramienia Urzędu Gminy za współpracę z organizacjami pozarządowymi, Komendantem Komisariatu Policji w Zbrosławicach,
- spacer badawczy przeprowadzony przez członków zespołu odpowiedzialnego za opracowanie Programu wraz z przedstawicielami Urzędu Gminy,
- badania wg. metody ilościowej na podstawie zgromadzonych danych publicznych,
- badania ankietowe.

W odniesieniu do narzędzi warsztatowych zastosowano:

- warsztaty strategiczne przy użyciu technik moderacji wizualnej,
- wywiady grupowe przeprowadzone w trakcie prowadzonych konsultacji,
- tzw. spotkanie komórek planujących z Urzędu Gminy z przedstawicielami jednostek i wydziałów podległych,
- spotkanie grupy roboczej (gminnego roboczego zespołu) w sprawie rewitalizacji).

Biorąc pod uwagę podstawowe kategorie problemów jakimi są: wyludnianie, problemy społeczne, bezrobocie, zadłużenie, przestępczość, niski poziom aktywności organizacji pozarządowych oraz uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym, słabo rozwinięta sfera gospodarcza, słabo rozwinięta sfera przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna, problemy środowiskowe, można wstępnie ustalić takie sołectwa Gminy Zbrosławice, gdzie tego typu negatywne zjawiska występują z największą intensywnością. Podsumowując, w czterech sołectwach: Wieszowa, Ptakowice, Zbrosławice, Przezchlebie występują ponadprzeciętne poziomy negatywnych zjawisk kryzysowych w większości badanych kategorii. W pozostałych sołectwach zjawiska kryzysowe występują w mniejszym stopniu lub nie zostały zidentyfikowane. Występowanie zjawisk kryzysowych w poszczególnych sołectwach Gminy Zbrosławice, zostało przedstawione w syntetycznym ujęciu, w formie graficznej w poniższej tabeli. W przeprowadzonej diagnozie skupiono się na kategoriach problemów, które są mierzalne dla wszystkich analizowanych jednostek.

Tabela 45 Syntetyczna ocena zjawisk kryzysowych w poszczególnych sołectwach Gminy Zbrosławice

SOŁECTWO/ RODZAJ PROBLEMU	WYLUDNIANIE	UBÓSTWO	BEZRADNOŚĆ	NIEPEŁNOSPRAWN OŚC	ALKOHOLIZM	BEZROBOCIE	ZADŁUŻENIE	PRZESTĘPCZOŚĆ	KAPITAŁ SPOŁECZNY	UCZESTNICTWO W ŻYCIU KULTURALNYM	SFERA GOSPODARCZA	SFERA PRZESTRZENNO- FUNKCJONALNA	SFERA TECHNICZNA	SFERA ŚRODOWISKOWA	SONDAŻ	SUMA
Boniowice																4
Czekanów																8
Jasiona																5
Jaśkowice																4
Kamieniec																3
Karchowice																2
Kopienica																3
Księży Las																7
Laryszów																4
Łubie																3
Łubki																4
Miedary																4
Przechlebie																10
Ptakowice																10
Szańsza																2
Świętoszowice																4
Wieszowa																13
Wilkowice																4
Zawada																9
Zbrosławice																11
Ziemięcice																7

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie danych przedstawionych w powyższej tabeli należy przyjąć, że obszarami w których koncentruje się najwięcej negatywnych zjawisk są sołectwa oznaczone kolorem czerwonym tj.:

- Ptakowice, które podlegają procesowi wyludniania i są miejscem koncentracji osób korzystających z pomocy społecznej, w szczególności ze względu na ubóstwo i bezradność, ponadto obszar posiada niską atrakcyjność mieszkaniową ze względu na postępującą dekapitalizację infrastruktury technicznej oraz niezadowalającą jakość przestrzeni publicznych i występowaniem zjawisk kryzysowych w sferze środowiska oraz niski poziom bezpieczeństwa publicznego,

- Zbrostawice, które w skali gminy są podobnie jak sołectwo Wieszowa są miejscem koncentracji wszystkich najistotniejszych negatywnych zjawisk społecznych, tj. bezrobocia i wykluczenia społecznego a także bezpieczeństwa publicznego i występowaniem zjawisk kryzysowych w sferze środowiska. Dodatkowo na terenie sołectwa znajduje się dużo zdegradowanych miejsc i obiektów;

- Przezchlebie, na terenie, którego występuje ponadprzeciętny poziom ubóstwa, bezrobocia, alkoholizmu i bezpieczeństwa publicznego. Dodatkowo miejsce to charakteryzuje się zdekapitowaną w wyniku szkód górniczych, zabudową mieszkalną, cechującą się niskim standardem zabudowy i udogodnień sanitarnych.

- Wieszowa, która podobnie jak sołectwo Zbrostawice jest miejscem koncentracji wszystkich najistotniejszych negatywnych zjawisk społecznych, tj. bezrobocia i wykluczenia społecznego a także bezpieczeństwa publicznego i depopulacji. W sołectwie można także zaobserwować dekapitalizację infrastruktury technicznej oraz niezadowalającą jakość przestrzeni publicznych oraz występowaniem zjawisk kryzysowych w sferze środowiska.

Obszary zdegradowane gminy Zbrostawice stanowią tereny, na których zidentyfikowano stan kryzysowy, przejawiający się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności depopulacją, ubóstwem, bezradnością (Ptakowice, Wieszowa i wyłączając depopulację - Zbrostawice).

W samym Przezchlebiu występuje znaczne ubóstwo. Wysoki jest także poziom występowania niepełnosprawności i alkoholizmu (Wieszowa, Zbrostawice) oraz bezrobocia (Przezchlebie, Wieszowa, Zbrostawice). Zjawiska kryzysowe są notowane na poziomach przekraczających przeciętne dla całej gminy. Ponadto w obszarach zdegradowanych gminy Zbrostawice, stan kryzysowy wynikający z problemów społecznych jest potęgowany występowaniem

następujących zjawisk: niskiego poziomu bezpieczeństwa publicznego, degradacji technicznej infrastruktury oraz zaniedbania przestrzeni publicznych. Dokonując ostatecznej delimitacji obszarów zdegradowanych, uwzględniono także ocenę jakościową, ustaloną w wyniku spotkania warsztatowego z mieszkańcami gminy. Wnioski płynące ze spotkania warsztatowego wskazują, że zdecydowanie najłabsze strony badanego obszaru dotyczą sfery społecznej, sfery technicznej i przestrzenno – funkcjonalnej, co stanowi m. innymi punkt wyjścia do wskazania kierunków działań na rzecz poprawy sytuacji. W związku z powyższym proces rewitalizacji powinien zostać oparty na:

- przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom społecznym i pobudzaniu rozwoju grup wykluczonych w celu wzrostu aktywności obywatelskiej i zawodowej,
- wykorzystaniu potencjału miejsc i obiektów opuszczonych, zaniedbanych, czy też o niskiej estetyce, przywróceniu lub nadaniu im ważnych funkcji społecznych,
- kreowaniu miejsc spędzania czasu wolnego, przyczyniających się do poprawy jakości życia i integracji lokalnych społeczności oraz wykorzystania walorów rekreacyjnych poszczególnych miejsc.

Ostatecznie na podstawie diagnozy zjawisk kryzysowych w gminie Zbrostawice zidentyfikowano trzy obszary zdegradowane:

1. Obszar zdegradowany Przezchlebie obejmujący swoim zasięgiem, sołectwo Przezchlebie,
2. Obszar zdegradowany Ptakowice – Zbrostawice, obejmujący swym zasięgiem sołectwa Ptakowice i Zbrostawice,
3. Obszar zdegradowany Wieszowa, który obejmuje swoim zasięgiem sołectwo Wieszowa.

W skład obszarów zdegradowanych wchodzi wszystkie sołectwa, w których odnotowano wysoką koncentrację negatywnych zjawisk społecznych i bezpieczeństwa publicznego, oraz dekapitalizację i degradację w sferze przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej. W każdym z obszarów zdegradowanych istnieją także miejsca koncentracji negatywnych zjawisk społecznych przekładających się na niski poziom bezpieczeństwa publicznego. Równocześnie zidentyfikowano w nich miejsca i obiekty, które w wyniku procesu rewitalizacji i ponownego ich wykorzystania będą przyczyniać się do poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego, większej integracji społeczności lokalnej oraz wzrostu aktywności obywatelskiej i zawodowej.

4. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji został wyznaczony w oparciu o diagnozę zjawisk kryzysowych w sferach społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, oraz zastosowane narzędzia i techniki partycypacyjne, w tym spotkania konsultacyjne, warsztaty strategiczne, czy spacer badawczy, w trakcie którego zidentyfikowano miejsca i obiekty, które ze względu na swój potencjał zasługują na objęcie działaniami rewitalizacyjnymi.

Na potrzeby wskazania obszaru rewitalizowanego przeprowadzono pogłębione badania obszaru zdegradowanego. W toku pozyskiwania koniecznych informacji wykorzystano narzędzia:

- wywiadów z pracownikami społecznymi, animatorami kultury, osobami odpowiedzialnymi z ramienia Urzędu Gminy za współpracę z organizacjami pozarządowymi,
- badań przestrzeni np. spis z natury obszarów o niskich walorach estetycznych,
- wywiadów z zarządcami na temat stanu i braków rozwiązań funkcjonalnych w obiektach,
- sondaży wśród mieszkańców na temat jakości terenów publicznych i wskazania miejsc w obszarze zdegradowanym, szczególnie deficytowych funkcjonalnie.

Na etapie prowadzonej delimitacji uwzględniono także adekwatne i dostępne dane statystyczne jak i wyniki przeprowadzonych analiz oparte na przeprowadzonych badaniach, konsultacjach i warsztatach strategicznych. Przeprowadzono całościową diagnozę sytuacji w gminie Zbrostawice w celu identyfikacji zjawisk kryzysowych. Diagnozę wykonano w oparciu o istniejące dokumenty strategiczne, dane statystyczne, w tym gromadzone na poziomie lokalnym. Konieczne dane udostępnił m. innymi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Komisariat Policji i Powiatowy Urząd Pracy. Diagnoza sytuacji kryzysowej została przeprowadzona także z wykorzystaniem wyników dwóch badań ankietowych.

Kryteria delimitacji obszaru rewitalizacji gminy Zbrostawice zostały ustalone zgodnie z wytycznymi w zakresie przygotowywania programów rewitalizacji opracowanymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. Obszar do rewitalizacji został wybrany na podstawie przeprowadzonej diagnozy, w tym analizy wskaźnikowej i jakościowej w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej/technicznej oraz gospodarczej i środowiskowej. Uwzględniając powyższe kryteria delimitacji wyodrębniono obszar rewitalizacji, który

charakteryzuje się degradacją tkanki społecznej, infrastrukturalnej lub przestrzennej oraz niedostatecznym rozwinięciem potencjału gospodarczego i społecznego. Na powyższy obszarze można zanotować m. innymi następujące problemy:

- zła komunikacja autobusowa,
- brak opieki nad dziećmi do 3 lat,
- zbyt mało miejsca w przedszkolach, matki chcące poszukiwać pracy nie mogą umieścić dziecka w przedszkolu, ze względu na pierwszeństwo mam pracujących,
- brak opieki nad dziećmi po godz. 16⁰⁰,
- niskie kwalifikacje zawodowe,
- rozwinięta szara strefa,
- wyuczona i dziedziczna bierność i bezradność życiowa,
- prace sezonowe w pobliskich gospodarstwach rolnych,
- nadużywanie alkoholu,
- tworzenie enklaw biedy (stygmatyzacja, regres zawodowy i społeczny),
- mało miejsc pracy na terenie gminy,
- sołectwa oddalone od aglomeracji miejskich i ich miejsc pracy,
- brak ośrodków kultury, rozrywki umożliwiających integrację lokalną,
- roszczeniowe społeczności po PGR,
- uzależnienie od pomocy społecznej.

Ustanowiony obszar rewitalizacji gminy Zbrosławice stanowią wyznaczone części obszarów zdegradowanych, które ze względu na skalę i istotność występujących zjawisk kryzysowych, jak również konieczność podejmowania działań rewitalizacyjnych powinny zostać objęte interwencją. Wyodrębnienie odpowiednich podobszarów rewitalizacji pozwala na skoncentrowanie wysiłków oraz ograniczonych środków finansowych na rozwiązaniu najbardziej istotnych i pilnych problemów. Przyjęto założenie, że do 2022 roku, stanowiącego horyzont czasowy programu, w ramach obszarów zdegradowanych istnieje możliwość wyznaczenia kolejnych podobszarów rewitalizacji w odpowiedzi na pojawiające się zjawiska kryzysowe. Uwzględniając zasadę koncentracji, łącznie obszar rewitalizacji nie będzie obejmował terenów większych niż 20% powierzchni gminy i zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców. Wyznaczone podobszary charakteryzują się następującymi danymi:

- Zbrosławice – Ptakowice: liczba mieszkańców 850 osób i powierzchnia 133 ha;

- Przechlebie: liczba mieszkańców 150 osób i powierzchnia 200 ha;
- Wieszowa: liczba mieszkańców 450 osób i powierzchnia 2,2 ha.

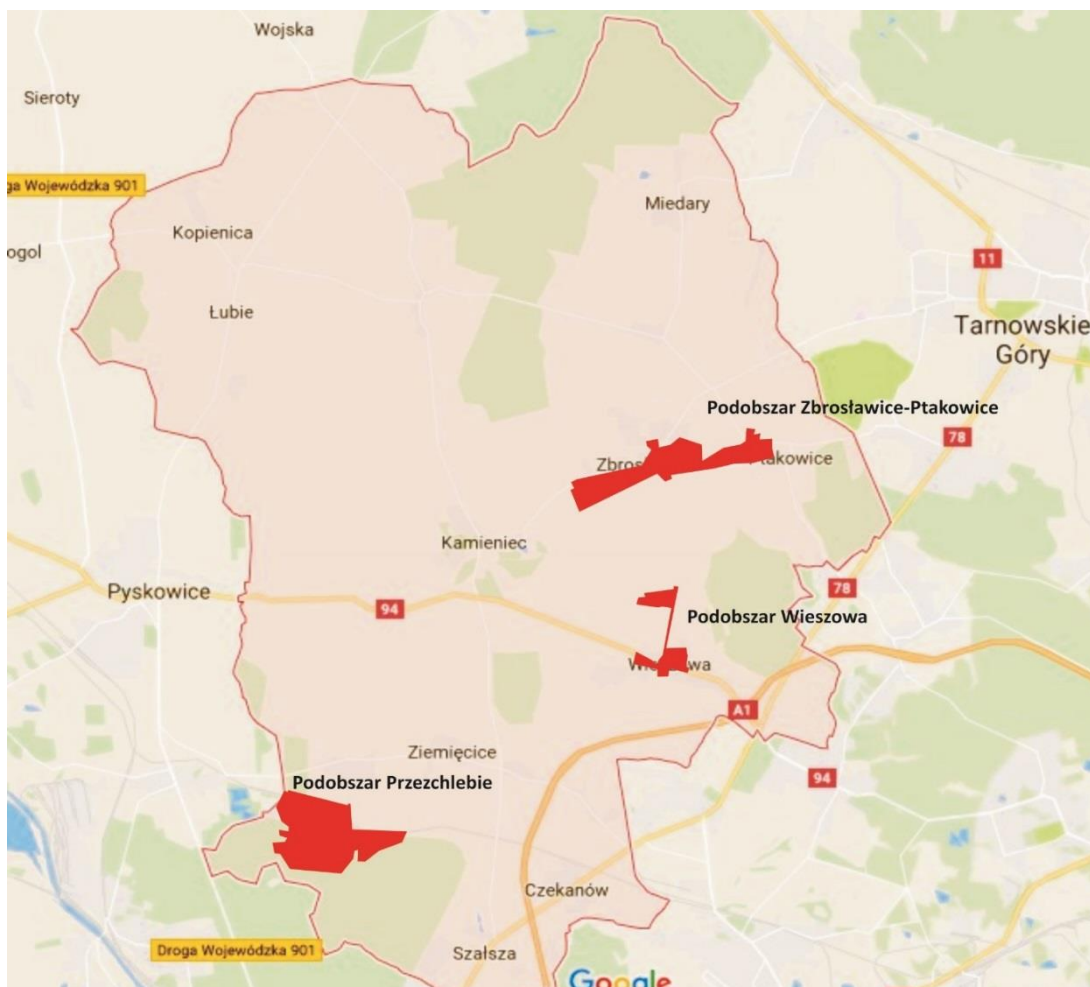
łącznie dla całego obszaru rewitalizacji jest to: 1450 osób i 335,2 ha powierzchni.

Liczba ludności całej gminy wynosi 14913 mieszkańców a jej powierzchnia to 14621 ha.

W związku z powyższy wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje 9,72% ludności gminy oraz 2,29% powierzchni gminy.

Uwzględniając skalę występowania zjawisk kryzysowych, wyznaczono obszar rewitalizacji składający się z 3 zdefiniowanych podobszarów. Zgodnie bowiem z wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 oraz zapisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic. Należy podkreślić, że zarówno wizja, cele i kierunki działań, jak również planowane do realizacji projekty na określonych podobszarach przyczynią się do poprawy sytuacji i ograniczenia zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze do rewitalizacji.

Mapa 5 Mapa rewitalizowanego obszaru z zaznaczonymi podobszarami rewitalizacji

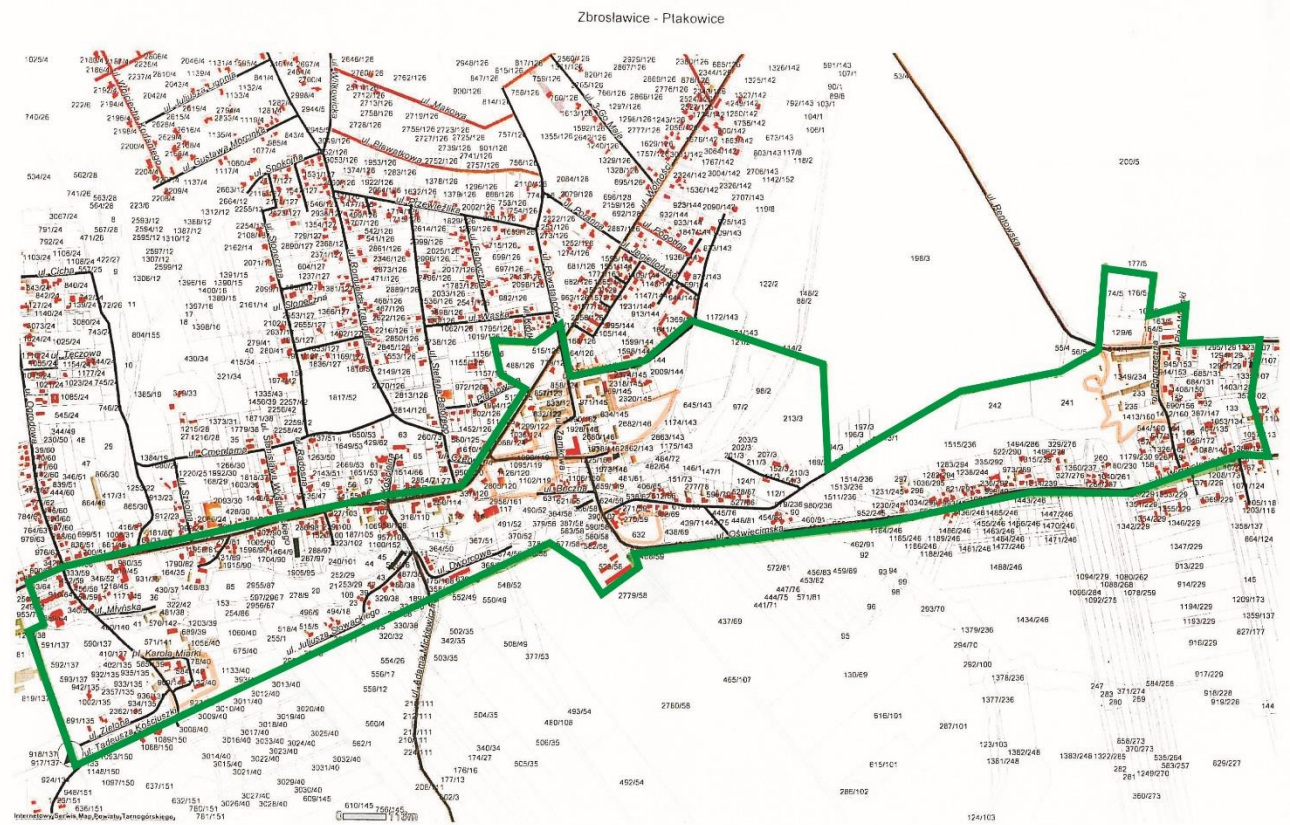
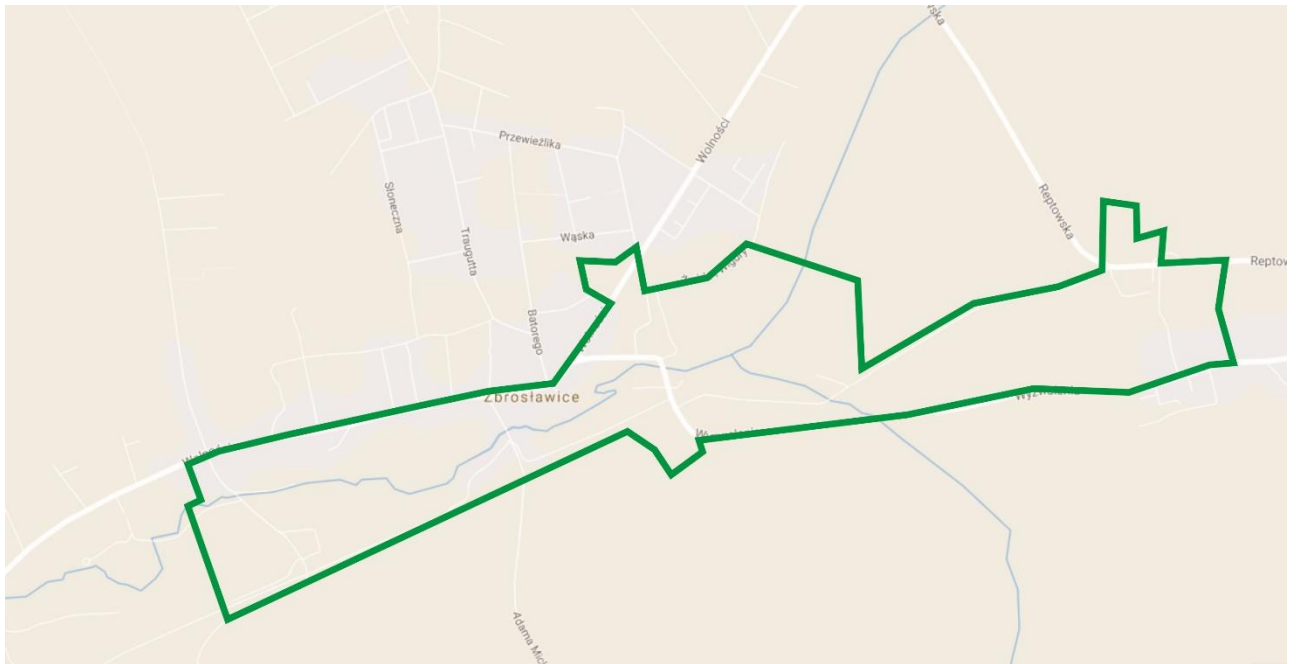

Reasumując obszar przeznaczony do rewitalizacji wraz z wydzielonymi podobszarami wyznaczony został w oparciu o opisaną powyżej diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. Podobszary wyznaczone zostały w miejscowościach Zbrostawice, Ptakowice, Przezchlebie oraz Wieszowa. Zidentyfikowane podobszary podlegające rewitalizacji zostały wyznaczone z uwzględnieniem kryteriów przestrzennych, technicznych, ekonomicznych oraz społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem stopnia nasilenia problemów społecznych na danym podobszarze, głównie związanych z deprawacją społeczną i materialną mieszkańców danego podobszaru, w szczególności wyludniania, ubóstwa, bezradności, niepełnosprawności, alkoholizmu, bezrobocia i przestępczości.

4.1 Podobszar Zbrosławice – Ptakowice

Mapa 6 Mapa podobszaru Zbrosławice – Ptakowice

Kolorem zielonym zaznaczono granice podobszarów planowanych do rewitalizacji

29-08-2016 08.13; Skala 1:8732

Podobszar przeznaczony do rewitalizacji znajduje się centralnej części Gminy Zbrostawice w sołectwach Zbrostawice i Ptakowice w obrębie rzeki Drama, wzdłuż głównych dróg

powiatowych Gminy – ul. Wolności w Zbrostawicach oraz Reptowska i Wyzwolenia w Ptakowicach. Podobszar ten charakteryzuje się stosunkowo gęstą zabudową mieszkaniową patrząc na charakter zabudowy całej Gminy, cechujący się licznymi obszarami byłych Państwowych Gospodarstw Rolnych, na których zaprzestano prowadzenia działalności rolniczej lub ograniczono zakres jego działania. Podobszar ten charakteryzuje się 3 lokalizacjami, które silnie oddziałują na pozostałe tereny. W Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego, przyjętym Uchwałą Rady Gminy Zbrostawice nr XXXI/523/06 z 6 kwietnia 2006 roku teren w centralnej, zachodniej i wschodniej części podobszaru rewitalizacyjnego, oznaczony jest jako RU – terenu usług rolnych. W centralnej części podobszaru zlokalizowana jest Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna, siedziba główna Urzędu Gminy Zbrostawice wraz z poszczególnymi wydziałami Urzędu oraz teren Gminnego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o. Zbrostawicach (spółka gminna ze 100% udziałem Gminy) powstała na terenach dawnego Państwowego Gospodarstwa Rolnego. W części centralnej znajduje się również zniszczony budynek starego zamku – przy ul. Zamkowej oraz budynek komunalny przy ul. Piaskowej 2.

W zachodniej części podobszaru w sołectwie Zbrostawice zlokalizowany jest teren zabudowy mieszkaniowej o wysokiej intensywności – na terenach byłego Państwowego Gospodarstwa Rolnego. Teren mieszkaniowy, zabudowany jest 3 budynkami, użytkowanymi jako mieszkania wielorodzinne komunalne i socjalne oraz budynki gospodarcze. Teren w okolicy budynków mieszkalnych pozbawiony jest utwardzonych miejsc parkingowych oraz dróg lokalnych. Budynki posiadają podłączenie do kanalizacji ogólnospławnej. Budynki nie są ponadto poddane termomodernizacji, a konstrukcje dachowe są w niezadowalającym stanie technicznym. Na przedmiotowym podobszarze znajduje się również Stacja Uzdatnia Wody Zbrostawice zaopatrująca w wodę cały pobliski teren. We wschodniej części podobszaru w sołectwie Ptakowice zlokalizowany jest teren zabudowy mieszkaniowej o wysokiej intensywności – na terenach byłego Państwowego Gospodarstwa Rolnego. Teren mieszkaniowy, zabudowany jest 3 budynkami, użytkowanymi jako mieszkania wielorodzinne komunalne i socjalne oraz budynki gospodarcze. Teren w okolicy budynków mieszkalnych pozbawiony jest utwardzonych miejsc parkingowych oraz dróg lokalnych. Budynki nie są poddane termomodernizacji, a konstrukcje dachowe są w niezadowalającym stanie technicznym. Poszczególne części podobszaru połączone są siecią dróg oraz komunikacją

pasażerską, a w centralnej części podobszaru znajdują obiekty użyteczności publicznej, szkoła podstawowa, punkty gastronomiczne oraz zakłady produkcyjne. Wyznaczony do rewitalizacji podobszar obejmuje teren o powierzchni ok. 133 ha, który zamieszkuje ok 850 mieszkańców. Na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji występują problemy natury społecznej. Jednym z istotniejszych problemów z jakim borykają się mieszkańcy sołectwa Zbrosławice, jest bezrobocie. Problem ten niesie ze sobą często konieczność korzystania z pomocy społecznej. Problemem jest również wykluczenie społeczne, niepełnosprawność a często także przestępczość. W poszczególnych rejonach sołectwa Zbrosławice problemy te kształtują się następująco:

Pl. Karola Miarki

W tym rejonie pomocą GOPS objętych jest 13 rodzin, głównie ze względu na problem bezrobocia. Długotrwale bezrobotnych jest 9 osób W tym z uwagi na brak kwalifikacji - 6 osób. Są to osoby głównie w wieku 20-40 lat. Plac Karola Miarki to bardzo specyficzne miejsce w Gminie Zbrosławice, są to dwa bloki w których znajdują się głównie mieszkania socjalne, a w związku z tym stworzyła się tam swoista enklawa osób wykluczonych społecznie i zawodowo. Trudno wskazać jeden konkretny powód bezrobocia na tym terenie, jednak przeważa tzw. dziedziczenie bezradności i bezrobocia, gdyż są to rodziny od lat korzystające z pomocy GOPS. Niejednokrotnie źródłem ich utrzymania jest pomoc społeczna. Są to osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych bądź w ogóle bez wykształcenia. Innym powodem braku szukania zatrudnienia jest tzw. szara strefa, która w tej dzielnicy jest bardzo popularna, gdyż trudno udowodnić osiągnane dochody. Ponadto często występuje upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, co wynika często z picia alkoholu przez matki podczas ciąży. Kolejnym powodem jest nadużywanie alkoholu, co jest dosyć powszechnym zjawiskiem w tym miejscu. Jeszcze innym powodem jest opieka nad małymi dziećmi i brak możliwości zapewnienia instytucjonalnej opieki np. w żłobku czy przedszkolu, gdyż ze względu na brak miejsc osoby chcące poszukiwać pracy nie mogą umieścić dziecka w przedszkolu. Sytuacja jest o tyle trudna że osoby mieszkające na tym terenie są bardzo wykluczone i napiętnowane miejscem zamieszkania. Brakiem motywacji do zmiany jest także infrastruktura, np. brak ubikacji czy łazienek, małe mieszkania niejednokrotnie o złych warunkach technicznych. Jednak zauważalna jest stopniowa poprawa całej sytuacji na Placu Karola Miarki. Zmiana jest powolna i wymaga jeszcze dużego nakładu pracy wielu służb, a także wkładu finansowego. Plac Karola

Miarki to skupisko wielu problemów w jednym miejscu, dlatego tak trudno diagnozuje się konkretne sytuacje.

Plac Karola Miarki leży w niedalekiej odległości od centrum sołectwa, w pobliżu są sklepy, urząd gminy, przystanki autobusowe itp., dlatego powodu złej komunikacji autobusowej nie można wskazać, tutaj oddziałują zupełnie inne czynniki, wspomniane powyżej. Oczywiście istotnym elementem jest wzajemne „edukowanie” się mieszkańców oraz wywieranie „złego” wpływu na siebie. Plac Karola Miarki można określić mianem zakłętego kręgu.

Warto nadmienić że mieszkają tam również osoby, które nie korzystają z pomocy tutaj. GOPS ze względu na posiadane dochody z pracy na czarno, bądź osoby które same sobie radzą. Powodem nie korzystania z pomocy jest to, że nie chcą aby wtrącać się w ich życie, nie rejestrują się w PUP, nie podejmują legalnej pracy, nadużywają alkoholu itp., Takie osoby nie są uwzględniane w danych statystycznych dotyczących bezrobocia i pomocy społecznej, a mają również niekorzystny wpływ na sytuację tego miejsca. Jest to jedno z najtrudniejszych miejsc w gminie Zbrosławice pod względem problemów społecznych.

Wykluczenie społeczne to następny z problemów społecznych na tym terenie. Według danych GOPS wynika ono z ubóstwa, którym dotkniętych na tej ulicy jest 7 rodzin, oraz bezrobocia z którym boryka się 8 rodzin. 2 rodziny wykazują bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Dożywianiem objętych jest 12 dzieci.

Problem stanowi również przestępczość, ponieważ z danych komendy Policji wynika, że prawie 19% wszystkich interwencji policji w gminie miało miejsce właśnie w tym rejonie.

ul. Wolności

W tym rejonie objęte pomocą GOPS są 2 rodziny. Z danych wynika, że osoby bezrobotne są 2 w tym, obydwie trwale bezrobotne. Są to kobieta w przedziale wiekowym 20-30 lat oraz mężczyzna w wieku 50-60 lat. Bezrobocie tych osób wynika, w przypadku kobiety, z opieki nad dzieckiem do 3 lat, i brakiem możliwości zagwarantowania opieki instytucjonalnej - brak żłobka, natomiast w drugim przypadku głównie z braku chęci i motywacji do podjęcia pracy, wieku oraz niskich kwalifikacji oraz nadużywania alkoholu.

Warto nadmienić że podobnie jak na Placu Karola Miarki mieszkają tutaj osoby, które nie korzystają z pomocy tutaj. GOPS ze względu na posiadane dochody z pracy w szarej strefie, bądź osoby które same sobie radzą. Powodem nie korzystania z pomocy jest to, że nie chcą aby wtrącać się w ich życie, nie rejestrują się w PUP, nie podejmują legalnej pracy, nadużywają

alkoholu itp., Statystyki nie uwzględniają takich osób.

Problem wykluczenia społecznego dotyka 4 rodzin i wynika on w przypadku 2 rodzin z bezrobocia, z niepełnosprawności w przypadku 1 osoby oraz z ubóstwa i przypadku kolejnej osoby. W tym rejonie dwoje dzieci jest objętych dożywianiem.

ul. Piaskowa

Pomocą GOPS objęte są 2 rodziny. Ogółem bezrobotne są 3 osoby w tym. Wszystkie te osoby są długotrwale bezrobotne. Są to 2 kobiety w wieku 20-30 lat i 50-60 lat, oraz mężczyzna w wieku 50-60 lat. Bezrobocie wynika z uwagi na opiekę nad dzieckiem do 3 lat, i braku możliwości zagwarantowania opieki instytucjonalnej - brak żłobka, a także braku chęci i motywacji do podjęcia legalnej pracy, pracy „na czarno”, wieku oraz niskich kwalifikacji a także nadużywania alkoholu.

Warto nadmienić że podobnie jak na Placu Karola Miarki mieszkają osoby, które nie korzystają z pomocy tutaj. GOPS ze względu na posiadane dochody z pracy „na czarno”, bądź osoby które same sobie radzą, a powodem nie korzystania jest to, że nie chcą aby wtrącać się w ich życie, nie rejestrują się w PUP, nie podejmują legalnej pracy, nadużywają alkoholu itp.,

Wykluczenie społeczne dotyka 3 rodzin ze względu na bezrobocie (2 rodziny) oraz ubóstwo (1 rodzina). W tym rejonie dożywianiem objęte jest jedno dziecko.

ul. Żwirki i Wigury

Z pomocy GOPS korzysta 1 rodzina. Jedna osoba na tej ulicy jest bezrobotna długotrwale z powodu braku kwalifikacji. Jest to kobieta w przedziale wiekowym 20-30 lat. Bezrobocie wynika z uwagi na opiekę nad dzieckiem do 3 lat, i brakiem możliwości zagwarantowania opieki instytucjonalnej - brak żłobka oraz niskie kwalifikacje zawodowe.

Wykluczenie społeczne dotyka jednej rodziny ze względu na bezrobocie.

Na obszarze objętym rewitalizacją identyfikuje się również problem z bezrobociem długotrwałym wśród kobiet, charakteryzujące się brakiem chęci do podjęcia zatrudnienia, brakiem kwalifikacji, ale również brakiem chęci do zdobycia kwalifikacji. W konsekwencji problemy z obszaru bezrobocia, przekładają się na problem wykluczenia społecznego. Sytuacja negatywnie odbija się również na dzieciach w rodzinach objętych pomocą, które muszą korzystać między innymi z dożywiania.

W obszarze tym, nasilają się również inne patologie społeczne, w tym przestępstwa i związane z nimi częste interwencje policji.

ul. Plac Wiejski

Bezrobocie dotyka w tym rejonie 13 osób. Bezrobocie przejściowe dotyczy trzech mężczyzn w wieku 24-26 lat z niskimi kwalifikacjami oraz podejmujących prace dorywcze. Trwale bezrobotni to trzech mężczyźni w wieku 45-52 lata również z niskimi kwalifikacjami oraz problemem alkoholowym. Jedna kobieta (25 lat) jest bezrobotna krótkotrwale, co związane jest z koniecznością sprawowania opieki nad dzieckiem i niskimi kwalifikacjami. 6 kobiet jest bezrobotnych długotrwale (wiek 24, 38, 39, 58, 60, 60) z powodu braku wzorów zawodowych oraz niskich kwalifikacji.

Wykluczenie społeczne dotyka 11 rodzin z czego 3 z powodu bezrobocia, 5 z powodu bezrobocia i bezradności opiekuńczo-wychowawczej, 2 z powodu niepełnosprawności i bezrobocia oraz 1 z powodu bezradności opiekuńczo wychowawczej. Z dożywiania w szkole i przedszkolu korzysta 6 dzieci.

ul. Reptowska i Wyzwolenia:

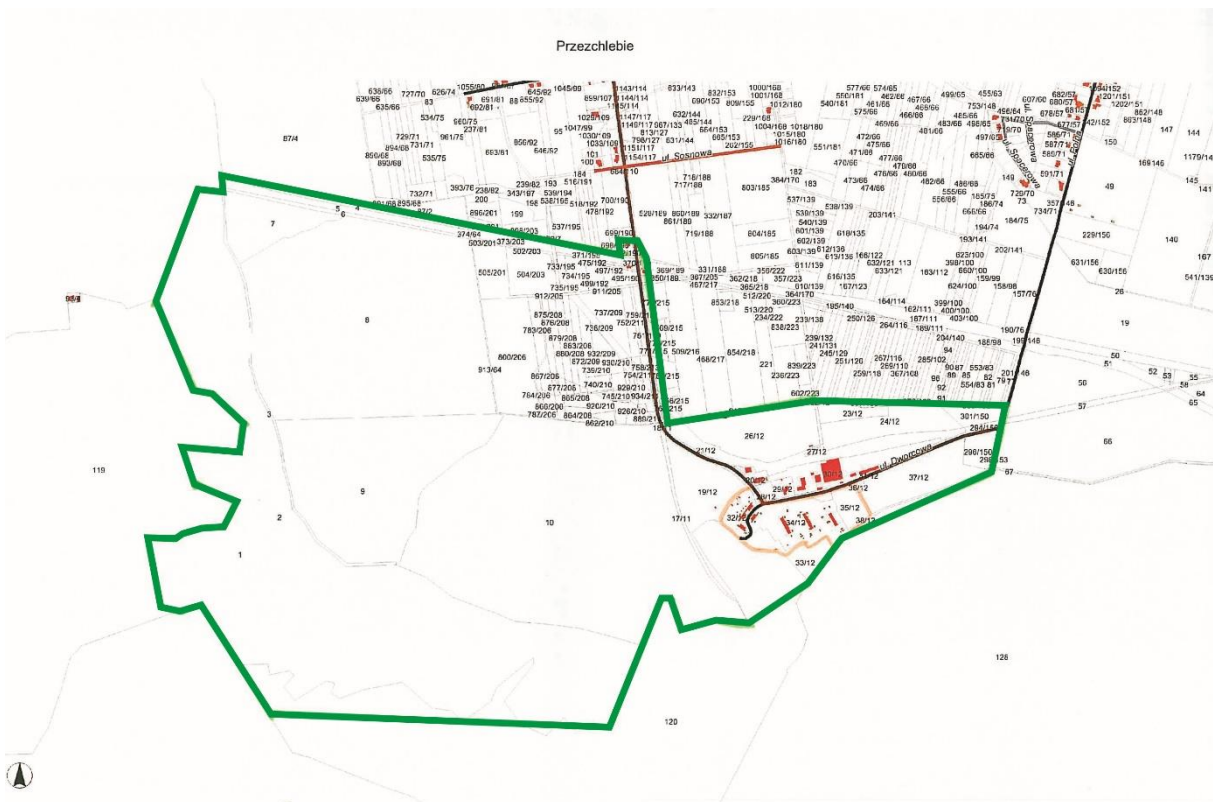
Bezrobocie Dotyka kobiet w wieku 37 lat – bezrobocie przejściowe, samotne wychowywanie dzieci, 40 lat – bezrobocie długotrwale, brak wzorców zawodowych, niskie kwalifikacje, 55 lat – długotrwale bezrobocie związane z niepełnosprawnością i niskimi kwalifikacjami.

Wykluczenie społeczne dotyczy 4 rodzin, 3 z powodu bezrobocia i bezradności opiekuńczo - wychowawczej oraz 1 z powodu bezrobocia. Z dożywiania w szkole i przedszkolu korzysta 3 dzieci.

4.2 Podobszar Przechlebie

Mapa 7 Mapa podobszaru Przechlebie

Podobszar przeznaczony do rewitalizacji to głównie teren dawnego zwałowiska odpadów powęglowych, zajmującego obszar ok. 140,00 ha. W chwili obecnej na przedmiotowym

terenie trwa od wielu lat proces rekultywacji hałdy. Bezpośrednio do terenów pokopalnianych przylega sfera publiczna – budynki komunalne i socjalne wraz z przestrzenią publiczną – plac zabaw. Teren charakteryzuje się wysoce niską wartością estetyczną. W Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego, przyjętym Uchwałą Rady Gminy Zbrostawice nr XXXVI/597/06 z 4 października 2006 r. w południowo – wschodniej części terenu zgodnie z MPZP teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniową o wysokiej intensywności (symbol w Planie MW), tereny UZ/UH/MN – tereny usług zdrowia i opieki społecznej, tereny handlu na terenach mieszkaniowych, P – tereny przemysłu, US – tereny usług centrotwórczych i usług sportowych. Teren zabudowy mieszkaniowej od zachodu i północnego - zachodu otoczony jest terenem hałdy, a od północy terenami przemysłowymi – głównie zakłady kolejowe. Teren ten jest oddalony około 3 kilometrów od centrum miejscowości, a skomunikowany jest drogą powiatową o złym stanie nawierzchni. Teren mieszkaniowy, zabudowany jest 8 budynkami, użytkowanymi jako mieszkania wielorodzinne oraz budynki gospodarcze. Teren w okolicy budynków mieszkalnych pozbawiony jest utwardzonych miejsc parkingowych oraz dróg lokalnych. Budynki mieszkalne uległy zniszczeniu z uwagi na szkody górnicze (odchylenie od pionu oraz zapadnięcie) oraz brak na tym terenie sieci kanalizacji. Sprawy bytowe rozwiązane są poprzez system kanalizacji ogólnospławnej – odbiornikiem jest przedwojenna oczyszczalnia, a część budynków pozbawionych jest wewnętrznych pomieszczeń sanitarnych (toalety) – sanitariaty wspólne lub zewnętrzne tzw. suche ubikacje. Budynki nie są ponadto poddane termomodernizacji. Dla terenu hałdy nie ma Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego. Wyznaczony do rewitalizacji podobszar obejmuje teren o powierzchni ok. 200 ha, z czego teren samej zabudowy mieszkaniowej ok. 3,7 ha, który zamieszkuje ok 150 mieszkańców.

Obszar Przechlebia boryka się również z problemami społecznymi. Należą do nich głównie bezrobocie, wykluczenie społeczne, przestępczość. Szczegółowe dane dotyczące poszczególny rejonów sołectwa kształtują się następująco:

ul. Dworcowa

Liczba osób bezrobotnych: 26 osób bezrobotnych (w tym: 14 mężczyzn długotrwale bezrobotnych oraz 12 kobiet długotrwale bezrobotnych). Kategoria wiekowa osób bezrobotnych (M- mężczyzna, K- kobieta)

20-30 lat 5 osoby 2 M i 3 K

30-40 lat 3 osoby 1 M i 2 K

40-60 lat 18 osób 11 M i 7 K

Przyczyny bezrobocia: trudność w przystosowaniu się po opuszczeniu Zakładu Karnego, brak kwalifikacji zawodowych, problemy z alkoholem, nierozwinięta sieć infrastruktury wiejskiej (brak połączenia autobusowego oraz niska częstotliwość)

Z pomocy społecznej korzystają:

1 rodzina (2 os.) - z powodu niepełnosprawności, bezrobocia i ubóstwa

1 osoba - z powodu niepełnosprawności i ubóstwa

1 rodzina (4 os. w tym 2 dzieci) - z powodu niepełnosprawności, ubóstwa, pomoc w formie dożywiania dwoje dzieci

1 rodzina (6 os. w tym 4 dzieci) - z powodu bezrobocia, ubóstwa i pomoc w formie dożywiania troje dzieci

1 rodzina (4 os. w tym 3 dzieci) - z powodu bezrobocia, ubóstwa, pomoc w formie dożywiania dwoje dzieci (matka samotnie wychowująca dzieci)

1 rodzina (4 osoby w tym 2 dzieci) - z powodu bezrobocia, ubóstwa, pomoc w formie dożywiania dwoje dzieci

1 rodzina (5 osób w tym 2 dzieci) - z powodu bezrobocia, ubóstwa, pomoc w formie dożywiania jednego dziecka

1 osoba - z powodu bezrobocia i ubóstwa

1 rodzina (3 osoby) - z powodu niepełnosprawności, bezrobocia, ubóstwa

1 rodzina (4 osoby w tym 1 dziecko) - z powodu bezrobocia, ubóstwa

1 osoba - z powodu bezrobocia i ubóstwa

1 rodzina (2 osoby) - z powodu bezrobocia i ubóstwa

1 rodzina (4 osoby) - z powodu niepełnosprawności, bezrobocia

1 rodzina (7 osób w tym 5 dzieci) - pomoc w formie dożywiania dzieci

1 osoba - z powodu bezrobocia, ubóstwo

1 osoba - z powodu bezrobocia, ubóstwo.

Przestępczość: założone 2 Niebieskie Karty (2014 - zamknięte)

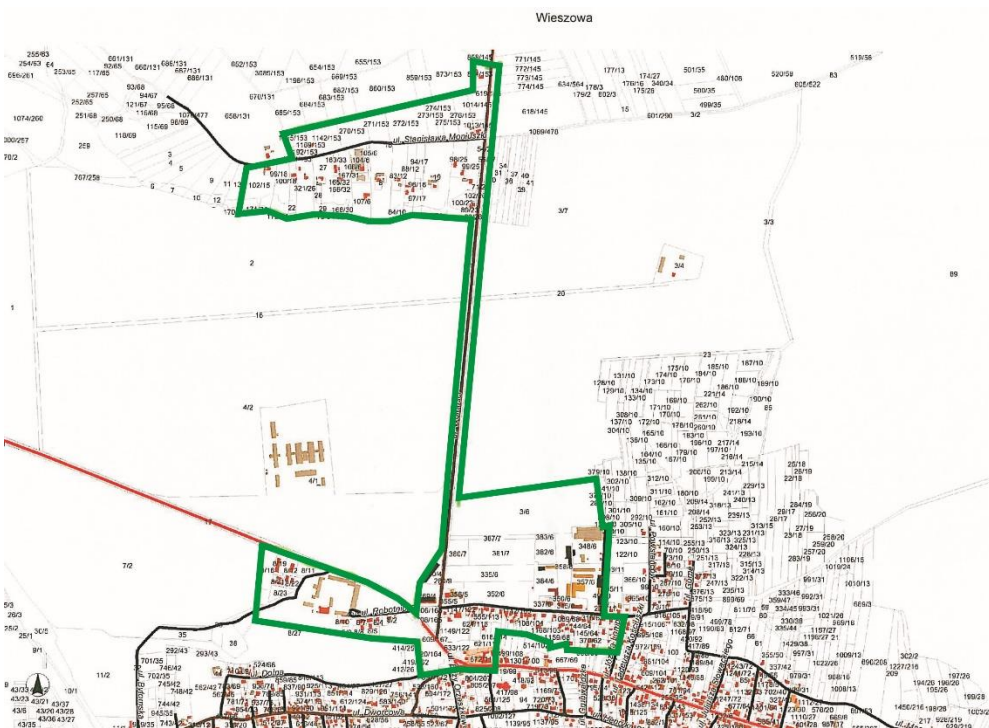
Na pozostałym obszarze objętym rewitalizacją do głównych problemów społecznych zaliczyć należy bezrobocie, szczególnie o charakterze długotrwałym. Jako główne przyczyny bezrobocia wskazuje się brak lub niskie kwalifikacje oraz brak chęci ich zdobycia. Obszar ten

ma charakter klasycznie wiejski, ze słabo rozwiniętą infrastrukturą, w tym w siecią komunikacji transportowej, co również negatywnie oddziałuje na osoby objęte pomocą.

Na analizowanym obszarze w mniejszym stopniu występuje problem z niepełnosprawnością (pomocą objęte dwie osoby) oraz przestępczością (trzy Karty Niebieskie). Ponadto trzy rodziny uzyskują pomoc dla dzieci w formie dożywiania.

4.3 Podobszar Wieszowa

Mapa 8 Mapa podobszaru Wieszowa

Podobszar przeznaczony do rewitalizacji znajduje się centralnej części Gminy Zbrostawice w sołectwie Wieszowa, wzdłuż głównej drogi powiatowej (ul. Mickiewicza) oraz DK 94 (ul. Bytomska). Charakteryzuje się stosunkowo gęstą zabudową mieszkaniową patrząc na charakter zabudowy całej Gminy, cechujący się obszarami byłych Państwowych Gospodarstw

Rolnych oraz terenów przemysłowych. W Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego, przyjętym Uchwałą Rady Gminy Zbrosławice nr XXIV/416/05 i XXIV/415/05 z 23 czerwca 2005 roku na przedmiotowym podobszarze znajdują się tereny RU – tereny usług rolnych, RP – produkcji rolnej, MW - zabudowa mieszkaniowa o wysokiej intensywności, MN i MU – tereny mieszkaniowe, RZ – tereny rolne oraz tereny produkcji przemysłowej i usługowej. Miejscem kluczowym dla wskazanego podobszaru jest teren położony w południowej części, na którym zlokalizowany jest kluczowy obiekt, dla tego podobszaru tj. świetlica gminna położona przy ul. Bytomskiej 154. W budynku świetlicy zlokalizowane są ponadto mieszkania komunalne. W południowej części podobszaru zlokalizowany ponadto jest teren zabudowy mieszkaniowej o wysokiej intensywności – na terenach byłego Państwowego Gospodarstwa Rolnego. Teren mieszkaniowy, zabudowany jest kilkunastoma budynkami, użytkowanymi jako mieszkania wielorodzinne oraz budynki gospodarcze (prywatne spółdzielnie i zarządcy). W części północnej podobszaru wzdłuż ul. Moniuszki zlokalizowana jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Teren ten znajduje się pomiędzy dwoma sołectwami (Zbrosławice i Wieszowa). Na przedmiotowym terenie swoją siedzibę planuje podmiot o charakterze działalności społecznej o kluczowym znaczeniu dla rewitalizowanego podobszaru oraz całej Gminy. Wyznaczony do rewitalizacji podobszar obejmuje teren o powierzchni ok. 2,2 ha, który zamieszkuje ok 450 mieszkańców.

W sołectwie Wieszowa również z występują problemy społeczne. Należą do nich głównie bezrobocie, wykluczenie społeczne, przestępczość. Szczegółowe dane dotyczące poszczególnych rejonów sołectwa kształtują się następująco:

BEZROBOCIE

ul. Bytomska:

Kobiety:

Długotrwale bezrobotne 5 os: (wiek 24, 28, 33, 39, 40)

Przejściowe - krótkotrwale bezrobocie 3 os: (wiek 21, 42, 54)

Mężczyźni:

Długotrwale bezrobotni 5 os: (wiek: 25, 39, 50, 53, 56,)

Przejściowe - krótkotrwale bezrobocie losowe (wiek 34)

Pozostałe ulice:

Kobiety:

Długotrwałe bezrobotne 8 os (wiek: 2 x 26, 33, 40, 41, 2 x 45, 49, 58)

Przejściowe - krótkotrwałe bezrobocie losowe 1 os (wiek: 21)

Mężczyźni:

Długotrwałe bezrobotni 4 os (wiek: 33, 46, 52, 59)

Przejściowe - krótkotrwałe bezrobocie losowe 1 os (wiek 40)

UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE:

ul. Bytomska:

18 rodzin (bezradność opiekuńczo wychowawcza, bezrobocie, niepełnosprawność)

Pozostałe ulice:

24 rodziny (bezradność opiekuńczo wychowawcza, bezrobocie, niepełnosprawność)

DOŻYWIANIE DZIECI W SZKOLE:

ul. Bytomska: 4 dzieci

Pozostałe ulice: 12 dzieci

5. Wizja, planowany efekt rewitalizacji i założenia programu

Rewitalizacja jest to długofalowy, złożony proces przemian społecznych, gospodarczych i przestrzennych w miejscowościach lub ich zdegradowanych częściach, mający na celu poprawę jakości życia mieszkańców, harmonizację i podniesienie estetyki przestrzeni, prowadzący do ożywienia gospodarczego oraz aktywizacji życia społecznego. Jest to tym samym ogólna wizja stanu obszaru poddanego planowanym zmianom. W toku prac nad kształtem Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Zbrosławice do 2022 roku wypracowany został program, w wyniku którego

OBSZAR REWITALIZOWANY – ZBROSŁAWICE, PTAKOWICE, WIESZOWA I PRZEZCHLEBIE, PO WDROŻENIU LPR STANIE SIĘ MIEJSCEM, W KTÓRYM MOŻLIWY BĘDZIE HOLISTYCZNY (CAŁKOWITY, ZRÓWNOWAŻONY) JEGO ROZWÓJ A WSZYTKIE MIEJSCOWOŚCI OFEROWAĆ BĘDĄ PODOBNEGO POZIOMU KOMFORT ŻYCIA SPOŁECZNEGO, GOSPODARCZEGO I PUBLICZNEGO

Tak określona wizja procesu rewitalizacji musi być animowana, realizowana i monitorowana pod ścisłym nadzorem władz samorządowych, przy jednoczesnym współdziałaniu organizacji społecznych, gospodarczych, instytucji lokalnych i grup mieszkańców.

Prawidłowo przeprowadzona rewitalizacja jest dużym bodźcem rozwoju lokalnego, skutkuje polepszeniem stanu infrastruktury technicznej, turystycznej, kulturalnej i społecznej, służącej rozwojowi gospodarczemu oraz większą aktywnością i przedsiębiorczością mieszkańców. Niezwykle istotnym elementem procesu przygotowywania programu rewitalizacji są konsultacje społeczne. Właściwie przeprowadzone konsultacje społeczne oraz prawidłowo zinterpretowane ich wyniki, gwarantują ujęcie w programie rewitalizacji inwestycji zgodnych z oczekiwaniami i potrzebami społeczności lokalnej.

Realizacja Programu rewitalizacji jest uzależniona od realizacji zidentyfikowanych przedsięwzięć z zakresu usług społecznych, dotyczących określonej grupy społecznej, dotkniętej dysfunkcją i wykluczeniem. W przypadku rewitalizacji wsparcie inwestycyjne ma charakter uzupełniający i jest możliwe w powiązaniu z działaniami z zakresu usług społecznych.

Program rewitalizacji ma charakter kompleksowy a zidentyfikowane projekty mają charakter przedsięwzięć komplementarnych i wzajemnie uzupełniających, koordynowanych w niniejszym Programie.

Program rewitalizacji ujmuje zaplanowane działania w sposób kompleksowy, z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszy Społecznego oraz środków publicznych i prywatnych, tak aby nie pomijać aspektu społecznego, gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego i środowiskowego. Program koncentruje się na rewitalizacji terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy obejmując całość zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego dotkniętego szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Na poziomie Programu zostanie zapewniona komplementarność planowanych projektów rewitalizacyjnych, w tym komplementarność:

- przestrzenna poprzez oddziaływanie na cały obszar rewitalizacji, zapewnienie synergii realizowanych projektów, przez takie działania które nie będą skutkowały przeniesieniem problemów na inne obszary i nie będą prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna, wykluczenie;
- problemowa poprzez realizację wzajemnie się dopełniających przedsięwzięć we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym) oraz zapewnienie komplementarności ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach (np. zidentyfikowane potrzeby i przedsięwzięcia planowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Zbrosławice, Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Zbrosławice czy poszczególnych Planów Odnowy Miejscowości) po przeprowadzeniu pogłębionej i usystematyzowanej analizy zjawisk kryzysu na obszarze gminy Zbrosławice, która została przeprowadzona w ramach niniejszego Programu;
- proceduralno-instytucjonalna poprzez zaprojektowanie na poziomie niniejszego Programu takiego systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie i uzupełnianie się na jego rzecz, różnych instytucji. Powyższe oraz spójność procedur zostanie zapewnione poprzez osadzenie systemu zarządzania Programem w przyjętym systemie zarządzania gminą Zbrosławice;
- międzyokresowa poprzez wykorzystanie doświadczeń z poprzedniej perspektywy programowej w latach 2007-2013, w tym dobrych praktyk z tego okresu oraz doświadczeń

gmin realizujących własne programy rewitalizacji, sąsiadujących czy współpracujących z gminą w ramach Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Leśna Kraina Górnego Śląska”;

- źródeł finansowania poprzez umiejętne uzupełnianie i łączenie wsparcia finansowego dla planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków EFRR, EFS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania, z jednoczesnym zapewnieniem silnej koordynacji i synergii projektów rewitalizacyjnych.

W toku pracy nad Programem została także zachowana zasada partnerstwa i partycypacji. Program został wypracowany przez samorząd gminny i poddany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad programem zostały oparte na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy i została zaplanowana partycypacja społeczna na każdym etapie procesu rewitalizacji (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie).

Realizacja Programu wiązać się będzie ponadto z osiągnięciem zakładanych efektów, które także odzwierciedlają zintegrowane myślenie o rozwoju terenów poddawanych rewitalizacji – przewidziane do realizacji projekty i przedsięwzięcia mają przynieść wymierne korzyści wszystkim zainteresowanym na wyznaczonym obszarze rewitalizacji a w konsekwencji oddziaływać mają na poprawę ich stanu. Określono stan pożądany rewitalizacji do którego należy dążyć poprzez realizację Programu Rewitalizacji. Docelowym efektem realizacji Programu jest wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych na wyznaczonym obszarze rewitalizowanym gminy Zbrostawice wraz z fizyczną rewitalizacją wybranych budynków, obiektów i przestrzeni zlokalizowanych na delimitowanym obszarze rewitalizacji. Tak określony efekt/stan pożądany procesu rewitalizacji pozwoli na wybór odpowiednich i skwantyfikowanych mierników/wskaźników osiągnięcia celów programu rewitalizacji, przedstawionych w rozdziale 6. Cele i kierunki działań, przedmiotowego Programu.

6. Cele i kierunki działań

Proces formułowania celów i kierunków działań w ramach Programu Rewitalizacji opierał się o wypracowaną wizję a także pogłębioną i usystematyzowaną analizę zjawisk kryzysowych na obszarze gminy Zbrostawice. Dokumentami źródłowymi były dane statystyczne GUS, dane statystyczne uzyskane na poziomie lokalnym, oraz dane uzyskane z przeprowadzonych badań ankietowych oraz konsultacji i warsztatów diagnostycznych. W oparciu o powyższe dane wskazane zostały poniższe cele i kierunki działań. Cele i kierunki działania wpisują się w oczywisty sposób w dokumenty strategiczne gminy a także, w Regionalny Program operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Cele Programu zostały sformułowane z wykorzystaniem „metody problemowej”. Formułowanie celów opiera się o przeprowadzoną całościową diagnozę i analizę zjawisk kryzysowych, na podstawie której przeprowadzona została identyfikacja problemów.

Celem Programu jest zapewnienie takiego strategicznego podejścia, które poprzez efektywne wsparcie, pozwoli na aktywizację społeczności zamieszkujących obszar zdegradowany oraz pozwoli na kompleksową rewitalizację zdegradowanego obszaru, postrzeganą w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Podejmowane w ramach rewitalizacji działania mają na celu dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców oraz do ożywienia gospodarczego i społecznego danego obszaru. Powyższe zapewnione zostanie poprzez kompleksowe działania rewitalizacyjne. Rewitalizacja ma charakter kompleksowy, to znaczy, że w jej ramach prowadzone będą wielowątkowe, wzajemnie uzupełniające i wzmacniające działania, mające na celu wywołanie jakościowej pozytywnej zmiany na zdefiniowanym obszarze.

Ustalone kierunki działań w ramach niniejszego Programu oparto na wykorzystaniu posiadanych zasobów i zachowaniu podstawowych zasad podejście kompleksowego:

- polepszenia jakości bazy o charakterze społecznym, kulturalnym, turystycznym i sportowo - rekreacyjnym,
- polepszenie jakości infrastruktury technicznej, zasobów komunalnych i socjalnych, oraz przestrzeni publicznej,
- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów,
- podniesienie wiedzy i kompetencji społecznej mieszkańców, zmierzające do rozwoju gospodarczego i integracji społecznej,
- zachowanie i waloryzacja dziedzictwa kulturowego,

- polepszenie jakości środowiska naturalnego,
- wzmocnienie obszaru pod względem ekonomicznym, głównie w celu tworzenia nowych miejsc pracy i przeciwdziałanie ubóstwu,
- polepszenie zdolności organizacyjnych społeczności lokalnych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację grup wykluczonych i poprawę bezpieczeństwa.

Tabela 46 Wizja, cele i kierunki LPR

WIZJA OBSZARU REWITALIZOWANEGO OBSZAR REWITALIZOWANY – ZBROSŁAWICE, PTAKOWICE, WIESZOWA I PRZYZCHLEBIE, PO WDROŻENIU LPR STANIE SIĘ MIEJSCEM, W KTÓRYM MOŻLIWY BĘDZIE HOLISTYCZY (CAŁKOWITY, ZRÓWNOWAŻONY) JEGO ROZWÓJ A WSZYSTKIE MIEJSCOWOŚCI OFEROWAĆ BĘDĄ PODOBNEGO POZIOMU KOMFORT ŻYCIA SPOŁECZNEGO, GOSPODARCZEGO I PUBLICZNEGO	
CELE	KIERUNKI DZIAŁAŃ
C1. Działania w zakresie aktywizacji społecznej i przeciwdziałaniu marginalizacji	K1. Rozwój multimodalnej przestrzeni społecznej służącej włączeniu społecznemu, aktywizacji społecznej, spójności i integracji
	K2. Rozwój kapitału ludzkiego w oparciu o działania skierowane do osób wykluczonych
	K3. Powstanie nowoczesnych centrów aktywności społecznej
	K4. Inicjalizacja i realizacja działań o charakterze szkoleń, kursów, doradztwa, usługi animacyjne oraz inkubacyjne
C2. Realizacja przyjaznej i funkcjonalnej przestrzeni mieszkalnej i usługowej, w tym usług społecznych	K5. Rozwój istniejących i powstanie nowych funkcji dla przestrzeni wykorzystanych na cele społeczne, publiczne i gospodarcze
	K6. Kreowanie projektów pobudzających rozwój społeczny i gospodarczy
	K7. Modernizacja gminnych zasobów zabytkowych
	K8. Modernizacja budynków mieszkalnych i usługowych
	K9. Inwestycje w ochronę środowiska naturalnego
	K10. Stworzenie atrakcyjnych przestrzeni wspólnych
	K11. Działania na rzecz wzmocnienia relacji międzyludzkich i sąsiedzkich
	K12. Modernizacja infrastruktury technicznej

W ramach realizacji Programu prowadzone będą działania w kierunku wyrównywania społecznych różnic, poprzez wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej, społeczności lokalnej wraz z fizyczną rewitalizacją wybranych budynków, obiektów i przestrzeni

zlokalizowanych na delimitowanym obszarze, przez co w rezultacie ograniczone zostanie ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego na tym obszarze. W niniejszym Programie zaplanowano cele w taki sposób, żeby realizowane w ramach niego przedsięwzięcia w sposób spójny i kompleksowy, z użyciem różnych metod i zaangażowaniem różnych sektorów i partnerów, niwelowały zdiagnozowane w analizie zagrożenia. Kompleksowe podejście Programu wyraża spójność w odniesieniu do terytorium, jego zasobów, sytuacji społeczno-gospodarczej i tożsamości obszaru. W wyniku partycypacyjnego udziału społeczności lokalnej, obszar ten poddany został pogłębionej analizie i programowaniu elementów wymagających wsparcia a ustanowione kierunki rozwoju tworzą szeroko pojęty konsensus, który pozwoli korzystać z rozwoju obszaru rewitalizowanego jak najszerszej grupie mieszkańców i organizacji.

Skwantyfikowane mierniki/wskaźników osiągnięcia celów Programu:

Tabela 47 Wskaźniki produktu

Wskaźnik	Wartość docelowa
Liczba projektów polepszających standard przestrzeni publicznej oraz dostosowanie ich funkcji do potrzeb mieszkańców	7
Liczba projektów polepszających stan środowiska naturalnego	5
Liczba projektów zwiększających zakres oferty sportowo-rekreacyjnej	1
Liczba projektów polepszających standard lokali użytkowych i mieszkań	2
Liczba projektów polegających na wzroście aktywności zawodowej mieszkańców	6
Liczba projektów polegających na rozwoju sfery turystycznej i kulturalnej	3
Liczba projektów skutkujących wzrostem aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców	6
Liczba projektów skutkujących wzrostem aktywności sportowej i rekreacyjnej mieszkańców	1
Liczba projektów skierowanych do seniorów, osób niepełnosprawnych, rodzin z małymi dziećmi, które zwiększają ich dostęp do przestrzeni publicznej	7
Liczba osób korzystających z obiektów przeznaczonych na usługi społeczne	Trend wzrostowy
Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach Programu	Trend wzrostowy
Liczba osób starszych (+65) objętych wsparciem w ramach programu	Trend wzrostowy
Liczba osób uczestniczących w programach aktywizacji zawodowej	Trend wzrostowy
Liczba osób korzystających z polepszonego standardu funkcji mieszkalnej	Trend wzrostowy
Liczba osób uczestnicząca w wydarzeniach budujących poczucie wspólnoty	Trend wzrostowy

Źródło: opracowanie własne

Tabela 48 Wskaźniki rezultatu

Wskaźnik	Wartość docelowa
Liczba korzystających z Programu, którym udzielono wsparcia	

Wzrost uczestników inicjatyw lokalnych budujących poczucie wspólnoty i zorientowanych na relacje sąsiedzkie	tendencja wzrostowa - wskaźnik procentowy
Spadek osób korzystających z instytucji świadczących pomoc społeczną	tendencja malejąca - wskaźnik procentowy
Spadek ilości osób bezrobotnych	tendencja malejąca - wskaźnik procentowy
Liczba przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje w konsekwencji realizacji Programu Rewitalizacji	5
Wzrost powierzchni nowoczesnych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych	tendencja wzrostowa - wskaźnik procentowy
Liczba zmodernizowanych obiektów sportowo-reakcyjnych	1
Wzrost liczby lokali i mieszkań o podniesionym w wyniku realizacji PR standardzie	tendencja wzrostowa - wskaźnik procentowy
Liczba przedsięwzięć zakładających wzrost aktywności społeczności lokalnej	5
Wzrost liczby mieszkańców biorących aktywny udział w wydarzeniach sportowych organizowanych w ramach realizacji PR	tendencja wzrostowa - wskaźnik procentowy
Wzrost powierzchni przestrzeni publicznej i obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb seniorów, osób niepełnosprawnych, rodzin z małymi dziećmi	tendencja wzrostowa - wskaźnik procentowy
Spadek poczucia osamotnienia i odrzucenia wśród osób z grup dysfunkcyjnych	tendencja malejąca - wskaźnik procentowy

Źródło: opracowanie własne

7. Lista planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lista planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawiera zidentyfikowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, bez których realizacja celów Programu nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Projekty te zostały zidentyfikowane w toku przeprowadzonej pogłębionej i usystematyzowanej analizy zjawisk kryzysowych na obszarze gminy Zbrostawice i poszczególnych sołectw, w odniesieniu do sytuacji na obszarze województwa śląskiego, obejmująca m. innymi aspekty sfery społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej i gospodarczej wraz analizą natężenia, nawarstwiania lub utrwalania się zjawisk kryzysowych, które to poprzedzały następujące po nich określenie efektów i sformułowanie stanu pożądanego po realizacji Programu wraz ze wskazaniem celów i kierunków działań przedmiotowego Programu.

Projekty rewitalizacyjne przewidziane do realizacji w ramach niniejszego Programu Rewitalizacji będą kierowane do dofinansowania zgodnie z możliwością uzyskania pomocy zewnętrznej na ich sfinansowanie, z uwzględnieniem zasady, że projekty finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będą realizowane w ścisłym połączeniu z działaniami podejmowanymi w ramach wsparcia Europejskiego Funduszu Społecznego, w szczególności przewidzianych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020, w tym priorytetu inwestycyjnego 9i „aktywne włączenie”, z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie osób z obszaru poddawanego działaniom rewitalizacyjnym.

Tabela 49 Listy planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nazwa zadania	Czas realizacji	RPO WSL 2014-2020 Działanie / Poddziałanie	Lokalizacja przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Szacowane wartości
Ukształtowanie przestrzeni publicznej wokół terenu przyległego do budynku Urzędu Gminy oraz Centrum Usług Publicznych jak i rzeki Drama	IV kwartał 2018-IV kwartał 2019	10.3.5. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – wsparcie działań wynikających z Lokalnych Strategii Rozwoju obejmujących obszary wiejskie i rybackie	Zbrostawice - wyznaczony obszar przeznaczony do rewitalizacji	Gmina Zbrostawice	1 000 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Stworzenie warunków do przeciwdziałania marginalizacji społecznej dzięki ukształtowaniu przestrzeni publicznej wokół terenu przyległego do budynku Urzędu Gminy oraz Centrum Usług Publicznych oraz rzeki Drama. Zagospodarowanie terenu przyległego do budynków Urzędu Gminy Zbrostawice oraz Centrum Usług Publicznych położonych przy ul. Oświęcimskiej 2 polegać będzie na montażu sceny plenerowej, utwardzenia terenu rekreacyjnego wraz z montażem urządzeń małej architektury w tym miejsca na ognisko.				Rezultatem projektu (tymczasowo nieskwantyfikowanym) będzie liczba terenów poddanych działaniom. Osiągnięcie wskaźnika wykazane będzie na podstawie protokołu odbioru prac budowlanych.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji</i>	<i>RPO WSL 2014-2020 Działanie / Poddziałanie</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Aktywizacja społeczna na rewitalizowanych obszarach w Zbrosławicach	IV kwartał 2018-IV kwartał 2019	9.1.5 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym - konkurs	Zbrosławice - wyznaczony obszar przeznaczony do rewitalizacji	Gmina Zbrosławice	200 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
<p>Rozwój kapitału ludzkiego poprzez pobudzenia aktywności społecznej mieszkańców i przeciwdziałanie marginalizacji społecznej na obszarze ukształtowanej przestrzeni publicznej wokół terenu przyległego do budynku Urzędu Gminy oraz Centrum Usług Publicznych a także rzeki Drama. Planuje się całoroczną organizację wydarzeń dla osób wykluczonych oraz w okresie zimowym tworzenie lodowiska. W ramach projektu organizowane będą cykliczne imprezy służące włączeniu społecznemu, aktywizacji społecznej, spójności i integracji oraz imprezy o charakterze kulturalno-społecznym oraz sportowym. Charakter organizowanych imprez sprzyjał będzie integracji społecznej, co prowadzić będzie do zmniejszenia problemu wykluczenia społecznego oraz aktywizację społeczno-zawodową.</p>				<p>Rezultatem projektu (tymczasowo nieskwantyfikowanym) będzie liczba osób korzystających z powstałego obiektu przeznaczonego na cele społeczne oraz liczba odbywających się tam zajęć. Osiągnięcie rezultatów projektu potwierdzone będzie na podstawie kart zajęć, list obecności itp. Możliwe do zanalizowania będzie także indywidualne poczucie wykluczenia na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród korzystających z terenu przed i po określonym cyklu uczestniczenia w wydarzeniach realizowanych na tym terenie.</p>	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji</i>	<i>RPO WSL 2014-2020 Działanie / Poddziałanie</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Modernizacja budynku mieszkaniowego na cele prowadzenia Centrum Aktywności Społecznej w Wieszowej - Glinicy	I kwartał 2018-IV kwartał 2019	10.3.5. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – wsparcie działań wynikających z Lokalnych Strategii Rozwoju obejmujących obszary wiejskie i rybackie	Wieszowa - wyznaczony obszar przeznaczony do rewitalizacji	Fundacja ABIEL	500 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Projekt zakłada całościową modernizacja i polegać będzie na zaadoptowaniu budynku mieszkalnego na potrzeby utworzenia CAS. Nastąpi remont poszczególnych pomieszczeń użytkowych w celu możliwości stworzenia CAS. Zmodernizowany i zaadaptowany na prowadzenie działalności fundacji obiekt pozwoli na prowadzenie działań zmierzających do aktywizacji osób wykluczonych w szczególności osób, które opuściły zakłady karne i penitencjarne i potrzebują aktywizacji społecznej w tym zakresie oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Modernizacja obiektu spowoduje m. innymi możliwość prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych dla wskazanej grupy. W ramach przedsięwzięcia planowane jest przeprowadzenie działań inwestycyjnych.				Rezultatem projektu (tymczasowo nieskwantyfikowanym) będzie liczba obiektów poddanych działaniom. Osiągnięcie wskaźnika wykazane będzie na podstawie protokołu odbioru prac budowlanych.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji</i>	<i>RPO WSL 2014-2020 Działanie / Poddziałanie</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Aktywizacja społeczna mająca na celu zdobycie nowych umiejętności, kompetencji i poszerzenia wiedzy i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w Wieszowie	I kwartał 2018-IV kwartał 2019	7.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia – konkurs	Wieszowa - wyznaczony obszar przeznaczony do rewitalizacji	Fundacja ABIEL	200 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
<p>Zadanie polega na utworzeniu Centrum Aktywności Społecznej, którego działalność zmierzała będzie do pobudzenia aktywności społecznej mieszkańców i przeciwdziałanie marginalizacji społecznej.</p> <p>W ramach zadania realizowane będą działania o charakterze szkoleń, kursów, doradztwa, usługi animacyjne oraz inkubacyjne. Przeprowadzenie działań aktywujących i przeciwdziałających wykluczeniu osób dotkniętych zjawiskami kryzysowymi na delimitowanym obszarze.</p>				<p>Rezultaty realizacji projektu</p> <p>Rezultatem projektu (tymczasowo nieskwantyfikowane) znajdą odzwierciedlenie w liczbie osób korzystających z CAS Zakłada się, że realizacja projektu doprowadzi do zmniejszenia liczby osób wykluczonych.</p> <p>Możliwe do zanalizowania będzie także indywidualne poczucie wykluczenia na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród korzystających z obiektu przed i po określonym cyklu uczestniczenia w wydarzeniach realizowanych w obiekcie.</p>	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji</i>	<i>RPO WSL 2014-2020 Działanie / Poddziałanie</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Wieszowej na potrzeby pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i przeciwdziałania marginalizacji społecznej	I kwartał 2018-IV kwartał 2019	10.3.5. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – wsparcie działań wynikających z Lokalnych Strategii Rozwoju obejmujących obszary wiejskie i rybackie	Wieszowa - wyznaczony obszar przeznaczony do rewitalizacji	Gmina Zbrosławice	1 500 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Projekt zakłada utworzenie Dziennego Ośrodka Integracji Społecznej i Kulturalnej w Wieszowej. Modernizacja polegać będzie na remoncie elewacji – termomodernizacja całego budynku, wymianie źródła ciepła, wymianie stolarki okiennej, remoncie i modernizacji sali świetlicy (scena, oświetlenie), remoncie dachu, remoncie poszczególnych pomieszczeń użytkowych w celu możliwości stworzenia Dziennego ośrodka integracji. Remoncie podlegać będą również części wspólne lokalów komunalnych i socjalnych, które znajdują się w tym samym budynku świetlicy.				Rezultatem projektu (tymczasowo nieskwantyfikowanym) będzie liczba obiektów poddanych działaniom. Osiągnięcie wskaźnika wykazane będzie na podstawie protokołu odbioru prac budowlanych.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji</i>	<i>RPO WSL 2014-2020 Działanie / Poddziałanie</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Aktywizacja społeczna grup defaworyzowanych przez działania integracyjne Dziennego Ośrodka Integracji Społecznej i Kulturalnej w Wieszowej	I kwartał 2018-IV kwartał 2019	9.1.5 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym - konkurs	Wieszowa - wyznaczony obszar przeznaczony do rewitalizacji	Gmina Zbrosławice	200 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
W ramach zadania planuje się organizację cyklicznych całorocznych wydarzeń kulturowych, wystaw, zajęć dla osób wykluczonych z animatorami. Planuje się również możliwość prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych oraz zwalczania skutków alkoholizmu.				<p>Rezultaty realizacji projektu (tymczasowo nieskwantyfikowane) znajdą odzwierciedlenie w liczbie osób korzystających z Dziennego Ośrodka Integracji Społecznej i Kulturalnej. Zakłada się, że realizacja projektu doprowadzi do zmniejszenia liczby osób wykluczonych.</p> <p>Możliwe do zanalizowania będzie indywidualne poczucie wykluczenia na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród korzystających z obiektu przed i po określonym cyklu uczestniczenia w wydarzeniach realizowanych w obiekcie. Możliwe będzie także zidentyfikowanie skali problemów alkoholowych na podstawie ankiet i rozmów przeprowadzonych wśród korzystających z obiektów i wdrożonych działań przed i po określonym cyklu uczestniczenia w wydarzeniach realizowanych w obiektach</p>	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji</i>	<i>RPO WSL 2014-2020 Działanie / Poddziałanie</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Remont i rewitalizacja zasobu komunalnego wraz z przestrzenią publiczną na obszarze Przechlebia	I kwartał 2018-IV kwartał 2019	10.3.5. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – wsparcie działań wynikających z Lokalnych Strategii Rozwoju obejmujących obszary wiejskie i rybackie	Przechlebie - wyznaczony obszar przeznaczony do rewitalizacji	Gmina Zbrosławice	1 500 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Przedmiotowy projekt opierać się będzie na remoncie zasobu komunalnego i socjalnego w rewitalizowanym obszarze Przechlebia. Teren zasobu komunalnego oddalony jest około 3 kilometrów od centrum miejscowości, a skomunikowany jest drogą powiatową o złym stanie nawierzchni. Teren mieszkaniowy, zabudowany jest 8 budynkami, użytkowanymi jako mieszkania wielorodzinne oraz budynki gospodarcze. Założeniem projektu jest zagospodarowanie przestrzeni publicznej w okolicy budynków mieszkalnych wraz z montażem urządzeń małej architektury. Działania wobec budynków skierowane będą w kierunku zlikwidowania usterek wynikających ze szkód górniczych (poprawa stateczności i fundamentów budynków). Prace obejmą ponadto działania zmierzające do regulacji spraw bytowych (kanalizacja, toalety) oraz termomodernizacji budynków celem poprawy jakości życia i estetyki zasobu.				Rezultatem projektu (tymczasowo nieskwantyfikowanym) będzie liczba obiektów poddanych działaniom. Osiągnięcie wskaźnika wykazane będzie na podstawie protokołu odbioru prac budowlanych.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji</i>	<i>RPO WSL 2014-2020 Działanie / Poddziałanie</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Aktywizacja społeczna na rewitalizowanym obszarze Przechlebia	I kwartał 2018-IV kwartał 2019	9.1.5 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym - konkurs	Przechlebie - wyznaczony obszar przeznaczony do rewitalizacji	Gmina Zbrosławice	200 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Przeprowadzenie działań w świetlicy w Przechlebie - utworzenie placówki wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Działania nastawiona na aktywizację i włączenie społeczne. Działalność jednostki skierowana będzie do zidentyfikowanych na obszarze zdegradowanych grup dysfunkcyjnych. Planuje się także organizację zajęć społecznych, szkoleń, kursów. W ramach przedsięwzięcia planowane jest przeprowadzenie działań dotyczących sfery społecznej tj. przeprowadzenie działań aktywujących i przeciwdziałających wykluczeniu osób dotkniętych zjawiskami kryzysowymi na delimitowanym obszarze.				Rezultaty realizacji projektu (tymczasowo nieskwantyfikowane) znajdą odzwierciedlenie w liczbie osób korzystających z świadczonych działań. Zakłada się, że realizacja projektu doprowadzi do zmniejszenia liczby osób korzystających z pomocy GOPS. Możliwe do zanalizowania będzie także indywidualne poczucie wykluczenia na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród korzystających z obiektu przed i po określonym cyklu uczestniczenia w wydarzeniach realizowanych w obiekcie.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji</i>	<i>RPO WSL 2014-2020 Działanie / Poddziałanie</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Remont i rewaloryzacja zasobu komunalnego wraz z przestrzenią publiczną na obszarze Zbrostawic i Ptakowic	I kwartał 2018-IV kwartał 2019	10.3.5. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – wsparcie działań wynikających z Lokalnych Strategii Rozwoju obejmujących obszary wiejskie i rybackie	Zbrostawice i Ptakowice - wyznaczony obszar przeznaczony do rewitalizacji	Gmina Zbrostawice	1 700 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Przedmiotowy projekt opierać się będzie na remoncie zasobu komunalnego i socjalnego w rewitalizowanym obszarze Zbrostawice - Ptakowice. Założeniem projektu jest zagospodarowanie przestrzeni publicznej w okolicy budynków mieszkalnych wraz z montażem urządzeń małej architektury. Działania skierowane będą na regulację spraw bytowych (kanalizacja, toalety), termomodernizacji budynków celem poprawy jakości życia i estetyki zasobu oraz stanu technicznego części wspólnej w tym przede wszystkim dachów.				Rezultatem projektu (tymczasowo nieskwantyfikowanym) będzie liczba obiektów poddanych działaniom. Osiągnięcie wskaźnika wykazane będzie na podstawie protokołu odbioru prac budowlanych	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji</i>	<i>RPO WSL 2014-2020 Działanie / Poddziałanie</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Aktywizacja społeczna na obszarze Zbrostawic i Ptakowic	I kwartał 2018-IV kwartał 2019	9.1.5 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym - konkurs	Zbrostawice i Ptakowice - wyznaczony obszar przeznaczony do rewitalizacji	Gmina Zbrostawice	300 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Przeprowadzenie działań w świetlicy opiekuńczo - wychowawczej w Ptakowicach - utworzenie placówki wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Działania nastawiona na aktywizację i włączenie społeczne. Działalność jednostki skierowana będzie do zidentyfikowanych na obszarze zdegradowanych grup dysfunkcyjnych. Planuje się organizację zajęć społecznych, szkoleń, kursów. W ramach przedsięwzięcia planowane jest przeprowadzenie działań dotyczących sfery społecznej tj. przeprowadzenie działań aktywujących i przeciwdziałających wykluczeniu osób dotkniętych zjawiskami kryzysowymi na delimitowanym obszarze.				Rezultaty realizacji projektu (tymczasowo nieskwantyfikowane) znajdą odzwierciedlenie w liczbie osób korzystających z świadczonych działań. Zakłada się, że realizacja projektu doprowadzi do zmniejszenia liczby osób korzystających z pomocy GOPS. Możliwe do zanalizowania będzie także indywidualne poczucie wykluczenia na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród korzystających z obiektu przed i po określonym cyklu uczestniczenia w wydarzeniach realizowanych w obiekcie.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji</i>	<i>RPO WSL 2014-2020 Działanie / Poddziałanie</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartość</i>
Modernizacja budynku i budynków technicznych byłego Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Zbrosławicach z przeznaczeniem na cele społeczne, gospodarcze i kulturalne	II kwartał 2017-II kwartał 2018	10.3.5. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – wsparcie działań wynikających z Lokalnych Strategii Rozwoju obejmujących obszary wiejskie i rybackie	Zbrosławice - wyznaczony obszar przeznaczony do rewitalizacji	Gmina Zbrosławice/ Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Zbrosławicach	3 000 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
<p>Projekt polega na modernizacji budynku głównego i budynków technicznych byłego Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Zbrosławicach z przeznaczeniem na cele społeczne, gospodarcze i kulturalne, dla osób wykluczonych. W ramach zadania zostaną przeprowadzone prace budowlano-montażowe istniejących obiektów w celu jego kompleksowego zagospodarowania. Modernizacja budynku polegać będzie na rozbudowie obiektu o pomieszczenia służące celowi publicznemu i świadczeniu pomocy społecznej i gospodarczej mieszkańcom. Modernizacja budynków gospodarczych i magazynowych polegać będzie na remoncie i rozbudowie obiektów celem umożliwienia prowadzenia zajęć edukacyjno – szkoleniowych (zajęcia praktyczne na wyspecjalizowanych stanowiskach) oraz dostosowanie infrastruktury i zagospodarowanie terenu. Projekt przewiduje przeprowadzenie prac budowlanych związanych z dobudową pomieszczeń i remontem istniejących, dociepleniem budynków, modernizacją pomieszczeń oraz wyposażeniem pomieszczeń w sprzęt i wyposażenie wspomagające proces włączenia grup dysfunkcyjnych i aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach przedsięwzięcia planowane jest przeprowadzenie działań inwestycyjnych jak i dotyczących sfery społecznej tj. przeprowadzenie działań aktywujących i przeciwdziałających wykluczeniu osób dotkniętych zjawiskami kryzysowymi na delimitowanym obszarze.</p>				<p>Rezultatem projektu (tymczasowo nieskwantyfikowanym) będzie liczba obiektów poddanych działaniom. Osiągnięcie wskaźnika wykazane będzie na podstawie protokołu odbioru prac budowlanych</p>	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji</i>	<i>RPO WSL 2014-2020 Działanie / Poddziałanie</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Aktywizacja społeczna mająca na celu zdobycie nowych umiejętności, kompetencji i poszerzenia wiedzy i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w Zbrostawicach	II kwartał 2017-II kwartał 2018	7.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia – konkurs	Zbrostawice - wyznaczony obszar przeznaczony do rewitalizacji	Gmina Zbrostawice/ Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Zbrostawicach	300 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
W ramach zadania planuje się zorganizowanie szkoleń, kursów, doradztwa, prowadzenia zajęć edukacyjno – szkoleniowych (zajęcia praktyczne na wyspecjalizowanych stanowiskach) dla osób z problemami społecznymi, w zrewitalizowanym budynku technicznym byłego Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Zbrostawicach.				<p>Rezultatem projektu (tymczasowo nieskwantyfikowanym) będzie ilość osób korzystających z powstałego obiektu przeznaczonego na cele społeczne oraz liczba odbywających się zajęć. Osiągnięcie rezultatów projektu potwierdzone będzie na podstawie kart zajęć, list obecności itp.</p> <p>Rezultatem projektu będzie ilość osób, które rozpoczną działalność gospodarczą lub podejmą stałą pracę. Osiągnięcie rezultatów projektu potwierdzone będzie na podstawie zawartych umów i zaświadczeń o zatrudnieniu, itp.</p> <p>Osiągnięcie rezultatów projektu potwierdzone będzie na podstawie kart zajęć, list obecności oraz dokumentów potwierdzających uzyskaną pomoc itp.</p> <p>Rezultaty realizacji projektu znajdą odzwierciedlenie w liczbie osób korzystających z pomocy GOPS. Zakłada się, że realizacja projektu</p>	

	doprowadzi do zmniejszenia tej liczby. Możliwe do zanalizowania będzie także indywidualne poczucie wykluczenia oraz kierunków rozwoju zawodowych na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród korzystających z obiektu przed i po określonym cyklu uczestniczenia w wydarzeniach realizowanych w obiekcie
--	---

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji</i>	<i>RPO WSL 2014-2020 Działanie / Poddziałanie</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Modernizacja kompleksu pałacowego położonego przy ul. Zamkowej w Zbrosławicach z przeznaczeniem na cele społeczne, gospodarcze, kulturalne i samorządowe	I kwartał 2019-III kwartał 2020	10.3.5. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – wsparcie działań wynikających z Lokalnych Strategii Rozwoju obejmujących obszary wiejskie i rybackie	Zbrosławice - wyznaczony obszar przeznaczony do rewitalizacji	Podmiot prywatny, lub Gmina Zbrosławice	3 000 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Z uwagi na dużą wartość historyczną oraz architektoniczną jak i położenie w centralnej części Gminy Zbrosławice oraz wyznaczonego obszaru rewitalizacyjnego w ramach zadania zostaną przeprowadzone gruntowne prace budowlano-montażowe istniejącego obiektu w celu jego kompleksowego zagospodarowania i przywrócenia dawnej świetności. Modernizacja budynku polegać będzie na całkowitym remoncie stropów, dachu, elewacji oraz poszczególnych pomieszczeń. Wykonaniu będzie podlegać także dostosowanie budynku do osób niepełnosprawnych. Urządzeniu będzie podlegać ponadto teren zielony wraz z ochroną i konserwacją drzewostanu o dużych walorach przyrodniczych oraz montażu urządzeń małej architektury i monitoringu. Końcowym etapem działań będzie wyposażenie pomieszczeń w sprzęt i wyposażenie wspomagające proces włączenia grup dysfunkcyjnych i aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jak i świadczenia usług publicznych.				Rezultatem projektu (tymczasowo nieskwantyfikowanym) będzie liczba obiektów poddanych działaniom. Osiągnięcie wskaźnika wykazane będzie na podstawie protokołu odbioru prac budowlanych	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji</i>	<i>RPO WSL 2014-2020 Działanie / Poddziałanie</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Aktywizacja społeczna. Stworzenie miejsca aktywności fizycznej i kulturalno-edukacyjnej w kompleksie zamkowym w Zbrosławice	I kwartał 2019-III kwartał 2020	9.1.5 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym - konkurs	Zbrosławice - wyznaczony obszar przeznaczony do rewitalizacji	Podmiot prywatny, lub Gmina Zbrosławice	200 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
<p>Zadanie polega na wykorzystaniu potencjału zrewitalizowanego kompleksu pałacowego w Zbrosławicach, w celu aktywizacji społecznej mieszkańców Gminy. Planuje się aktywizację i integrację społeczeństwa, dzięki czemu zmaleją skala problemu wykluczenia społecznego. W ramach projektu przewiduje się organizację cyklicznych imprez kulturalnych, edukacyjnych, sportowych. Organizowane będą również spektakle plenerowe, zorganizowane ćwiczenia fizyczne, animacje kultury i edukacji. W ramach przedsięwzięcia planowane jest przeprowadzenie działań dotyczących sfery społecznej tj. przeprowadzenie działań aktywujących i przeciwdziałających wykluczeniu osób dotkniętych zjawiskami kryzysowymi na delimitowanym obszarze.</p>				<p>Rezultatem projektu (tymczasowo nieskwantyfikowanym) będzie ilość osób korzystających z powstałego obiektu przeznaczonego na cele społeczne oraz liczba odbywających się zajęć. Osiągnięcie rezultatów projektu potwierdzone będzie na podstawie kart zajęć, list obecności itp. Osiągnięcie rezultatów projektu potwierdzone będzie na podstawie kart zajęć, list obecności oraz dokumentów potwierdzających uzyskaną pomoc itp.</p> <p>Rezultaty realizacji projektu znajdą odzwierciedlenie w liczbie osób korzystających z GOPS. Zakłada się, że realizacja projektu doprowadzi do zmniejszenia tej liczby. Możliwe do zanalizowania będzie także indywidualne poczucie wykluczenia oraz kierunków rozwoju zawodowych na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród korzystających z obiektu przed i po określonym cyklu uczestniczenia w wydarzeniach realizowanych w obiekcie</p>	

Źródło: opracowanie własne na podstawie złożonych kart projektów rewitalizacyjnych

Poniżej przedstawiono tabelę obrazującą powiązanie podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych z przyjętymi celami rewitalizacji i kierunkami działań.

Tabela 50 Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych dla projektów podstawowych

Nazwa projektu	Cel rewitalizacji	Kierunek działań rewitalizacyjnych
Ukształtowanie przestrzeni publicznej wokół terenu przyległego do budynku Urzędu Gminy oraz Centrum Usług Publicznych jak i rzeki Drama	C1, C2	K1, K10, K11
Aktywizacja społeczna na rewitalizowanych obszarach w Zbrostawicach	C1, C2	K2, K6
Modernizacja budynku mieszkaniowego na cele prowadzenia Centrum Aktywności Społecznej w Wieszowej - Glinicy	C1, C2	K3, K5, K9
Aktywizacja społeczna mająca na celu zdobycie nowych umiejętności, kompetencji i poszerzenia wiedzy i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w Wieszowie	C1	K4
Modernizacji budynku świetlicy wiejskiej w Wieszowej na potrzeby pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i przeciwdziałania marginalizacji społecznej	C1, C2	K2, K5, K9
Aktywizacja społeczna grup defaworyzowanych przez działania integracyjne Dziennego Ośrodka Integracji Społecznej i Kulturalnej w Wieszowej	C1, C2	K2, K4, K6
Remont i rewaloryzacja zasobu komunalnego wraz z przestrzenią publiczną na obszarze Przechlebia	C2	K8, K9, K10
Aktywizacja społeczna na rewitalizowanym obszarze Przechlebia	C2	K6
Remont i rewaloryzacja zasobu komunalnego wraz z przestrzenią publiczną na obszarze Zbrostawic i Ptakowic	C2	K6, K8, K9, K10
Aktywizacja społeczna na obszarze Zbrostawic i Ptakowic	C2	K11
Modernizacja budynku i budynków technicznych byłego Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Zbrostawicach z przeznaczeniem na cele społeczne, gospodarcze i kulturalne	C2	K5, K9, K12
Aktywizacja społeczna mająca na celu zdobycie nowych umiejętności, kompetencji i poszerzenia wiedzy i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w Zbrostawicach	C1, C2	K2, K6
Modernizacja kompleksu pałacowego położonego przy ul. Zamkowej w Zbrostawicach z przeznaczeniem na cele społeczne, gospodarcze, kulturalne i samorządowe	C2	K5, K7, K9
Aktywizacja społeczna. Stworzenie miejsca aktywności fizycznej i kulturalno-edukacyjnej w kompleksie zamkowym w Zbrostawicach	C2	K5, K10, K11

Źródło: opracowanie własne

8. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki wyznaczonych działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową to zbiorczy opis uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. takich, których zakres, koszt, sposób finansowania czy termin realizacji nie został do końca określony lub które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów Programu Rewitalizacji. Przedsięwzięcia te także zostały zidentyfikowane w toku przeprowadzonej pogłębionej i usystematyzowanej diagnozy i analizy zjawisk kryzysowych na obszarze gminy Zbrosławice a także w oparciu o dane ankietowe i informacje pozyskane podczas warsztatów. W oparciu o analizę danych z przeprowadzonego w ramach diagnozy badania ankietowego oraz w oparciu o dane przekazane przez uczestników warsztatów pozostałymi postulowanymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnym dla zdiagnozowanego i wyznaczonego obszaru rewitalizacji są działania rewitalizacyjne, które mają pozytywnie wpłynąć na rozwiązanie zjawisk kryzysowych na obszarze gminy Zbrosławice. Działaniami tymi są:

Tabela 51 Zestawienie pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zakres/tytuł projektu	Podmiot zgłaszający	Działanie / Poddziałanie RPO WSL 2014-2020
Aktywne przeciwdziałanie bezrobociu na terenie Zbrosławic – wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej	sektor społeczny	7.3.3 Promocja samozatrudnienia – konkurs
Opieka nad dziećmi do lat 3	sektor prywatny	8.1.2 Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych nad dziećmi do 3 lat - konkurs
Zagospodarowanie doliny rzeki Drama na cele spełniania funkcji rekreacyjnej i pobudzenia gospodarki Zbrosławic	sektor prywatny	10.3.5. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – wsparcie działań wynikających z Lokalnych Strategii Rozwoju obejmujących obszary wiejskie i rybackie
Przygotowanie i wdrożenie oferty szkoleniowo – doradczej, edukacyjnej, a także integracyjnej dla mieszkańców obszarów delimitowanych, mająca na celu zdobycie nowych umiejętności, kompetencji i poszerzenia wiedzy, a także przeciwdziałania wykluczeniu (m. innymi kursy, zajęcia)	sektor społeczny	7.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia – konkurs

Aktywna integracja grup zagrożonych w tym osób niepełnosprawnych i starszych	sektor społeczny	9.1.5 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym - konkurs
Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy siedzibie UG Zbrostawice: organizacja okresowych jarmarków, targowisk w celu ożywienia integracji i wspomożenia działalności lokalnych przedsiębiorców	Gmina Zbrostawice	10.3.5. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – wsparcie działań wynikających z Lokalnych Strategii Rozwoju obejmujących obszary wiejskie i rybackie

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy

Poniżej przedstawiono tabelę obrazującą powiązanie pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych z przyjętymi celami rewitalizacji i kierunkami działań.

Tabela 52 Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych dla pozostałych rodzajów przedsięwzięć

Nazwa projektu	Cel rewitalizacji	Kierunek działań rewitalizacyjnych
Aktywne przeciwdziałanie bezrobociu na terenie Zbrostawic – wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej	C1, C2	K2, K4, K6
Opieka nad dziećmi do lat 3	C2	K6
Zagospodarowanie doliny rzeki Drama na cele spełniania funkcji rekreacyjnej i pobudzenia gospodarki Zbrostawic	C1, C2	K1, K9, K10
Przygotowanie i wdrożenie oferty szkoleniowo – doradczej, edukacyjnej, a także integracyjnej dla mieszkańców obszarów delimitowanych, mająca na celu zdobycie nowych umiejętności, kompetencji i poszerzenia wiedzy, a także przeciwdziałania wykluczeniu (m. innymi kursy, zajęcia)	C1, C2	K4, K6, K11
Aktywna integracja grup zagrożonych w tym osób niepełnosprawnych i starszych	C1	K2, K4
Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy siedzibie UG Zbrostawice: organizacja okresowych jarmarków, targowisk w celu ożywienia integracji i wspomożenia działalności lokalnych przedsiębiorców	C1, C2	K1, K3, K5, K10, K11

Źródło: opracowanie własne

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem

W kontekście niniejszego dokumentu pojęcie komplementarności rozpatrywane jest na kilku poziomach. Mówimy więc o komplementarności na poziomie programowym (Program wykazuje powiązania z dokumentami programowymi i planistycznymi na poziomie regionalnym oraz lokalnym), zintegrowaniu sektorowym (współpracy sektorów publicznego, społecznego i gospodarczego), zintegrowaniu zasobów (strategia zaplanowanymi działaniami odnosi się do szeregu zasobów obszaru objętego LPR), zintegrowaniu obszaru (w wyniku zrealizowanych działań na obszarze objętym LPR stanie się on bardziej spójny) oraz zintegrowaniu zarządzania LPR.

W kontekście zintegrowania programowego LPR wpisuje się w kluczowe ustalenia dokumentów na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym - z dokumentami strategicznymi poszczególnych poziomów administracji samorządowej. Zintegrowanie na poziomie lokalnym opisano w części 2. Opis powiązań Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Z kolei na poziomie regionalnym LPR wykazuje zintegrowanie z „Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020” przyjętym przez Zarząd Województwa Śląskiego 10 kwietnia 2014 roku, a zaakceptowanym przez Komisję Europejską 18 grudnia 2014 roku. Niniejszy LPR zakłada realizację operacji zbieżnych z priorytetami inwestycyjnymi 8i Wzrost aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia,

9i Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności zamieszkującej obszary zdegradowane i peryferyjne, 9v Wzrost liczby i stabilności miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej w regionie, 9a Lepszy dostęp do usług społecznych dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, 9b Zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny. Powyższe priorytety inwestycyjne realizowane są w ramach RPO WSL głównie w ramach VII Osi priorytetowej Regionalny rynek pracy, VIII Osi priorytetowej Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy, IX Osi priorytetowej Włączenie społeczne, X Osi priorytetowej Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna oraz XI Osi priorytetowej Wzmocnienie potencjału edukacyjnego.

Reasumując LPR wykazuje zintegrowanie na poziomie zakresu tematycznego i celów z następującymi priorytetami: oś priorytetowa V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów (cel szczegółowy: zwiększona atrakcyjność obiektów kulturowych regionu); oś priorytetowa VI Transport (cel szczegółowy: lepsza dostępność głównych szlaków drogowych województwa); oś priorytetowa VII Regionalny rynek pracy (cele szczegółowe: wzrost aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia; rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia); oś priorytetowa IX Włączenie społeczne (cele szczegółowe: wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych zamieszkujących obszary zdegradowane i peryferyjne; wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu); oś priorytetowa X Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna (cele szczegółowe: lepszy dostęp do usług społecznych dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem; zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny); oś priorytetowa XI Wzmocnienie potencjału edukacyjnego (cel szczegółowy: wzrost kwalifikacji i kompetencji w zakresie umiejętności cyfrowych i języków obcych dorosłych mieszkańców województwa śląskiego, w szczególności osób starszych oraz osób o niskich kwalifikacjach; wzrost zatrudnienia wśród absolwentów szkół i placówek kształcenia zawodowego poprzez poprawę efektywności realizowanego wsparcia).

Zintegrowanie jest również widoczne w odniesieniu do Strategii rozwoju województwa śląskiego „Śląskie 2020+” z 2013 roku, będącej aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”, uchwalonej przez Sejmik Województwa Śląskiego 17 lutego 2010 roku. Zintegrowanie zachodzi na poziomie 3 celów strategicznych: Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność (a w jego ramach zwłaszcza cel operacyjny: A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy oraz A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały), Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie (a w nim zwłaszcza cel operacyjny B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców oraz B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców)

oraz Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni (a w nim cel operacyjny C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni). Komplementarność na szczeblu powiatu sprowadza się do zbieżności Lokalnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Powiatu Tarnogórskiego do roku 2022, przyjętą Uchwałą nr 323/1635/2010 Rady Powiatu w Tarnowskich Górach z 14 września 2010 roku. Zapisy Programu Rewitalizacji gminy Zbrostawice wpisują się w ogólne, deklaratywne zapisy Strategii (tj. w wizję rozwoju – „Powiat tarnogórski będzie miejscem życia harmonijnie rozwijających się społeczności, które szanują wartości budowane przez pokolenia i racjonalnie wykorzystują lokalne zasoby naturalne oraz instytucjonalne”, i misję – „Integrować wysiłki gmin, instytucji publicznych, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedsiębiorczych jednostek i liderów przemian lokalnych w dziedzinach, służących rozwojowi społeczności powiatu”) i jednocześnie realizują jej priorytety, cele i kierunki rozwoju. LPR realizuje zatem założenia Priorytetu (P1) Gospodarka i przypisane mu cele C1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej na rzecz wzrostu zatrudnienia i C2. Pobudzenie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, Priorytetu (P2) Usługi społeczne, z celami C5. Wzbogacenie profili kształcenia dla potrzeb nowoczesnej gospodarki i C7. Integrowanie aktywności kulturalnych, Priorytetu (P3) Komunikacja z celem C9. Posiadanie dobrych połączeń komunikacyjnych oraz Priorytetu (P4) Turystyka i rekreacja z celami C11. Stworzenie nowoczesnej oferty turystycznej i C12. Poprawa atrakcyjności oferty rekreacyjnej.

Niniejsze dokumenty uzasadniają potrzebę opracowania Programu Rewitalizacji i znaczenie działań rewitalizacyjnych na wybranym obszarze gminy.

Komplementarność z powyższymi dokumentami sprawia, że projekty rewitalizacyjne będą mogły być finansowane z różnych źródeł. Głównym źródłem finansowania będą środki Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 w ramach następujących poddziałań: 7.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia, 7.3.3 Promocja samozatrudnienia, 8.1.2 Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych nad dziećmi do 3 lat, 9.1.5 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, 10.3.5 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – wsparcie działań wynikających z Lokalnych Strategii Rozwoju

obejmujących obszary wiejskie i rybackie. Ujęcie w Programie projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zwiększa prawdopodobieństwo ich rzeczywistej realizacji (min. dzięki dodatkowej punktacji przyznanej w procesie oceny formalnej i merytorycznej przez Instytucję Zarządzającą). Projekty te ponadto, poprzez ich skonsultowanie w ramach procesu partycypacyjnego są szeroko akceptowane społecznie, mają przemyślaną strukturę i zawartość i są reakcją na zdiagnozowane niedobory.

Pozostałe, zbieżne np. ze strategicznymi dokumentami powiatowymi i gminnymi będą mogły być finansowane zarówno ze środków publicznych jak i prywatnych, co sumarycznie (zabezpieczenie finansowe i podstawa programowa) pozytywnie wpłynie na trwałość projektów, ich odbiór społeczny, ocenę efektów i późniejsze ich oddziaływanie.

Komplementarność LPR polega także, jak wspomniano wyżej, na łączeniu działań i kompetencji różnych sektorów, zasobów i objęcie nimi całego obszaru objętego LPR.

Komplementarność sektorowa to uwzględnianie w projektach rewitalizacyjnych wszystkich wymiarów rewitalizacji: wszystkie działania przewidziane w LPR zostały dobrane w taki sposób, aby możliwe było wspieranie rozwoju wszystkich sektorów: przedsiębiorców, samorządów i organizacji pozarządowych a także zdiagnozowanych grup defaworyzowanych. Cele dobrano w taki sposób, żeby realizowane w ramach niego przedsięwzięcia w sposób spójny i kompleksowy, z użyciem różnych metod i zaangażowaniem różnych sektorów i partnerów, niwelowały zdiagnozowane w analizie zagrożenia.

Ponadto zaplanowano integrację szerokiego spektrum podmiotów działających w różnych branżach działalności gospodarczej. Ta integracja występuje na poziomie realizacji założeń LPR (branże budowlana, usługi w zakresie szkoleń, usługi promocyjne, doradcze, handel, działalności w sferze usług cyfrowych, przetwórstwo itd.) ale także realizacji poszczególnych celów - wzmocnienie gospodarki lokalnej, usługi wynajmu lokali doradztwa czy usługi szkoleń dla osób rozpoczynających i prowadzących działalność gospodarczą.

Realizacja operacji wiązać się będzie ponadto z osiągnięciem zakładanych wskaźników, które także odzwierciedlają zintegrowane myślenie o rozwoju terenu objętego LPR – operacje mają przynieść wymierne korzyści wszystkim sektorom a w konsekwencji oddziaływać mają na poprawę ich stanu. W Programie Rewitalizacji gminy Zbrosławice określono 7 głównych projektów rewitalizacyjnych, których cechy i spodziewane efekty powiązane są z analizą

problemową obszaru poddanego delimitacji. Tak rozumiana komplementarność skutkować będzie lepszą efektywnością procesu poprawy stanu obszaru zdegradowanego.

Cele szczegółowe odzwierciedlone w poszczególnych przedsięwzięciach także zawierają element zintegrowania – przewidują wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych na obszarze zdegradowanym gminy Zbrosławice.

Należy podkreślić, że wszystkie cele znajdują odzwierciedlenie w całościowym, zintegrowanym spojrzeniu na obszar objęty LPR jako miejsca o określonej lokalnej odrębności oraz wspólnych cechach i co za tym idzie problemach.

Proces wdrażania LPR oparto na wykorzystaniu posiadanych zasobów i zachowaniu podstawowych zasad (czyli zastosowano podejście zintegrowane):

- dążenia do polepszenia jakości bazy o charakterze społeczno – gospodarczym,
- wzrostu poczucia bezpieczeństwa,
- podniesienia wiedzy i kompetencji mieszkańców,
- zachowania i waloryzacji dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego,
- wzmocnienia obszaru pod względem ekonomicznym, głównie w celu tworzenia nowych miejsc pracy,
- polepszenia zdolności organizacyjnych społeczności lokalnych,
- troski o stan środowiska naturalnego.

Zintegrowane podejście LPR wyraża ponadto spójność w odniesieniu do sytuacji społeczno-gospodarczej (czyli zasobów obszaru). Wszystkie cele zostały opracowane na podstawie analizy obszaru objętego LPR. W wyniku partycypacyjnego udziału społeczności lokalnej obszar ten poddany został zintegrowanej, opartej o udział przedstawicieli 3 sektorów oraz mieszkańców analizie i programowaniu elementów wymagających wsparcia. Możliwość wypracowania celów miały więc wszystkie 3 sektory biorące udział w pracach nad LPR oraz mieszkańcy a ustanowione kierunki rozwoju tworzą szeroko pojęty konsensus, który pozwoli korzystać z korzyści rozwoju obszaru objętego LPR jak najszerszej grupie mieszkańców i organizacji.

Komplementarność na poziomie obszaru oznacza objęcie przy analizie i realizacji projektów rewitalizacyjnych przestrzeni wraz z wzajemnymi wpływami zachodzącymi pomiędzy obszarem wyznaczonym do rewitalizacji a pozostałymi obszarami gminy a także pomiędzy poszczególnymi podobszarami rewitalizowanymi. Wynikiem takiego podejścia jest osiągnięcie

wyników rewitalizacji wpływających na cały obszar gminy, także poza obszarem delimitowanym.

Zintegrowanie na wszystkich poziomach zapewnione zostanie dzięki przyjętym w systemie wdrażania LPR rozwiązaniom i organizacji zarządzania procesem rewitalizacji. Zapisy rozdziału 15 precyzują organizację i podmioty odpowiedzialne za wdrażanie, monitoring i ewaluację procesu rewitalizacji, określają komórki odpowiedzialne za podejmowanie decyzji, szczególnie w sytuacji zakłócenia procesu rewitalizacji, określonego w niniejszym dokumencie. W związku z pełnieniem przez Urząd Gminy Zbrosławice funkcji koordynujących wdrażaniem Programu, instytucjonalne zaplecze pracowników JST (doświadczenie, umiejętności, zasoby) będą dodatkowym atrybutem wzmacniającym sprawny proces realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Zbrosławice do 2022 roku.

10. Indykatywne ramy finansowe

Indykatywne ramy finansowe są ustalane w odniesieniu do listy planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych a także w odniesieniu do pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z określeniem indykatywnych wielkości środków finansowanych z różnych źródeł, w tym także środków spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020, w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej. Dla poszczególnych przedsięwzięć wskazanych do realizacji w ramach niniejszego Programu Rewitalizacji przygotowany zostanie montaż finansowy, który umożliwi bezproblemową, finansową realizację każdej inwestycji. Finansowanie projektów będzie odbywało się z możliwie największej ilości źródeł. Bezpośredni Beneficjenci na potrzeby realizacji każdego z projektów zabezpieczą niezbędną kwotę środków własnych, natomiast o pozostałe środki finansowe będą wnioskować w ramach funduszy polityki spójności na lata 2014-2020, w tym RPO WSL na lata 2014-2020, które z założenia ma być głównym źródłem finansowania zidentyfikowanych inwestycji.

Dla projektów wynikających z listy planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawierających zidentyfikowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, bez których realizacja celów Programu nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji, na etapie konstruowania niniejszych indykatywnych ram finansowych przyjęto zasadę ustalenia przedmiotowych ram dla każdego przedsięwzięcia z osobna. Natomiast w przypadku charakterystyki pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki wyznaczonych działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową, stanowiących de facto zbiorczy opis uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. takich, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów Programu Rewitalizacji, przyjęto zasadę zbiorczej szacunkowej wyceny.

Okres realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie zgodny z wdrażaniem środków finansowych z funduszy polityki spójności na lata 2014-2020, na podstawie przygotowanych przez Instytucje Zarządzające tymi środkami harmonogramów aplikowania o środki pomocowe na lata 2014 – 2020.

Tabela 53 Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacunkowe nakłady finansowe	Źródła finansowania				Czas realizacji
			Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Środki pochodzące ze źródeł prywatnych	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Środki pochodzące z innych źródeł	
1.	Ukształtowanie przestrzeni publicznej wokół terenu przyległego do budynku Urzędu Gminy oraz Centrum Usług Publicznych jak i rzeki Drama	1 000 000,00 PLN	150 000,00 PLN	0,00 PLN	850 000,00 PLN	0,00 PLN	IV kwartał 2017-IV kwartał 2018
2.	Aktywizacja społeczna na rewitalizowanych obszarach w Zbrosławicach	200 000,00 PLN	20 000,00 PLN	0,00 PLN	180 000,00 PLN	0,00 PLN	IV kwartał 2017-IV kwartał 2018
3.	Modernizacja budynku mieszkaniowego na cele prowadzenia Centrum Aktywności Społecznej w Wieszowej - Glinicy	500 000,00 PLN	0,00 PLN	75 000,00 PLN	425 000,00 PLN	0,00 PLN	I kwartał 2018-IV kwartał 2019
4.	Aktywizacja społeczna mająca na celu zdobycie nowych umiejętności, kompetencji, poszerzenia wiedzy i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w Wieszowej	200 000,00 PLN	0,00 PLN	20 000,00 PLN	180 000,00 PLN	0,00 PLN	I kwartał 2018-IV kwartał 2019
5.	Modernizacji budynku świetlicy wiejskiej w Wieszowej na potrzeby pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i przeciwdziałania marginalizacji społecznej	1 500 000,00 PLN	225 000,00 PLN	0,00 PLN	1 275 000,00 PLN	0,00 PLN	I kwartał 2018-IV kwartał 2019

6.	Aktywizacja społeczna grup defaworyzowanych przez działania integracyjne Dziennego Ośrodka Integracji Społecznej i Kulturalnej w Wieszowej	200 000,00 PLN	20 000,00 PLN	0,00 PLN	180 000,00 PLN	0,00 PLN	I kwartał 2018-IV kwartał 2019
7..	Remont i rewaloryzacja zasobu komunalnego wraz z przestrzenią publiczną na obszarze Przechlebia	1 500 00,00 PLN	225 000,00 PLN	0,00 PLN	1 275 000,00 PLN	0,00 PLN	I kwartał 2018-IV kwartał 2019
8.	Aktywizacja społeczna na rewitalizowanym obszarze Przechlebia	200 000,00 PLN	20 000,00 PLM	0,00 PLN	180 000,00 PLN	0,00 PLN	I kwartał 2018-IV kwartał 2019
9.	Remont i rewaloryzacja zasobu komunalnego wraz z przestrzenią publiczną na obszarze Zbrostawic i Ptakowic	1 700 000,00 PLN	255 000,00 PLN	0,00 PLN	1 445 000,00 PLN	0,00 PLN	I kwartał 2018-IV kwartał 2019
10.	Aktywizacja społeczna na obszarze Zbrostawic i Ptakowic	300 000,00 PLN	30 000,00 PLN	0,00 PLN	270 000,00 PLN	0,00 PLN	I kwartał 2018-IV kwartał
11.	Modernizacja budynku i budynków technicznych byłego Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Zbrostawicach z przeznaczeniem na cele społeczne, gospodarcze i kulturalne	3 000 000,00 PLN	0,00 PLN	450 000,00 PLN	2 550 000,00 PLN	0,00 PLN	II kwartał 2017-II kwartał 2018
12.	Aktywizacja społeczna mająca na celu zdobycie nowych umiejętności, kompetencji, poszerzenia wiedzy i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w Zbrostawicach	300 000,00 PLN	0,00 PLN	30 000,00 PLN	270 000,00 PLN	0,00 PLN	II kwartał 2017-II kwartał 2018

13.	Modernizacja kompleksu pałacowego położonego przy ul. Zamkowej w Zbrostawicach z przeznaczeniem na cele społeczne, gospodarcze, kulturalne i samorządowe	3 000 000,00 PLN	0,00 PLN	450 000,00 PLN	2 550 000,00 PLN	0,00 PLN	I kwartał 2019-III kwartał 2020
14.	Aktywizacja społeczna. Stworzenie miejsca aktywności fizycznej i kulturalno-edukacyjnej w kompleksie zamkowym w Zbrostawicach	300 000,00 PLN	0,00 PLN	30 000, 00 PLN	270 000,00 PLN	0,00 PLN	I kwartał 2019-III kwartał 2020
15.	Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	4 200 000,00 PLN	75 000,00 PLN	1 370 000,00 PLN	2 755 000,00 PLN	0,00 PLN	II kwartał 2017- III kwartał 2020
Łącznie szacunkowe nakłady finansowe		18 100 000,00 PLN	1 020 000,00 PLN	2 425 000,00 PLN	14 655 000 PLN	0,00 PLN	

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy

11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Proces włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji odbywał się zgodnie z zasadą zbieżną z zasadą RLKS (rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność), według której rozwój lokalny opiera się o zasadę rozwoju realizowanego przy pomocy lokalnych strategii i kierowanego przez lokalne grupy. Zgodnie z takimi założeniami lokalne programy i strategie winny powstać w trakcie oddolnego procesu uwzględniającego lokalne potrzeby i potencjał. Oznacza to, że w przygotowywanie programów aktywnie zaangażowani być winni przedstawiciele różnych sektorów społeczności lokalnej. Zaangażowanie społeczne w przygotowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji ma znaczenie fundamentalne. Skoro bowiem ludzie przyczyniają się do wypracowania LPR to po pierwsze program ma mocne podstawy, legitymację społeczną oraz jego realizacja nie napotka na problemy a biorący udział w jego wdrażaniu osiągną zakładane cele.

Zarządzanie procesem rewitalizacji dla Gminy Zbrosławice jest oparte na zasadach partnerstwa i partycypacji społecznej, dlatego też bardzo ważne jest rozpoznanie potrzeb i preferencji, jak również siły wpływu i poziomu zainteresowania poszczególnych grup interesariuszy procesu rewitalizacji. Dla przeprowadzanego procesu rewitalizacji zidentyfikowano następujące grupy interesariuszy:

- interesariusze o niskim poziomie zainteresowania i dużym stopniu oddziaływania, grupy zagrożone o niskim zaangażowaniu (gospodarstwa domowe o wyuczonej i dziedzicznej bezradności życiowej, w sposób ciągły korzystający z pomocy społecznej, długotrwale bezrobotni, właściciele obiektów i nieruchomości, którzy nie są zainteresowani podniesieniem ich estetyki oraz estetyki otoczenia), grupa na którą należy zwrócić szczególną uwagę,
- interesariusze o wysokim poziomie zainteresowania, dużej sile oddziaływania, nastawieni na podjęcie działań i ich pozytywne efekty (władze lokalne, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, zakład gospodarki komunalnej),

- interesariusze o niskim poziomie zainteresowania oraz małej sile oddziaływania nastawieni na działania minimalne (bierni mieszkańcy obszarów rewitalizacji oraz bierni właściciele obiektów i nieruchomości zlokalizowanych na tym obszarze),
- interesariusze o wysokim poziomie zainteresowania i niskiej sile oddziaływania (na dzień dzisiejszy), wymagający doinformowania i nastawienia na podjęcie działań (indywidualni właściciele obiektów i nieruchomości szukający szansy na pozytywne przekształcenia, sektor MŚP, sektor NGO, liderzy lokalni, instytucje kultury i sportu, placówki edukacyjne, Policja).

Bardzo istotne w mechanizmie włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji, jest wsparcie działań podejmowanych przez interesariuszy o wysokim poziomie zainteresowania i dużej sile oddziaływania. Ponadto wybrane narzędzia i metody partycypacji należy wykorzystać w celu przekształcenia interesariuszy o wysokim poziomie zainteresowania i niskiej sile oddziaływania na naturalnych sojuszników dla działań nastawionych na pozytywne efekty. W szczególności chodzi tutaj o zaangażowanie organizacji sektora NGO oraz instytucji kultury i sportu a także placówek edukacyjnych, które poprzez realizowanie projektów nakierowanych na rozwiązywanie i zaspokajanie znanych im społecznych potrzeb pomagają wyprowadzić obszary wybrane do rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Bardzo ważne jest w końcu, podjęcie działań na rzecz interesariuszy o niskim poziomie zainteresowania - czyli tych, którzy przynależą do grupy zagrożonej lub grupy biernej. Charakterystyczną cechą w tym przypadku jest to, że nie postrzegają oni siebie sami jako beneficjentów rewitalizacji. W szczególności dotyczy to grupy na którą należy zwrócić szczególną uwagę tj. wykluczonych społecznie mieszkańców czy przedsiębiorców, którzy działają na obszarach wybranych do rewitalizacji. W celu skutecznej partycypacji tych grup w procesie rewitalizacji, należy przyjąć rozwiązania, które przy wykorzystaniu istniejącego potencjału doprowadzą do aktywizacji tych środowisk lokalnych.

W ramach opracowywanego programu prowadzono m. innymi konsultacje społeczne w formie ankietowej oraz spotkania konsultacyjnego – warsztatów. Pierwsze konsultacje prowadzono w okresie 28.06 – 12.07.2016 r., drugie w terminie 15.07 – 29.07.2016 r. W obydwu przypadkach wykorzystano technikę kwestionariusza ankietowego, papierowe kwestionariusze ankietowe były dostępne w każdym z sołectw u sołtysów oraz we wszystkich jednostkach gminnych i w samej gminie. Ponadto kwestionariusze dostępne były także na stronie internetowej gminy. Kwestionariusze poprzedzone były przystępną informacją w jakim

celu przeprowadzane są badania. Ponadto zamieszczono informacje o prowadzonych badaniach na tablicach ogłoszeń we wszystkich sołectwach, a także jednostkach gminnych, samej gminie i na jej stronie internetowej. Kwestionariusze mogły być składane zarówno drogą internetową jak i w wersji papierowej u sołtysów, w jednostkach gminnych lub gminie. W ramach pierwszych konsultacji na ankiety odpowiedziało 246 osób i 94 osoby w ramach konsultacji drugich.

Jednym z kluczowych elementów prac nad przedmiotowym programem rewitalizacji było spotkanie z interesariuszami o charakterze warsztatowym i konsultacyjnym. 11 sierpnia 2016 roku w godz. 16.00 – 18.00 w Centrum Usług Publicznych przy ul. Oświęcimskiej 2a w Zbrostawicach zaprezentowano założenia teoretyczne procesu rewitalizacji, przedstawiono analizę obszaru gminy w kontekście planowanej delimitacji obszaru poddanego rewitalizacji, przedstawiono dane pozyskane ze źródeł GUS, ankiet, danych Urzędu Gminy, GOPS i Policji. Program warsztatów obejmował także m.in.:

- prezentację granic obszaru wstępnie proponowanego do objęcia działaniami rewitalizacyjnymi na podstawie wyników diagnozy obejmującej analizę danych statystycznych dot. zwłaszcza demografii, bezrobocia, pomocy społecznej oraz aktywności gospodarczej,
- ustalenie w wyniku dyskusji listy najważniejszych problemów i wyzwań rewitalizacyjnych dla obszaru,
- wskazanie terenów, miejsc i obiektów wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych wraz z przyjęciem wstępnych pomysłów projektów. W trakcie spotkania poddano analizie karty projektów rewitalizacyjnych. Karty te następnie dostępne były na stronie internetowej Gminy. Wyznaczono termin składania kart do dnia 16 sierpnia 2016 roku. Złożone karty z projektami rewitalizacyjnymi, poddane zostały analizie w kontekście zdiagnozowanych problemów i obszaru ujętego w treści Programu. W warsztatach wzięły udział 22 osoby, w spotkaniu uczestniczyli mieszkańcy gminy oraz przedstawiciele sektorów: publicznego (władze Gminy, przedstawiciele jednostek gminnych, radni gminni i powiatowi, sołtysi); gospodarczego (przedstawiciele sektora MŚP prowadzący działalność na terenie gminy) oraz obywatelskiego (przedstawiciele organizacji pozarządowych prowadzących działalność na terenie gminy a także OSP z terenu gminy oraz lokalni liderzy). Spotkanie to dało możliwość poznania postaw poszczególnych grup interesariuszy względem planowanej rewitalizacji a także posłużyło przeprowadzania pogłębionych analiz jakościowych. Ponadto

zorganizowano dwa dodatkowe spotkania dla przedstawicieli Urzędu Gminy (17 sierpnia 2016 roku i jego jednostek (18 sierpnia 2016 roku) których, celem było wypracowanie kompleksowego zestawu przedsięwzięć, służących rozwiązaniu zdiagnozowanych zjawisk kryzysowych oraz oceniono możliwość włączenia ich do Lokalnego Programu Rewitalizacji.

W ramach konsultacji zebrano informacje m.in. na temat oceny miejsca zamieszkania, wskazania obszarów które, wymagają interwencji, są zdegradowane lub zaniedbane, oceny stopnia komfortu życia, określenia głównych problemów społecznych i skali ich występowania, określenia głównych problemów gospodarczych, przestrzenno – funkcjonalnych/technicznych lub środowiskowych i skali ich występowania, propozycji działań w procesie rewitalizacji, określenia grup społecznych, które winny stać się głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych na obszarze gminy.

Podsumowując narzędziami i technikami partycypacyjnymi wykorzystanymi w trakcie opracowywania programu rewitalizacji były przeprowadzone badania i warsztaty. W zakres przeprowadzonych badań wchodziły:

- pogłębione wywiady eksperckie przeprowadzone z pracownikami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Biblioteki Publicznej i animatorami kultury, osobami odpowiedzialnymi z ramienia Urzędu Gminy za współpracę z organizacjami pozarządowymi, Komendantem Komisarjatu Policji w Zbrosławicach,
- spacer badawczy przeprowadzony przez członków zespołu odpowiedzialnego za opracowanie Programu wraz z przedstawicielami Urzędu Gminy,
- badania wg. metody ilościowej na podstawie zgromadzonych danych publicznych,
- badania ankietowe.

W odniesieniu do narzędzi warsztatowych zastosowano:

- warsztaty strategiczne przy użyciu technik moderacji wizualnej,
- wywiady grupowe przeprowadzone w trakcie prowadzonych konsultacji,
- tzw. spotkanie komórek planujących z Urzędu Gminy z przedstawicielami jednostek i wydziałów podległych,
- spotkanie grupy roboczej (gminnego roboczego zespołu) w sprawie rewitalizacji.

Podkreślenia wymaga fakt, że na potrzeby wskazania obszaru rewitalizowanego przeprowadzono pogłębione badania obszaru zdegradowanego. W toku pozyskiwania koniecznych informacji wykorzystano narzędzia:

- wywiadów z pracownikami społecznymi, animatorami kultury, osobami odpowiedzialnymi z ramienia Urzędu Gminy za współpracę z organizacjami pozarządowymi,
- badań przestrzeni np. spis z natury obszarów o niskich walorach estetycznych,
- wywiadów z zarządcami na temat stanu i braków rozwiązań funkcjonalnych w obiektach,
- sondaży wśród mieszkańców na temat jakości terenów publicznych i wskazania miejsc w obszarze zdegradowanym, szczególnie deficytowych funkcjonalnie.

Dzięki odpowiednio dobranym technikom i narzędziom, wszyscy uczestnicy w sposób aktywny brali udział w wypracowywaniu poszczególnych elementów programu rewitalizacji.

W szczególności prowadzony proces partycypacji pozwolił osiągnąć konsensus w zakresie:

- zidentyfikowania obszarów zdegradowanych i delimitację obszarów rewitalizacji,
- wskazania miejsc, obszarów i obiektów wymagających interwencji,
- identyfikacji, pozycjonowania i rangowania problemów sfery społecznej,
- sformułowania wizji, celów i kierunków podejmowanych działań,
- skonkretyzowania pomysłów i wypracowanie projektów w sferze rewitalizacji,
- określenia instrumentów wspierających procesy rewitalizacji.

Ponadto partycypacja społeczna na etapie tworzenia programu została zapewniona także poprzez współdziałanie interesariuszy na poziomie komponowania montażu środków finansowych ze źródeł publicznych, prywatnych i społecznych dla przewidzianych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Przedmiotowy program rewitalizacji jest dokumentem o charakterze otwartym. Jego zawartość tworzona jest przy zastosowaniu szerokiego wachlarza technik i narzędzi partycypacyjnych, we współpracy z lokalnymi partnerami na poziomie zdefiniowanych grup interesariuszy. Partnerzy lokalni mają i będą mieli realny wpływ na kształtowanie zawartości programu m. innymi poprzez:

- wnioski wyrażające opinie na temat ustanowionych kierunków przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym, które zostały przyjęte w dokumencie,
- postulaty dotyczące włączenia do programu nowych lub poszerzenie już istniejących obszarów rewitalizacyjnych,
- udział w pracach nad aktualizacją dokumentu,
- zgłaszanie i realizację projektów rewitalizacyjnych,
- udział w pracach na rzecz realizacji programu i zawartych w nim przedsięwzięć.

Ponadto w ramach wspomnianej współpracy, samorząd będzie inicjować i zachęcać społeczności lokalne rewitalizowanych obszarów do tworzenia lokalnych grup rewitalizacji. Zadaniem takich grup będzie m.in. identyfikacja problemów, wybór przedsięwzięć służących ich rozwiązaniu, oraz udział w ich realizacji. Taki model współpracy będzie gwarantem tego, że trafnie zdiagnozowano zjawiska kryzysowe a postulowany sposób postępowania zgodny z oczekiwaniami interesariuszy programu. Ważną rolą samorządu jest także zapewnienie kompleksowej informacji o podejmowanych działaniach rewitalizacyjnych, a także tworzenie warunków zachęty sprzyjających aktywnemu włączaniu kolejnych partnerów w proces rewitalizacji. Konieczne jest także prowadzenie działań na rzecz pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W tym celu realizowane będą:

- działania informacyjno-promocyjne na rzecz propagowania programu rewitalizacji z wykorzystaniem strony internetowej gminy Zbrostawice,
- organizacja spotkań z grupami interesariuszy, w tym mieszkańców obszarów objętych działaniami rewitalizacyjnymi, czy też potencjalnych interesariuszy zainteresowanych włączeniem kolejnego obszaru do programu rewitalizacji,
- systematyczne informowanie mieszkańców o podejmowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych oraz pracach na rzecz realizacji projektów rewitalizacyjnych,
- przeprowadzanie sondaży opinii społeczności lokalnej w celu właściwej diagnozy pojawiających się zjawisk kryzysowych, jak i konsultacji sugerowanych metod przeciwdziałania tym zjawiskom,
- przeprowadzania sondaży dotyczących oczekiwań interesariuszy w sferze podejmowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- podawanie do publicznej wiadomości (strona internetowa gminy Zbrostawice) cyklicznych sprawozdań z realizacji programu rewitalizacji.

Proces wdrażania programu rewitalizacji wymaga systematycznego prowadzenia działań, wpływających na stopień partycypacji społecznej, w tym w zakresie:

- monitoringu i przeciwdziałaniu potencjalnym barierom wdrażania programu rewitalizacji,
- organizacji spotkań z grupami interesariuszy oraz naborów na przedsięwzięcia rewitalizacyjne,
- wyznaczenia wskaźników służących do monitorowania realizacji programu rewitalizacji oraz projektów włączonych do programu,

- prowadzenia sprawozdawczości ze stanu wdrożenia programu oraz jego cyklicznej oceny i weryfikacji.

Na etapie wdrażania programu, planuje się wykorzystać następujące instrumenty partycypacji społecznej:

- organizacja spotkań i dyskusji na rzecz przezwyciężania barier wynikających z nieufności oraz konfliktu interesów różnych grup interesariuszy,
- organizacja spotkań z mieszkańcami obszarów rewitalizacji oraz innymi grupami interesariuszy w celu kreowania projektów w poszczególnych obszarach rewitalizacji,
- kreowanie i promowanie liderów środowisk lokalnych i liderów projektów aktywizujących społeczność lokalne,
- tworzenie partnerstw / koalicji na rzecz przygotowania i realizacji obywatelskich projektów rewitalizacyjnych,
- budowanie montażu finansowych uzależnionych od zdolności finansowej interesariuszy,
- systematyczna informacja o podejmowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych oraz pracach na rzecz realizacji projektów rewitalizacyjnych na stronie gminy Zbrosławice.

Na etapie monitoringu i oceny procesu rewitalizacji wykorzystane zostaną następujące techniki partycypacyjne:

- sondaże opinii społeczności lokalnej, przeprowadzone w celu oceny procesu rewitalizacji,
- organizacja spotkań z grupami interesariuszy, w tym dla mieszkańców obszarów objętych działaniami rewitalizacyjnymi,
- systematyczne informowanie interesariuszy o podejmowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych,
- podawanie do publicznej wiadomości okresowych raportów z realizacji programu rewitalizacji gminy.

12. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

Wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Zbroślawice do 2022 roku uzależnione jest od pozyskania środków finansowych z funduszy zewnętrznych, krajowych i zagranicznych, w tym funduszy Unii Europejskiej, zwłaszcza tych pozostających do dyspozycji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

Właściwe wdrażanie Programu wymaga przy tym skumulowania działań wszystkich jednostek zaangażowanych w jego wdrożenie i realizację.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację zapisów dokumentu jest Urząd Gminy Zbroślawice. Spośród pracowników jednostki sformułowany zostanie Zespół Monitorujący. W skład Zespołu wejdą także powołani spośród pozostałych sektorów (gospodarczego, społecznego, publicznego i mieszkańców) przedstawiciele, uzupełnieni ekspertami.

Zespół Monitorujący będzie odpowiadał za realizację zadań będących w gestii gminy Zbroślawice jako podmiotu wdrażającego, monitorującego, animującego i kontrolującego.

Ponadto do zadań Zespołu Monitorującego należeć będzie:

- dynamizacja działań wszystkich partnerów uczestniczących w procesie rewitalizacji,
- opiniowanie podstawowych dokumentów powstających w związku z realizacją Programu Rewitalizacji,
- pozyskiwanie partnerów, inwestorów i tworzenie przyjaznego klimatu dla prowadzonych działań,
- informowanie o efektach i skutkach podejmowanych przedsięwzięć,
- merytoryczne wsparcie realizacji zadań,
- mobilizacja aktywności społecznej wokół celów i zadań Lokalnego Programu Rewitalizacji.
- zwiększanie efektywności ekonomicznej (minimalizacja nakładów przy założonym programie działań, wzrost wartości nieruchomości oraz wpływów do budżetu z tytułu podatków), społecznej (wzrost liczby miejsc pracy, wzrost zadowolenia mieszkańców) i przestrzennej (przywrócenie funkcji gospodarczych obszarom poprzemysłowym, poprawa jakości przestrzeni publicznych).

Zakłada się, że w skład Zespołu Monitorującego wejdą:

- Wójt Gminy, jako kierownik Zespołu,

- przedstawiciele komórek Urzędu Gminy odpowiedzialnych za realizację inwestycji, pozyskiwanie środków dotacyjnych, współpracę z organizacjami pożytku publicznego, współpracę z sektorem gospodarczym i ochronę środowiska,
- przedstawiciel Rady Gminy Zbrosławice przez nią wskazany,
- po jednym przedstawicielu sektora gospodarczego, społecznego oraz mieszkańców,
- przedstawiciel Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- ekspert z dziedziny rewitalizacji obszarowej,
- eksperci z głosem doradczym, powoływani w procesie rozstrzygnięcia problematycznych kwestii związanych z procesem rewitalizacji.

Spotkania Zespołu Monitorującego odbywać się będą doraźnie w miarę potrzeb, nie rzadziej niż raz na półrocze.

Ponadto na bieżąco pracownicy Urzędu Gminy Zbrosławice odpowiedzialni za pozyskiwanie środków zewnętrznych przygotowywać będą dokumenty aplikacyjne w celu otrzymania dofinansowania na realizację założonych w Programie przedsięwzięć.

Działania Zespołu Monitorującego realizowane będą ponadto w obszarze promocji założeń Programu Rewitalizacji oraz konsultacji w przypadkach wątpliwości dotyczących kwestii proceduralnych i programowych.

Wszystkie informacje publikowane będą w wydzielonej zakładce na stronie internetowej gminy Zbrosławice oraz na tablicach ogłoszeń.

Wdrożenie Programu Rewitalizacji wspierane będzie poprzez wykorzystanie istniejących form konsultowania aktów prawnych, programów, strategii z mieszkańcami, w tym z grupami interesariuszy oraz pozyskiwanie partnerów do realizacji zaplanowanych projektów podstawowych i indykatorywnych.

Proces wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Zbrosławice poprzedzony jest etapami przygotowania, konsultowania i opiniowania dokumentu oraz wypełnienia procedury konsultowania PR z instytucjami w zakresie oceny oddziaływania na środowisko, konsultowania LPR z instytucjami w zakresie jego oceny, analizy i zgłoszenia ewentualnych uwag - (przekazanie Programu Rewitalizacji do Urzędu Marszałkowskiego) oraz podjęciem

uchwały przez Radę Gminy Zbrostawice o przyjęciu do realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Na proces wdrożenia Programu Rewitalizacji składają się następujące etapy:

Etap I - wskazanie Zarządzeniem Wójta członków Zespołu Monitorującego odpowiedzialnego za jego koordynację i realizację,

Etap II - Opracowywanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do planu rewitalizacji lub programów funkcjonalno – użytkowych, kosztorysów, uzyskiwanie wszelkich pozwoleń, zgodnie z harmonogramem prac.

Etap III – Opracowanie wniosków aplikacyjnych, studiów wykonalności, ewaluacji i rozliczania projektów oraz niezbędnych załączników do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020.

Etap IV - Realizacja poszczególnych zadań objętych planem rewitalizacji, zgodnie z określonymi terminami i harmonogramami projektów współfinansujących plan rewitalizacji, czyli głównie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020.

Etap VI - Monitoring i ewaluacja planu rewitalizacji, zgodnie z harmonogramami opracowywania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów na współfinansowanie zadań.

Etap VI - Pomiar poziomu efektywności planu rewitalizacji zgodnie z podanymi wskaźnikami.

Etap VII - Public Relations planu rewitalizacji w całym okresie jego realizacji.

Etap VIII - Uzupełnienia i rozszerzanie planu rewitalizacji o nowe zadania zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze objętym Programem Rewitalizacji.

Etap IX - Opracowanie raportu podsumowującego realizację planu rewitalizacji.

System wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Zbrostawice będzie realizowany według następującego ramowego harmonogramu.

Tabela 54 Harmonogram wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Zbrostawice

ETAPY	TERMIN REALIZACJI						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I		+					
II	+	+	+	+	+	+	+

III	+	+	+	+	+	+	+
IV		+	+	+	+	+	+
V		+	+	+	+	+	+
VI		+	+	+	+	+	+
VII	+	+	+	+	+	+	+
VIII		+	+	+	+	+	+
IX							+

Źródło: opracowanie własne

13. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Zgodnie z uzgodnionymi zasadami monitoring realizacji LPR prowadzony będzie w dwóch horyzontach:

- długofalowym, w czasie którym obserwowany będzie postęp (dynamika) realizacji celów LPR, dynamika osiągania założonych wskaźników oraz realizacja założeń budżetowych a także zachodzące zmiany w strukturze tych elementów;
- bieżącym, w czasie którym monitorowany będzie postęp realizacji poszczególnych przedsięwzięć (wartość wskaźnika produktu wyrażona w procentach poddawana ciągłej ocenie).

Badanie postępu rzeczowego i finansowego realizacji LPR odbywało się będzie na podstawie danych przekazywanych przez podmioty realizujące projekty i beneficjentów w nich uczestniczących, danych będących w posiadaniu Urzędu Gminy Zbrosławice, a także danych zebranych przy użyciu ankiet monitorujących postęp realizacji LPR (ankieta zawierać będzie dane metrykalne operacji finansowanej w ramach LPR, opis operacji oraz informację dotyczącą osiągniętych wskaźników).

Monitoring prowadzony będzie przez Zespół Monitorujący. Zespół Monitorujący analizując zebrane dane zdiagnozuje trudności i ewentualne opóźnienia w realizacji konkretnych przedsięwzięć i szerzej wskaźników, budżetu i celów zapisanych w LPR oraz oceni zaangażowanie poszczególnych ogniw odpowiedzialnych za wykonanie LPR. Będąc odpowiedzialny za powyższe elementy Zespół będzie mógł reagować na zarejestrowane odchylenia od przyjętych harmonogramów wdrażania poszczególnych elementów LPR projektując zmiany w budżecie czy korekcie wskaźników a także będzie mógł określić zalecenia dotyczące wdrażania LPR. Monitoring będzie więc wstępnym etapem projektowania ewentualnych zmian w Programie. Wnioski uzyskane dzięki prowadzonemu na bieżąco monitoringowi przedstawiane będą zainteresowanym co najmniej raz w ciągu roku (do 31 grudnia) w formie raportu. Raport zawierać będzie prezentację podstawowych wskaźników charakteryzujących postęp w realizacji założonych celów.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie elementów, które podlegać będą monitoringowi

Tabela 55 Elementy LPR poddawane monitoringowi

BADANY ELEMENT	WYKONAWCY BADANIA	SPOSÓB BADANIA	TERMINY REALIZACJI	PRZEDMIOT OCENY
Harmonogram osiągnięcia efektów	Zespół Monitorujący	Analiza danych (dane liczbowe, dane przekazywane przez realizujących projekty, ankiety monitorujące realizację LPR, analizowanie zebranych danych, diagnoza trudności i przyczyn odstępstw od założeń, projektowanie zmian)	Na bieżąco	Zgodność osiągnięcia efektów z harmonogramem
Budżet LPR		Informacje o wartości realizowanych przedsięwzięć		Stopień wykorzystania otrzymanych środków
Wskaźniki realizacji LPR		informacje uzyskane bezpośrednio od podmiotów realizujących projekty, ankiety monitorujące realizację LPR		Stopień realizacji wskaźników

Źródło: opracowanie własne

Dane zebrane według takich założeń będą miały charakter statystyczny i informacyjny. Uzyskana wiedza pozwoli podjąć decyzję na temat kontynuacji realizacji Programu w niezmienionym kształcie czy wdrożenia procedury zmiany LPR. Śledzenie zaawansowania w/w elementów pozwala ponadto podejmować interwencje w przypadku braku postępów bądź wystąpienia trudności w trakcie realizacji zadań (czyli udzielać pomocy merytorycznej i organizacyjnej).

Całościowy zakres działań monitorujących przedstawia zamieszczona tabela:

Tabela 56 Zakres działań monitorujących

Lp	Krok	Zadania do wykonania	Rezultaty (wyniki)	Odpowiedzialny za realizację
1	Zbieranie danych i informacji	zbieranie danych liczbowych rozumiane jako proces ciągły	rzetelny materiał empiryczny stanowiący podstawę dla analiz i ocen	Zespół Monitorujący
2	Analiza danych i informacji	uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych empirycznych oraz ich archiwizacja	materiał służący przygotowaniu sprawozdań z realizacji LPR powstanie ciągłego, wartościowego zasobu informacji	
3	Przygotowywanie sprawozdań	zestawienie otrzymanych informacji (osiąganych wartości wskaźników) w czytelne sprawozdania z realizacji LPR	sprawozdania przekazywane poszczególnym grupom odbiorców materiały (zestawienia) do wykorzystania w procesie informowania społeczności lokalnej	
4	Ocena wyników (porównanie z założeniami)	analiza porównawcza osiągniętych rezultatów z założeniami prezentacja rezultatów przekazanie informacji interesariuszom Programu	określenie stopnia wykonania przyjętych założeń oraz tempa ich osiągnięcia zapoznanie organów wykonawczych i stanowiących z bieżącą sytuacją w zakresie monitorowanych obszarów upowszechnienie informacji o sytuacji w zakresie monitorowanych obszarów	
W przypadku gdy porównanie z założeniami wykazuje ich prawidłową realizację proces jest kontynuowany od kroku 1				
W przypadku gdy porównanie z założeniami wykazuje ich nieprawidłową realizację należy przejść do kroku 5				
5	Identyfikacja odchyłeń	ocena rozbieżności pomiędzy założeniami a osiągniętymi rezultatami	przygotowanie materiału wyjściowego dla dalszych działań	Zespół Monitorujący
6	Analiza przyczyn odchyłeń	poszukiwanie i określenie przyczyn zaistniałej sytuacji	identyfikacja obszaru i zjawisk wymagających podjęcia działań interwencyjnych	
7	Planowanie korekty	określenie sposobu i instrumentów interwencji prezentacja rezultatów podjęcie decyzji	określenie i akceptacja działań naprawczych (zmian w LPR)	
8	Wdrożenie korekty	Przeprowadzenie zaplanowanych działań naprawczych	eliminacja bądź marginalizacja odchyłeń	
Kontynuacja monitoringu od kroku 1				

W procesie ewaluacji wykorzystywane będą badania ankietowe różnych grup społecznych - środowisk opiniotwórczych i interesariuszy Programu. Badanie takie pozwoli wnioskować zarówno o procesie wdrażania LPR, zmianach zachodzących w obszarze gminy oraz w sferze postaw i preferencji mieszkańców gminy. Badania takie planuje się przeprowadzić pod koniec okresu programowania. Przeprowadzenie ww. badań może zostać zlecone firmie zewnętrznej specjalizującej się w problematyce ewaluacji LPR.

Zakłada się, że ewaluacja wykorzystywać będzie:

- sprawozdania z realizacji LPR przygotowywane przez Zespół Monitorujący odnoszące się do postępów prac oraz obejmujące swym zasięgiem zagadnienia oceny okresowej LPR,
- system gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji związanych z efektami LPR, bazujący na wartościach wskaźników produktu i rezultatu,
- badania opinii społeczności lokalnej oceniające LPR. Ich celem będzie ocena LPR i wskazanie niezbędnego zakresu w kolejnym okresie jego ewentualnego obowiązywania (po 2022 roku),
- konkluzje i decyzje wynikające z cyklicznych spotkań Zespołu Monitorującego z zainteresowanymi stronami, odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych działań LPR;
- aktualizacje LPR związane ze zmianą uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, odnoszące się do zakresu tematycznego priorytetów rozwoju, celów strategicznych i przedsięwzięć rozwojowych, wdrożone w czasie funkcjonowania Programu

Elementy poddawane ewaluacji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 57 Elementy podlegające ewaluacji

BADANY ELEMENT	WYKONAWCY BADANIA	SPOSÓB BADANIA	TERMINY REALIZACJI	PRZEDMIOT OCENY
Stopień realizacji celów LPR – stopień realizacji wskaźników produktu i rezultatu.	Zespół Monitorujący	Dane przekazywane przez podmioty zaangażowane w proces wdrażania Programu (sprawozdania podmiotów realizujących projekty, rejestr danych)	Okres objęty pomiarem: cały okres programowania środków unijnych 2014 - 2020	Określenie stopnia realizacji poszczególnych celów LPR
Opinia na temat wdrożonego Programu	Podmiot zewnętrzny (ocena zewnętrzna) Ewaluacja z udziałem środowisk opiniotwórczych i interesariuszy Programu	Ankietowe badanie opinii	Końcowa faza wdrażania Programu	Opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania PR, realizowanych operacji, stopnia osiągnięcia poszczególnych celów

Harmonogram rzeczowo-finansowy LPR.	Zespół Monitorujący	Rejestr danych	Okres objęty pomiarem: cały okres programowania środków unijnych 2014 - 2020	Ocena zgodności działań i wydatków z harmonogramem określonym w LPR.
Budżet LPR.	Zespół Monitorujący	Rejestr danych.	Okres objęty pomiarem: cały okres programowania środków unijnych 2014 - 2020	Stopień wykorzystania dostępnych środków finansowych.

Źródło: opracowanie własne

Wnioski z ewaluacji stanowiąc będą podstawę dla formułowania końcowej oceny Programu Rewitalizacji Gminy Krupski Młyn.

14. Postępowanie w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Zbroślawice stanowi identyfikację potrzeb w zakresie rewitalizacji zdegradowanego obszaru gminy Zbroślawice w kontekście wykorzystania funduszy strukturalnych na lata 2014 - 2020 w perspektywie do 2022 r. Celem Lokalnego Programu Rewitalizacji jest kompleksowa odnowa wytypowanego do rewitalizacji obszaru w aspektach infrastrukturalno - przestrzennym, gospodarczym i społecznym, która ma prowadzić do wzmocnienia potencjału rozwojowego, dbającego o wysoką jakość życia mieszkańców. LPR zawiera charakterystykę obszaru zdegradowanego przeznaczonego do odnowy oraz zestawienie planowanych do realizacji na tym obszarze projektów.

Zgodnie z art. 48 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2016 poz. 353 ze zm.) organ opracowujący projekt dokumentu może, po uzgodnieniu z właściwymi organami odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli uzna, że realizacja postanowień danego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

O zajęcie stanowiska w sprawie przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Zbroślawice wystąpiono z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

Zapisy Programu Rewitalizacji Gminy Zbroślawice mają na celu odnowę zdegradowanego i zmarginalizowanego obszaru gminy. Kumulacja negatywnych czynników o charakterze społecznym, gospodarczym i przestrzennym na wyznaczonym obszarze, hamuje jego rozwój społeczno-gospodarczy a także wpływa na utrudnione warunki życia mieszkańców.

Możliwe oddziaływanie na środowisko przedsięwzięć realizowanych w wyniku wdrożenia LPR będzie rozpatrywane podczas procedowania możliwości finansowania poszczególnych inwestycji. W przypadku zamierzeń, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko zostanie przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko, w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Analizy, w ramach powyższej procedury, stanowiąc będą podstawę do podjęcia decyzji o dopuszczalności realizacji, a w szczególności zakresie danej inwestycji.

Ponadto, w związku z tym, że LPR będzie realizował i wdrażał zapisy Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 a programy te otrzymały pozytywne opinie w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko założono prawdopodobieństwo odstąpienia od przeprowadzenia Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko.

Nadmienić warto dodatkowo, że analiza zapisów LPR - problemów, celów a przede wszystkim przedsięwzięć w ich ogólnym zarysie w kontekście charakteru przewidzianych tam działań, rodzaju i skali ich oddziaływania na cechy obszaru na którym LPR będzie realizowana - przede wszystkim formy ochrony przyrody, prowadzi do wniosku, że realizacja tych zapisów nie wpłynie znacząco na środowisko.

Wpływ na środowisko będzie związany jedynie z etapem realizacji przedsięwzięć, w ramach których przewidziano prace budowlane i tylko ściśle w okresie prowadzenia tych prac (budowlanych i instalacyjnych). W ich ramach mogą wystąpić mało uciążliwe oddziaływania na powierzchnię ziemi, faunę i florę, jakość powietrza atmosferycznego, klimat akustyczny i wibracje, na ludzi i ich zdrowie oraz na krajobraz, dobra materialne i zabytki. Oddziaływanie to będzie miało charakter krótkotrwały i całkowicie przemijający.

Pismami znak NS-NZ.042.155.2016 z 23 sierpnia 2016 roku Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny oraz znak WOOŚ.410.348.2016.BM z 1 września 2016 roku Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach uznali za zasadne i uzgodnili odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Zbrośławice do 2022 roku”.

Uzasadnienie do projektu uchwały w sprawie przyjęcia „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Zbrostawice”

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Zbrostawice do 2022 roku (dalej Lokalny Program Rewitalizacji, Program Rewitalizacji, Program, PR, LPR) ma za zadanie wskazać kierunki zmian w celu wielofunkcyjnego wykorzystania zdegradowanego obszaru zlokalizowanego na terenie gminy Zbrostawice. Celem opracowania i wdrożenia Programu jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, a także przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego. Należy podkreślić, że Program Rewitalizacji ma charakter wielokierunkowy, ze szczególnym uwzględnieniem zdiagnozowanych obszarów problemowych. Skutki realizacji działań rewitalizacyjnych odpowiadających na zdiagnozowane problemy, powinny być dostrzegane nie tylko z perspektywy obszaru poddanego rewitalizacji, ale również z punktu widzenia całej gminy Zbrostawice.

Projekty realizowane w ramach niniejszego Programu są ukierunkowane na rozwiązanie indywidualnych problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, zdiagnozowanych na obszarze zdegradowanym. W szczególności kategoria problemów społecznych odgrywa kluczową rolę w planowaniu kompleksowej rewitalizacji, jako jej fundament i główna rama realizacyjna. Ostatecznym celem działań podjętych w ramach opracowanego Programu, powinno być bowiem doprowadzenie do trwałych zmian społecznych, które mają decydujące znaczenie z perspektywy dokonywanych zmian infrastrukturalnych, determinując ich trwałość i akceptację przez mieszkańców obszaru zdegradowanego.

Podjęcie działań w ramach niniejszego Programu to sprawa szczególnie istotna, nie tylko ze względu na zainicjowanie procesów społecznych, poprawę warunków życia czy podniesienie jakości przestrzeni publicznej, ale również dlatego, że jest znaczącym czynnikiem podnoszenia jego konkurencyjności. Założenia Programu muszą być katalizatorem rozwoju wielu różnorodnych dziedzin, jakie składają się na funkcjonowanie gminy. Główne sfery, które należy poddać gruntownej analizie oraz odpowiednim działaniom to sfera społeczna, ekonomiczno-finansowa oraz przestrzenna. W trakcie planowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych zdefiniowanych w ramach Programu, konieczne są integracja i skoordynowanie wszystkich powyższych czynników. Ich praktyczne zastosowanie będzie miało efektywny wpływ na wykonanie zaplanowanych działań, jak i pozwoli określić stopień zrealizowania założonych celów.

W ramach opracowanego Programu prowadzono konsultacje społeczne w formie ankietowej oraz spotkania konsultacyjnego – warsztatów. Pierwsze konsultacje prowadzono w okresie 28.06 – 12.07.2016 r., drugie w terminie 15.07 – 29.07.2016 r. W obydwu przypadkach wykorzystano technikę kwestionariusza ankietowego. Papierowe kwestionariusze ankietowe były dostępne w każdym z sołectw u sołtysów oraz we wszystkich jednostkach gminnych i w samej gminie. Ponadto kwestionariusze dostępne były także na stronie internetowej gminy. Kwestionariusze poprzedzone były przystępną informacją w jakim celu przeprowadzane są badania. Ponadto zamieszczono informacje o prowadzonych badaniach na tablicach ogłoszeń we wszystkich sołectwach, a także jednostkach gminnych, samej gminie i na jej stronie internetowej. Kwestionariusze mogły być składane zarówno drogą internetową jak i w wersji papierowej u sołtysów, w jednostkach gminnych lub gminie. W ramach pierwszych konsultacji na ankiety odpowiedziało 246 osób i 94 osoby w ramach konsultacji drugich. Warsztaty odbyły się w dniu 11.08.2016 r. w Centrum Usług Publicznych przy ul. Oświęcimskiej 2a w Zbrostawicach. W Warsztatach wzięły udział 22 osoby w spotkaniu uczestniczyli mieszkańcy gminy oraz przedstawiciele sektorów: publicznego, gospodarczego i obywatelskiego. W ramach konsultacji zebrano informacje m.in. na temat oceny miejsca zamieszkania, wskazania obszarów które wg ankietowanych wymagają interwencji, są zdegradowane lub zaniedbane, oceny stopnia komfortu życia, określenie głównych problemów społecznych i skali ich występowania, określenie głównych problemów gospodarczych, przestrzenno – funkcjonalnych/technicznych lub środowiskowych i skali ich występowania, przedstawienie propozycji działań w procesie rewitalizacji, określenie grup społecznych które winny stać się głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych na obszarze gminy.

Mając powyższe na względzie przedłożenie Radzie Gminnej w Zbrostawicach projektu uchwały jest uzasadnione.